

საერთო გაზეთი

№17 (329) • 13 მაისი, 2015 წელი • გაომღის ოთხშაბათს • WWW.SAERTOGAZETI.GE • ჟანსი 1 ლარი

ღაჟანი ბიოგრაფია:

ქართველები 25 წელია ვამტკიცებთ, რომ ჩვენი ფანტასტიკურად კარგი ქვეყანა ფეხებზე გვკილია. თუ მას გავყიდით, მერწმუნეთ, 5-10 წელინადში უცხოელები აქ სამოთხეს მონაწყობენ, მაგრამ ეს არ იქნება ქართველების ქვეყანა

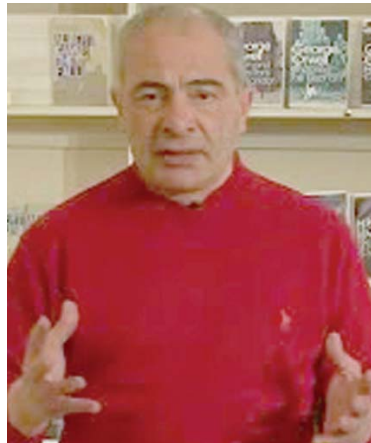
„ნაციონალები“ და მათი პატრონები საქართველოში

დიდი სოციალური აფეთქების მოწყობას გეგმავენ

ჰანბანს ხომიფერაჟილი:

roca erovnul i bankis prezidenti ise iqceva, rogorc giorgi qadagize iqceva, normal ur saxel mwifoSi aseT adamians momental urad xsnian Tanamdebobidan da pasuxs Txoven

ღაღიღა დაჰროჰა:

„რა ღაჰაჰაჰა მე? მე ხომ თქვენ ძალიან მიჰვარღით?“

„მეფეებს პოეტების ეშინიათ“, ანუ რას ფიქრობს რუსი მწერალი საქართველოზე და ქართველებზე

ღანიფა სჰეჰაჰა:

ძართველებო, საქართველოს ისტორიული სამეფო ტახტის მიტაცებას, რომელიც დღეს თქვენ არ გაინტერესებთ, ებრაულ-

სიონისტური მოძრაობა ცდილობს და მას ამაში ქართული ეკლესიაც მხარს უჭერს

არს იასო ქრისტე ყოფილა ებრაელი და არს ქართველი მეფეები ყოფილან ბიბლიური ღაჰითის ძანი

SOS!

„ნაციონალები“ და მათი პაპრონები საქართველოში დიდი სოციალური აფეთქების მოწყობას გეგმავენ

გი ჩაავლო „ნაცმოძრაობა“, მაგრამ სანამ რეფერი ცხრამდე დაითვლიდა და „ნაცმოძრაობის“ მიერ ცხრა წლის განმავლობაში ჩადენილი ცოდვების გრძელ-ნუსხას აუჩქარებლად წაიკითხავდა, „ნაცმოძრაობა“ ფეხზე წამოდგა, თავის ბრუალმაც ნელ-ნელა გაუარა და შეტევაზეც გადმოვიდა.

ჩვენი რესპონდენტის აზრით, ერთ-ერთი მთავარი დამრტყმელი ძალა, რომლის მეშვეობითაც საქართველოს ხელისუფლების დამხობას აპირებენ, ეს არის ეროვნული ბანკი და მისი პრეზიდენტი ბიორაბი ქადაგიძე.

მხარდაჭერად მოიაზრებოდა ყოველთვის, ნამდვილად გააჩნია იმის შესაძლებლობა, რომ პროცესები საჭირო მიმართულებით წარმართოს და საჭიროების შემთხვევაში ეკონომიკური კრიზისისთვის უაღრესად ხელსაყრელი ფონი შექმნას. ეკონომიკური კრიზისი კი, მოგეხსენებათ, ძალიან ადვილად შეიძლება გადაიზარდოს პოლიტიკურ კრიზისში.

ხელისუფლების მკაცრ განცხადებებს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის მისამართით მისევე მოჰყვა სავალუტო ფონდის ასევე კატეგორიულად გამოთქმული განცხადება, რომ ხელისუფლებამ თავი უნდა ანებოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტზე ზეწოლას, რადგან ეს საგრძ-

ბოლო დროის მოვლენებმაც ცხადყო.

„ნაცმოძრაობა“, რომლის დასაცავად და გადასარჩენად ლამის არის მთელი საერთაშორისო თანამეგობრობა აღსდგეს, ცხადია, ამ უცხო ძალების ინტერესების გამტარებელი იყო და არის მეტწილად, ვიდრე საკუთარი ქვეყნის ინტერესების.

„ნაცმოძრაობა“ ძალიან ჰგავს რომელიმე უცხო ძალების სადამსჯელო-საეგზეკუციო რაზმს და ადვილი შესაძლებელია ვიფიქროთ, რომ სსფ და ნაცმოძრაობა ერთი საერთო პატრონის ინტერესებს ემსახურებოდა.

საერთაშორისო სავალუტო ფონდი ფრიად საეჭვო რეპუტაციის ორგანიზაციაა, რომელსაც ბევრი ქვეყნის ცოდვა აქვს კისერზე დადებული, მათ შორის საქართველოსიც.

ჩვენი რეკომენდაცია არ გამოიცხადვს, რომ სავალუტო ფონდი რაღაც ფორმით ჩართული იყოს „ნაცმოძრაობის“ მიერ ორგანიზებულ შემთხვეულ ექსპედიციებში.

ამ ეჭვის საბაზს იძლევა ის განსაკუთრებული ყურადღება და თავგამოდება, რასაც სსფ ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის მისამართით იჩენს.

ასეა თუ ისეა, ცხადია, რომ საქართველოს ხელისუფლებამ ძალიან პრინციპული პოზიცია უნდა დაიკავოს ლარის გაუფასურების საკითხთან დაკავშირებით და ძალზე რადიკალური და

„ნაციონალები“ და მათი პატრონები ნაბიჯ-ნაბიჯ, ეტაპობრივად ახორციელებენ იმ გეგმას, რომლის მიხედვითაც საქართველოში დიდი სოციალური აფეთქება უნდა მოხდეს, რასაც, მათი ვარაუდით, პოლიტიკური და ეკონომიკური კრიზისი მოჰყვება, შემდეგ კი ეს ყველაფერი კრიზისული სიტუაციის განმუხტვის მიზნით კრიზისების მართვის „დიდი სპეციალისტის“ მიხედვით სააკაშვილის ქვეყანაში დაბრუნებით დაგვირგვინდება.

ექსპერტი, რომელიც ამ თემასთან დაკავშირებით გვესაუბრა და რომელმაც ვინაობის გამჟღავნება არ ისურვა, ამტკიცებს, რომ ამ გეგმის განხორციელებაში არა მარტო „ნაციონალები“, არამედ მრავალი სხვა სუბიექტიც მონაწილეობს, მათ შორის, საპარლამენტო და არა-საპარლამენტო ოპოზიციის ერთი ნაწილი, ნაციონალების მიერ კონტროლირებადი ბეჭდური და ელექტრონული მედია, არასამთავრობო ორგანიზაციები, სხვადასხვა ეკონომიკური და საფინანსო ინსტიტუტები, რომლებიც ერთი პულტიდან იმართებიან და შეთანხმებულად, ურთიერთკოორდინირების რეჟიმში მოქმედებენ.

საქმე რომ გვაქვს კარგად ორგანიზებულ და, ამასთან ერთად, უხვად დაფინანსებულ სერიოზულ ძალასთან, ეს შესანიშნავად ჩანს თუნდაც „რუსთავი-2“-ის გადაცემებსა და თოქ-შოუებში.

„რუსთავი-2“, თავადად შეიძლება ითქვას, ერთგვარი ცენტრალური შტაბის როლს ასრულებს, სადაც თავს იყრის „ფრონტის“ სხვადასხვა ფლანგებიდან წამოსული დარტყმები და ეს დარტყ-

მეტი ერთ მკვლავრ მუხტად ფოკუსირდება.

„რუსთავი-2“-ის ეკრანიდან ასევე შესანიშნავად ჩანს, თუ როგორ სინქრონულად უტყვენ საქართველოს ამჟამინდელ ხელისუფლებას ერთდროულად რამდენიმე ფლანგიდან და ეს მასირებული შეტევები, პერმანენტულად, უწყვეტად გრძელდება და თანდათანობით ძლიერდება.

იქმნება შთაბეჭდილება, რომ ამ შეტევის „სარდლობა“ ყველაფერს აკეთებს იმისთვის, რომ შეტევის ობიექტს სულის მოთქმის და საბასუხო დარტყმების განხორციელების საშუალება არ მისცეს.

საქართველოს ხელისუფლება თავდაცვის რეჟიმშია გადასული, რაც სტრატეგიულად და ტაქტიკურად, ცხადია, არასახარბიელო პოზიციაა.

თავდასხმა საუკეთესო თავდაცვააო, ნათქვამია, თუმცა საქართველოს ხელისუფლებამ ჯერჯერობით ვერა და ვერ ახერხებს თავისი ძალების სრულ მობილიზებას და მოწინააღმდეგისთვის ისეთი დარტყმის მიყენებას, რაც მას ნოკაუტში ჩააგდებდა.

2012 წლის ოქტომბრის არჩევნების შედეგებმა ნოკლაუსში

ეროვნულ ბანკს ყველანაირი ბერკეტი აქვს იმისთვის, რომ კიდევ უფრო გაიზარდოს ლარის ინფლაციის, რაც საქართველოს ეკონომიკას უმძიმეს სოციალურ პრობლემებს შეუქმნის, რაც ავტომატურად გამოიწვევს მოსახლეობის უკიდურესად მძიმე პროტესტულ არსებობას ხელისუფლებისადმი.

ეროვნულ ბანკს, რომლის პრეზიდენტიც „ნაცმოძრაობის“ ფავორიტად და მის აქტიურ

ნობლად შეგვიღობავს თურმე იმიჯს საერთაშორისო ასპარეზზე.

სავალუტო ფონდს, რა თქმა უნდა, არ აუხსნია, რა შუაშია იმიჯის შეღავა, თანაც საერთაშორისო მასშტაბით, იმ დროს, როცა ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის მისამართით ხელისუფლებამ სრულიად ლეგიტიმურ, სრულიად კონკრეტულ კითხვებს სვამს და ამ კითხვებზე პასუხს მოითხოვს.

მელამ რომ თავისი კული მოიყვანა მოწმედ, ისე ზომ არ არის სავალუტო ფონდისა და ბანკის პრეზიდენტ ქადაგიძის საქმე?

შეიძლება ვივარაუდოთ, რომ სავალუტო ფონდის და ქადაგიძის კულები ერთმანეთზე გადაფარვნილი, მათ შუაში კი კიდევ ერთი კული ჩასაქვნილი-ჩამარწყმებული „ნაცმოძრაობის“ სახით.

„ნაცმოძრაობა“ რომ მხოლოდ ადგილობრივი წარმოშობის უბედურება არ არის, ეს

თამამი ნაბიჯები უნდა გადადგას მოსალოდნელი კატასტროფის თავიდან ასაცილებლად.

ამ ხელისუფლებას სხვა ალტერნატივა არცა აქვს: ან ეროვნული ბანკის პრეზიდენტს და სავალუტო ფონდის რეკომენდაციებს უმსჯიროს მსჯელობა და უმსჯიროს თვითონაც, ან სახელმწიფო-

„საერთო გაზეთი“
მთავარი რედაქტორი: ვახტანგ ხარჩილაძე
გამომცემელი: შპს საბავშვო-საბავშვო სენტრი „საერთო სიტყვა“
მის: თბილისი, აღმაშენებლის 164;
ტელ.: 2 14 40 19; 2 34 28 97;
E-mail: saertogazeti@yahoo.com
რეგისტ. №202375349; შპს (UDC) 070.23 (479.22) ს-158

გაზეთი ხელმძღვანელობს თავისუფალი პრესის პრინციპით. შესაძლოა, ავტორის პოზიციას არ ეთანხმებოდეს რედაქციის აზრი. ინფორმაციის სიზუსტეზე პასუხისმგებელია ავტორი. გასაჩივრება შესაძლებელია მასალის გამოქვეყნებიდან ერთი წვირის ვადაში. შემოსული მასალები ავტორებს არ უბრუნდება.

ინაგრაფია შპს „გამომცემლობა საბავშვო-საბავშვო“; ტელ.: 599 95 31 90

ფოთბრევიკად სწორი გადაწყვეტილება მიიღოს და იმომხმდებელი იყოს, რომელიც ეს ქართული სახელმწიფოს ინტერესებს სჭირდება.

ჩვენი წყაროს ინფორმაციით, „ნაციონალური“ მეორედ მოსვლის პროექტში აქტიურ მონაწილეობას იღებს მოწვეული სპეციალისტი სოციალური აფეთქებების დარგში **შალვა ნათელაშვილი**.

ერთი შეხედვით, თითქოსდა დაუფერებელი ჩანს ნათელაშვილის და სააკაშვილის პარტნიორობა, მაგრამ ეს მხოლოდ ერთი შეხედვით.

სინამდვილეში სწორედ ბეტონი შალვა სააკაშვილის პოლიტიკურ შარავნაზე გაემოყვანი, მისი დამფრთხიანებელი და მისი პოლიტიკური მეგობარი.

ნათელაშვილი, რომელიც ქართულ პოლიტიკაში ერთ-ერთი პირველი, რომელიც პოლიტიკოსისთვის უპიკრესად ზედმეტი და უსარგებლო რამ, ნელ-ნელა იმცა პოლიტიკურ შუღლად და ყოვარბაზად, რომელიც თამაშობს ყველასთან, ვინც ფულს ჩამოღის.

არავითარი მნიშვნელობა არა აქვს, რას ლაპარაკობს ნათელაშვილი, რადგან სიტყვები მისთვის კარგა ხანია იქცა ნიღბად, რომელიც მის ნამდვილ სახეს და მის კულუარულ პოლიტიკურ კომბინაციებს მალავს და ჩქმალავს.

2003 წელს, როცა ნათელაშვილი ხმალოდებული ებრძოდა შევარდნამეს და მის ერთ-ერთ ყველაზე შეურიგებელ ოპონენტად ითვლებოდა, ამ დროს, როგორც თვითონ წამოსცდა ერთ ინტერვიუში, გამალებული აწარმოებდა მოლაპარაკებებს შევარდნადის მარჯვენა ხელთან, გაა ჭანტურისთან — ფული მომეცით და სააკაშვილს საერთოდ გავაძევე პოლიტიკური ასპარეზიდან.

მსგავსი მაგალითებით სავსეა ნათელაშვილის პოლიტიკური ბიოგრაფია, ის კი მინც ბედავს და თვალს უსწორებს ქართველ ერს — ჩემისთანა პატიოსანი, ჩემისთანა წესიერი მამულიშვილი ქართულ პოლიტიკას არ ჰყოლიაო.

აი, ეს ფენიერი და პატიოსანი ნათელაშვილი, რომელიც ამბობს, ახლა

საკაშვილის ფინიერობა ასხავს ფხალს და ბიკინა ივანიშვილს ყაჩაღს და ბანდიტს მკახის, მიუხედავად იმისა, რომ ეს „ყაჩაღი“ და „ბანდიტი“ ივანიშვილი შალვა ნათელაშვილს მისი გაპრეზიდენტების შემთხვევაში უნდოდა, თუმცა ეს „გენიალური“ საკადრო სქემა ნათელაშვილს ჩაეშალა, რის მიზეზადაც ის, როგორც ჩანს, ივანიშვილს მიიჩნევდა, რომელიც არაფრად ჩააგლო „დიდი პოლიტიკოსის“ მიერ შემოთავაზებული წყალობა.

სწორედ ამის შემდეგ გადაეკიდა ნათელაშვილი ივანიშვილს და შემთხვევას არ უშვებს ლაფი და ტალახი არ ესროლის მას.

ნათელაშვილი სააკაშვილთან ფარულ აღიანსში რომ არის, ამის დასამტკიცებლად თუნდაც ის კმარა, რომ მას ფართოდ აქვს გახსნილი „ნაციონალური“ მიერ კონტროლირებადი საინფორმაციო საშუალებების კარები.

სოციალური აფეთქებების პოლიტიკური ადამიანად, როგორც ჩანს, კიდევ ერთი აფეთქებელია ჩართული — **პანა კუპაპა**, რომელიც თანდათანობით ძალიან ემსგავსება შალვა ნათელაშვილს.

სამწუხაროა, თუ ეს უდაოდ ნიჭიერი კაცი, თავის ადგილს ვერ მოძებნის ქართულ პოლიტიკაში და ვიდაცების კლონის როლს დასჯერდება.

ისედაც უაღრესად

ნერვიულ და პოლიტიკური ენებებით დამუხტულ სიტუაციაში ასპარეზზე კიდევ ერთი ახალი მოთამაშე გამოჩნდა — **„ენერგო-პრო ჯორჯია“**, რომელმაც ტარიფის გაზრდის მოთხოვნით სემეკს მიმართა.

„ენერგო-პრო“-ს ამ განცხადებას მყისვე მოჰყვა „ნაციონალური“ პროპაგანდისტების მიერ ატეხილი განგაში — თუ ტარიფი არ გაიზარდა, სისტემა ჩამოიშლება და საქართველო წყველიდა და უკუენთში ჩაინთქმებაო.

მიუხედავად მოთხოვნის არაერთ ასხნა-განმარტებისა, რომ კერძო კომპანიის განცხადება სულაც არ ნიშნავს იმას, რომ ტარიფი აუცილებლად გაიზარდება, და ეს რომ მოხდეს, ამისთვის საკმარის ბევრი პროცედურა გასაველელი, „ნაციონალური“ პროპაგანდისტები მინც ჯიუტად აგრძელებენ ზღაპრების თხზვას ქვეყანაში მოსალოდნელი ენერგეტიკული ამოკალიფის შესახებ.

„ენერგო-პრო ჯორჯიას“ უდროოდ და უაღრესად გამოხტომის (რომელიც აშკარად შეიცავს საბოტაჟის ნიშნებს) საპასუხოდ, სამწუხაროდ, არავის მოსდის აზრად

მიხვდები, რომ სიტყვა „შემოვიდა“, ამ შემთხვევაში აშკარად უაღვილოა.

საქმე ის არის, რომ „ენერგო-პრო“-ს, რომელსაც საქართველოს იმპაინდელმა პრემიერ-მინისტრმა ზურაბ ნოლაიელმა და საქართველოს პრეზიდენტმა მიხეილ სააკაშვილმა იმთავითვე

სასაბურე პირობები შეუქმნეს, ფაქტობრივად არ ჩაუღია ინვესტიცია და ის თანხა, რომლის საფასურადაც მან ელექტროენის სექტორის უმნიშვნელოვანესი სექტორები შეიძინა, მას საკუთარი ჯიბიდან არ გადაუხდია — მომხმარებლებისგან მიღებული შემოსავლებით გადაიხდა.

დარბის სპეციალისტების მტკიცებით, „ენერგო-პრო ჯორჯიას“ საქმიანობა არაერთ უხეშ განონდარღვევასთან, მაქინაციებთან, კომპინაციებთან და საგანგაშო მასშტაბების კორუფციულ საქმიანობასთან არის დაკავშირებული.

(ამის შესახებ „საერთო გაზეთის“ რამდენიმე ნომერში ვრცელი სტატიები გამოქვეყნებული).

უპირანი ხომ არ იქნება, საქართველოს ხელისუფლებამ, სანამ „ენერგო-პროს“ პრეტენზიებს მოისმენდეს, ყურადღებით ჩაიხედოს ამ კომპანიის „შრომითი ბიოგრაფიის“ შეგბუნელ ლაბირინთებში და იქ საქართველოს მოსახლეობის ჯიბეებიდან ამოცანცულ მილიონებს კი არა მილიარდებს თუ დაინახავს,

იქნებ დამნაშავეებს საკადრისი პასუხი მოსთხოვოს?

სპეციალისტთა მტკიცებით, საქართველოს ენერგოსტრუქტურები სანამ „ნაციონალური“ კადრებისგან არ გაიწმინდება, იქ ყოველთვის იარსებებს დესტაბილიზაციისა და საბოტაჟის სერიოზული საფრთხე, რომელ-

საც შეუძლია ქვეყნის სტაბილურ განვითარებას დიდი დარკოლებები შეუქმნას.

ეს წერილი ერთგვარი მცდელობაა, თუნდაც ზედაპირულად და სქემატურად, საზოგადოებასაც და ხელისუფლებასაც დაეხანახოთ თუ რა ფართო ფრონტით აპირებს „ნაციონალური“ ახალი შეტევის განხორციელებას.

„ნაციონალური“ ამ ანტისახელმწიფოებრივი ამოცანის შესრულებაში, როგორც ჩანს, გარე ძალებიც აქტიურად ეხმარებიან.

ჩვენს მიერ ზემოთ დასახელებული სტრუქტურები, პოლიტიკური სუბიექტები, მასმედიის დიდი ნაწილი, ეს ერთი ჯაჭვის რგოლებია, ერთი შეთქმულების, ერთი გეგმის შემადგენელი ნაწილებია და თუ ხელისუფლება ოპერატიულ ზომებს არ მიიღებს ამ ჯაჭვის ჩასახსნელად და ამ კარგად ორგანიზებული გეგმის ჩასაფურშად, შეიძლება პროცესები ისე სწრაფად განვითარდეს, რომ დაგვიანებული რეაქციით მათი შეჩერება შეუძლებელი გახდეს...

„საერთო გაზეთი“

ქართველები 25 წელია ვამტკიცებთ, რომ ჩვენი ფანტასტიკურად კარგი ქვეყანა ფეხებზე გვკიდია. თუ მას გავყიდით, მერწმუნეთ, 5-10 წელიწადში უცხოელები აქ სამოთხეს მოაწყობენ, მაგრამ ეს არ იქნება ქართველების ქვეყანა

ქვეყანაში მიმდინარე პოლიტიკური და ეკონომიკური პროცესებთან დაკავშირებით გვესაუბრება ეკონომიკური საკითხების ექსპერტი, პოლიტიკოსი დემურ ბიორხალიძე.

- სიმართლე გითხრათ, შესაფასებელი ბევრი არაფერია, მთავრობა იცვლება, მაგრამ ეს კონსტიტუციური ცვლილებაა. ჩვენ არ ვიცით, რატომ დაინიშნენ ის მინისტრები, რომლებიც თავის დროზე დაინიშნენ და შემდგომ რატომ გათავისუფლდნენ, რა გააკეთეს, რა ვერ გააკეთეს, საერთოდ მთავრობას ორ წელიწადნახევრის განმავლობაში რა უნდა გაეკეთებინა, რა ვერ გააკეთა. ასეთი პარამეტრები არ არსებობს, ამიტომ ჟურნალისტები გაურკვეველ მდგომარეობაში არიან და სერიოზულ შეცდომას უშვებენ, როდესაც ეკონომიკური გუნდის გამოყოფას და მათ პასუხისმგებლობას ითხოვენ.

- ლარის კურსის კატასტროფული ვარდნაში ნაციონალები მთავრობას ადანაშაულებენ, მთავრობა ამის მიზეზად გარე ფაქტორებსა და ეროვნული ბანკის არასწორ პოლიტიკას. თქვენი აზრით, ლარის გაუფასურება რამ გამოიწვია?

- ცხადია, ის, რაც დღეს ლარს ჭირს, არ არის ერთი ფაქტორის შედეგი. ისიც ცხადია, რომ ეროვნული ბანკი ორი წლის განმავლობაში სრულიად გაუგებარ მონეტარულ პოლიტიკას ატარებდა, იგი ამკარად იყო ცუდი ბროკერის როლში, რომელიც არა რეგულატორი, არამედ სამი მსხვილი ბანკის მომსახურე იყო. სწორედ ცუდმა რეგულირებამ, ცუდმა ფულადმა პოლიტიკამ, რომელიც არ იყო ერთიანი მაკროეკონომიკური პოლიტიკის შემადგენელი ნაწილი, გამოიწვია ეს შედეგი. შემდეგ ამას მთავრობის სისუსტეც დაერთო, იგი ვერ გაერკვა რა პროცესები მიდიოდა. მაკროეკონომიკური პოლიტიკის ის ნაწილი, რომელიც მთავრობას უნდა შეესრულებინა, ვგულისხმობ ფისკალურ პოლიტიკას, ძალზე სუსტი იყო. დღევანდელ მდგომარეობაში საბოლოო ჯამში ეროვნული ბანკიც და მთავრობაც თანაბრად არის დამნაშავე.

ხელისუფლებას უბრალოდ არ აღმოაჩნდა იმის ნება და პასუხისმგებლობა, რომ საქმე აქამდე არ მიყვანა. ცხადია, ლარი ვერ იქნებოდა შენარჩუნებული იმ ძალზე მაღალ ნიშნულზე, რომელზეც ხელოვნურად იყო მიყვანილი წინა ხელისუფლების მიერ, რაც კითხვობდა მხოლოდ ფულის მიწოდების ხელოვნური შეზღუდვის გზით. ცხადია, ლარის დეველუირება უნდა მომხდარიყო, მაგრამ არა ასე ელვისებურად, სპეკულაციაზე აგებულმა დეველუაციამ, ბანკებს ფანტასტიკური მოგება მისცა, ხოლო ჩვენი მოქალაქეები კიდევ უფრო გააღარიბა. ჩემთვის სრულიად გაუგებარი იყო ის, რომ ხელისუფლების შეცვლის შემდეგ ეროვნული ბანკის ხელმძღვანელი თავის თანამდებობაზე რჩებოდა, რომელიც სხვა პოლიტიკური ჯგუფის გავლენის ქვეშაა, ის სხვა პოლიტიკურმა ჯგუფმა სრულიად დაუმსახურებლად, ნულოვანი ბეჭდურად უნდის პირობებში დასვა ხსენებულ თანამდებობაზე. გიორგი ქადაგიძე ასრულებს იმ დავალებებს, რა დავალებებსაც თავისი როგორც იტყვიან, პარტიული ბოსები მისცემენ. ფაქტია, ქვეყანა დაზიანდა, მოდით, ასე ვთქვათ, თუ ეროვნულმა ბანკმა რაიმე არასწორი გააკეთა, ხელისუფლებამ მისცა ამის საშუალება, ე.ი. ხელისუფლებამ ან არ იცოდა ეროვნული ბანკი რას აკეთებდა, ანდა, როცა მიხვდა, უკვე გვიან იყო. ხელისუფლების საერთო სისუსტე, სტრატეგიის, სერიოზული სისტემური რეფორმების ხედვის არქონა, შემთხვევითი საკადრო პოლიტიკა... გადახედეთ ამ ორწელნახევრის განმავლობაში რა ხალხი მოიყვანეს თანამდებობებზე, თუ გნებავთ ის შეცვლილი მინისტრები. ისინი არც პოლიტიკური გუნდის ნაწილი იყვნენ, ვიღაც გავლენიანი, რომ იტყვიან არაფორმალური გადაწყვეტილებების მიმღების გადაწყვეტილებების შედეგი იყო და ცხადია, საიდანაღაც „დახეთქებული“ მინისტრები უუნარიანი და უვარგისი აღმოჩნდნენ, თუ გნებავთ უკვე შეცვლილი ინფრასტრუქტურის და გარემოს დაცვის მინისტრები. ვინ იყო ეს ხალხი, მათ სახეზეც არავინ იცნობდა. რო-

გორც ჩანს, ხელისუფლება საიდანაღაც იმართება, რაც გასაკვირი სულაც არ არის.

- ბატონო დემურ, სანამ ახლად დანიშნულ მინისტრებზე ვისაუბრებდით, იქნებ მითხრათ, რატომ არ შეცვალეს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტი, ამ შემთხვევაშიც საგარეო ფაქტორებმა ზომ არ იქონიეს გავლენა?

- მართალია მოქმედი კანონმდებლობა მისი შეცვლის პირდაპირ საშუალებას არ იძლეოდა, რადგან ეროვნული ბანკის საბჭო ისეა ფორმირებული, რომ გადაწყვეტილებებზე გარედან რაიმე მოქმედება შეუძლებელია, რაც ერთის მხრივ კარგია, მაგრამ გააჩნია იქ ვინ არის ზომ? ამიტომ ახლად მოსულ ხელისუფლებას, ასეთ მნიშვნელოვან ადგილზე რეფორმები და ვითარების ნამდვილად გაუმჯობესება რომ ჰქონოდა მიზნად, იგი კანონმდებლობასაც შეცვლიდა და მონეტარული პოლიტიკა გახდებოდა ერთიანი მაკროეკონომიკური პოლიტიკის შემადგენელი ნაწილი, როგორც მთელ მსოფლიოშია. მერე რა, რომ ნაწილს მთავრობა ასრუ-

ლებს და ნაწილს ეროვნული ბანკი, პოლიტიკა ერთია, რაკი ასე არ იყო, იმიტომაც მივიღეთ მძიმე შედეგი. **კანონმდებლობა რომ შეცვლილიყო, ზეწოლა განხორციელდებოდა ეროვნული ბანკის პრეზიდენტზე, ის დატოვებდა თანამდებობას, მიიპყრობოდა ვინმე ღირსეული იმპროვიზაცია არა ბაზლინის ფიგურა, არამედ პროფესიულად და პასუხისმგებლობით გაცილებით მაღალ საფეხურზე იმდროინდელი ანამდე არ მიიყვანდა საქმეს.** მე ახლაც ვერ ვხედავ მთავრობის ცვლილებებში რაიმე აზრს, რადგან ვერ ვხედავ შეხედულებებში ცვლილებებს. ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის შეცვლასთან დაკავშირებით არანაირ საგარეო

ფაქტორს არ ვხედავ, ეს არის სუსტი ხელისუფლების შედეგი და არა დასავლეთის, ან ჩრდილოეთის გავლენა.

- თინა ხიდაშელისა და გიგლა აგულაშვილის გამინისტრებამ საზოგადოება შოკში ჩააგდო. რესპუბლიკელთა ურეიტინგო პარტიის მიერ ხელისუფლების ლამის მთელი პოლიტიკური სადავების ხელში ჩაგდებას როგორ შეაფასებდით?

- ვინც სადავებს იღებს, პასუხიც მას უნდა მოეთხოვოს, ამიტომ აქ საშინელს ვერაფერს ვხედავ. რაც შეეხება უშუალოდ თინა ხიდაშელს, ჩვენ ასეთი პოლიტიკური მმართველობის პირობებში რომელიმე თანამდებობაზე რომელიმე ადამიანის დანიშვნა არ უნდა გაგვიკვირდეს. ჩემი შეფასებით, არ მგონია თინა ხიდაშელისთვის ეს კარგი დანიშვნა იყოს, თუ პერსპექტივაში ის თავს პოლიტიკურ ფიგურად მოიზრებს. ახლა მთავარი ისაა, რომ მან შეძლოს თავდაცვის სამინისტროში ვითარების, რომ იტყვიან, პროფესიულ ჩარჩოში გადაყვანა. ბატონი ალასანია იყო და სრულიად გა-

რობამდე, რაც ჯერჯერობით კვლავ გრძელდება. რაც შეეხება ქვეყნისთვის საფრთხეების შექმნას, მე წინასწარ არ ვფიქრობ, წინასწარ ნურაფერს ვიტყვით. ვიმეორებ, თუ იგივე კურსი გაგრძელდა, რაც ბატონ ალასანიას დროს გვექონდა, რა თქმა უნდა ქვეყანა დაზიანდება, მაგრამ არც თინა ხიდაშელია სამარადქმოდ არჩეული მინისტრი, შედეგების მიხედვით, მასაც ადრე თუ გვიან პასუხს მოთხოვენ. თუ საბრძოლო მოქმედებებში ჩაგვითრის, ეს იქნება კატასტროფა. თავდაცვის მინისტრი თუ ხელს შეუწყობს იმას, რომ საქართველო სადმე საომარ მოქმედებებში ჩაერთოს... მაშინ ისედაც მძიმე მდგომარეობა კიდევ უფრო გაუარესდება. მაშინ მოხდება ის, რაც მოსალოდნელია, ანუ სახელმწიფოებრიობის დაკარგვა და მისი შემდგომი დეზინტეგრაცია არაერთი ქვეყნის მიერ.

გიგლა აგულაშვილთან გარკვეულწილად მქონია შეხება, მას ისეთი პიროვნული თვისებები აქვს, რომ არ მგონია ის ფიგურა იყოს, რომელიც შეგნებულად გააფუჭებს რაიმეს, ანდა ქვეყნისთვის საზიანო გადაწყვეტილებას დაუჭერს მხარს. მე არ ვფიქრობ, რომ ხსენებული მიწის კანონი გიგლა აგულაშვილის ინიციატივაა. მე ერთ-ერთ საპარლამენტო განხილვაში ვმონაწილეობდი და შემძილია გითხრათ, რომ უბრალოდ ეს არის დავალება საქართველოს ხელისუფლებისთვის, რომელიც საიდანაღაც მომდინარეობს. ყველა, ვინც ამბობს, რომ განუკითხავად უნდა გაიყიდოს უცხოელებზე ჩვენი სასოფლო-სამეურნეო მიწები, ან პროოკატორია, ან შეგნებული მტერი, ანდა გრანტს დახამებული მთხოვარია, რომელსაც ერთადერთი მიზანი აქვს, ოღონდ უცხოელებმა დააფინანსონ და ჭირსაც წაუღია საქართველო, სხვა შეფასება არ შეიძლება. მსოფლიოს არცერთ ქვეყანაში არ არსებობს ასეთი განუკითხობა და უპასუხისმგებლობა საკუთარი სასიცოცხლო რესურსისადმი. მიწა არ წარმოადგენს ჩვეულებრივ საქონელს. ჩვენს წყალწყალა ლიბერალებს, წყალწყალა პროფესიონალებს, რომლებსაც ძალიან მწყურალი დამოკიდებულება აქვთ ეკონომიკასთან და იდეოლოგიის დონეზე ეკონომისტობენ, ისიც ვერ გაუგიათ, რომ მიწა და კბილის ჯაგრისი ერთი და იგივე საქონელი არ არის. ხსენებული კანონი ქვეყნისთვის მავნებელია, რაც ძალიან ძვირად დაუჯდება საქართველოს. უცხოელები თუ იყდიან, ზემოხსენებულთა ლოგიკას თუ გავყვებით დიახ, მიწა

გვესაუბრება „თბილისის ბანკ-თაშორისი სავალუტო ბირჟის ვიცე-პრეზიდენტი (1994-2006 წ.წ.), ფასიანი ქაღალდების ბაზრის ექსპერტი მანსტანო სომიჯურაშვილი:

– ბატონო ვახტანგ, ქვეყანაში სერიოზული სავალუტო, შესაბამისად, საფინანსო კრიზისია. ღარი კვლავ გაგვექცა. როგორ შეიძლება განვითარდეს მოვლენები?

– რეალურად, ღარის კურსი გარბის, უფასურდება, ვერც ვერაფერს შევლიან და ყველაფერს ერთმანეთს აბრალებენ. ეროვნული ბანკიც და მთავრობაც, ორივე დამანაშავეა, ეს ერთიანი გუნდია მიუხედავად იმისა, რომ ეროვნული ბანკი დამოუკიდებელ ფულად-საკრედიტო და სავალუტო პოლიტიკას ატარებს. მოდი, განვიხილოთ, რამ განაპირობა ღარის ასეთი დასუსტება? მცდარია აზრი, თითქოს, ეს ბოლო ორი წლის მანძილზე მოხდა. ღარი მანამდეც დაავადებული იყო. 9 წლის მანძილზე სააკაშვილის მთავრობა ისეთ პოლიტიკას ატარებდა, რომელიც ფულადი მასის შეზღუდვისკენ იყო მიმართული. ანუ, ზედმეტ ფულად მასას მიმოქცევაში არ უშვებდნენ, არც საინვესტიციო კლიმატის ჩამოყალიბებაზე ზრუნავდნენ. ეკონომიკის რეალურ სექტორში ინვესტიციების შემოდინებას მართვა სჭირდება, რისი კომპეტენციაც არ ჰყოფნიდათ. ეს „ნაცმოძრაობის“ თავის ტკივილი იყო. ამიტომ, მათ, მარტივი პოლიტიკა არჩიეს – შეზღუდული ფულადი მასა და უმუშევრობა. ამიტომაც არ უზრუნიათ დღეად უმუშევრობის დაძლევაზე, რადგან ამ დროს სავალუტო კურსის დაჭერა და რეგულირება მარტივია. ახალი მთავრობის დროს დაიწყო სხვადასხვა პროგრამები, მათ შორის, „აწარმოე საქართველოში“, რაშიც დიდი თანხები ჩაიდო, რომელიც ჯერ დასაქონლებული არაა. ანუ, პროექტებმა მომგებიან წერტილზე გასვლა ვერ მოასწორო, რამაც აღნიშნულ პროცესზე იმოქმედა. ზოგი, ღარის გაუფასურებას გარეფაქტორებს აბრალებს. გარკვეულწილად, ასეცაა – საქართველოდან, სხვადასხვა მიზეზების გამო, ვალუტის გადინების შედეგად მივიღეთ ის, რაც მივიღეთ. დღევანდელი მთავრობის სისუსტე ისაა, რომ ვერ შექმნა წინაპირობა, რათა საინვესტიციო კაპიტალი მოზიდულიყო, ანუ, გრძელვადიანი, იაფი კაპიტალის მოზიდვის და დაბანდების ხელსაყრელი პირობები.

– თუმცა, საინვესტიციო კლიმატის არშექმნა მხოლოდ მთავრობის ბრალი ვერ იქნება.

– დიას, გეთანხმებით. 9 წლის მანძილზე „ეროვნულ ბანკს“ თითო თითზე არ დაუკარებია იმისათვის, რომ საინვესტიციო კუთხით სტიმულირება მომხდარიყო. ვგულისხმობ, შემდეგს: საქმე ისაა, რომ ამ წლების განმავლობაში სწორედ „ეროვნული ბანკის“ პრეროგატივა იყო ფასიანი ქაღალდების ბაზრის რეგულირება. მან, არათუ სტიმულირებაზე თქვა უარი, არამედ, საერთოდ, გახედავაც არ უნდოდა იმ კომპანიებისკენ, რომლებიც საინვესტიციო კაპიტალის მოზიდვის საკითხებში, ფასიანი ქაღალდების გამოშვებით, აქტიუობას იჩენდნენ. რა ხდება დღეს? – საფონდო ბირჟა, ფაქტობრივად,

მკედარია, ზომიერი სიტუაციაშია.

– როგორ ხდება დღეს კურსის ფორმირება?

– ეს ძალიან საინტერესო მონეტაა. დღეს არსებული სავალუტო კურსის ფორმირების მექანიზმი, აბსოლუტურად, გაუმჭირვალეა. არაფერს იცის რა მოთხოვნაა, რა მი-

როცა ეროვნული ბანკის პრეზიდენტი ისე იქცევა, როგორც გიორგი ქადაგიძე იქცევა, ნორმალურ სახელმწიფოში ასეთ ადამიანს მომენტალურად ხსნიან თანამდებობიდან და პასუხს თხოვენ

წოდებაა, როგორი ტენდენციები და ა.შ. ვეცდები, დეტალურად ავხსნა, რა არის კურსის ფორმირების დღევანდელი სისტემა – ესაა ბლუმბერგი, ჩვეულებრივი საინფორმაციო სისტემა, სადაც ოფიციალური კურსი ე.წ. მცურავი კურსის პრინციპზე ყალიბდება. თუმცა მცოცავი კურსი, განვითარებული ქვეყნების პრეოგატივაა, რაც ჩვენს ისეთან განვითარებადი ქვეყნისთვის მიზანშეწონილი არაა. სამწუხაროდ, საქართველოში, ღარის კურსს ორი ბანკი აყალიბებს, რომელთაც შეუძლიათ ძალიან ბევრი რაღაც იყიდონ და გაყიდონ ეს „ეროვნულ ბანკს“ ნორმალურად

მოაწინაა. **– რატომ აღარ ხდება კურსის ფორმირება საბირჟო პრინციპით და რამ განაპირობა გაუმჭირვალე ბლუმბერგის სისტემის დამკვიდრება, ვის აწყობდა ეს?** **– ალბათ, განსწოვით, ამ საკითხზე, პასა ბენდუქიძის ცნობილი მიდგომა, რომელ-**

საც უნდოდა ღარი სამართლ, სწორბათად მქცია, რომელიმაც ვალუტაზე მივება, ღარის, როგორც ეროვნული ვალუტის მინიშნელობა დაპარავიერო და მერმ დამდგარიერო საკითხი – საჭიროა თუ არა ღარი და საბოლოოდ, სამართლ, ამომ-

უზრავონოდ, დაუსაბუთებლად რეფინანსირების სესხებს, ანუ ბანკებს აძლევს სესხებს. მერე აცხადებს, იცით, ეს სესხები რეზერვების ფორმირებაზე მიდის, ეს არ ხდება სავალუტო ბაზარზე, რაც მარაზია, ტყუილია. პირველკურსელმა სტუდენტებმაც იციან, რომ შეუძლებელია ასეთი რამ მოხდეს იმიტომ, რომ როდესაც ბანკი ბანკთაშორის სესხს იღებს, ეს იმდენად მოკლევადიანია, რომ პირდაპირ სავალუტო ბაზარზე მიმართავს, რათა დოლარი ან ევრო შეიძინოს. ეს ბანკის პოზიციიდან გამოდინარე, ნორმალურია. ამიტომ, „ეროვნული ბანკის“ ასეთი მიდგომა, აბსოლუტურად, საწინააღმდეგოა სალი აზრის. არ შეიძლება ღარის ფულადი მასა გაზარდო, როდესაც ღარი ისედაც ცუდ მდგომარეობაშია. ეს მომენტები საინტერესოა. დღევანდელი სიტუაცია ძალიან სახიფათოა.

– როგორც აღნიშნეთ, გოცირიძემ სავალუტო ბირჟა დაშალა და

ღარი მიმოქცევიდა. ამის განსწავლვამა პირდაპირ დავალუტებულ კურსს „ეროვნული ბანკის“ მართვად პრეზიდენტს რომან გოცირიძეს.

რომან გოცირიძის ხელით, ფაქტობრივად, სავალუტო ბირჟა მოსპეს, სადაც პარალელურ რეჟიმში, შემუშავებული და აპრობირებული იყო სხვა პროექტი – სავალუტო კურსის დაზღვევის მექანიზმი. ჩვენ სხვადასხვა ბირჟებთან – ფრანკფურტის, სტოკჰოლმის, ციურიხის უკვე წინასწარ დადებული გეგმონა ხელშეკრულებები. აღარაფერს ვამბობ კივიის და სტამბოლის ბირჟებთან დადებულ

ხელშეკრულებებზე. **სამაჰარო ბირჟა რომან გოცირიძემ ერთი ხელის მოსაგებით მოსაო და დღეს, ვითომც არაფერი ისე გველაპარაკება ღარის კურსის რეჟიმზე.** სავალუტო ბირჟა მოსპეს და ბლუმბერგის სისტემაში გადავიდნენ. აბსოლუტურად მესმის იმ ხალხის, კომპანიების ხელმძღვანელების, პოლიტიკოსების, რომლებიც ამბობენ, რომ რაღაც უბედურება გველოდება. რატომაც ასეთი მოლოდინი? – იმიტომ, რომ კურსის ფორმირების მექანიზმის ჩამოყალიბება, გაუმჭირვალეა, არაფერს იცის რა, როგორ ხდება – ერთი ბანკი აყალიბებს თუ ორი ბანკი აბურთავებს ამ კურსს. არეგისტრირებენ გარიგებებს, რომელიც კურსზე მოქმედებს და მერე ამ გარიგებებს აღარ ასრულებენ, დაზუსტებით, არაფერი იცის.

არ მესმის, მაშინ როდესაც სავალუტო კურსის პრობლემა რატომ იძლევა „ეროვნული ბანკი“, პირდაპირ ვიტყვი, აბსოლუტურად,

ვალუტო ფონდის და მსოფლიო ბანკის ასეთმა ზედპირებამ მდგომარეობა არაერთხელ მოიტანა ძალიან ნეგატიური შედეგები. შეუძლებელია შაბლონით, ერთი სტრეგითი პოლიტიკით მოვლდე ყველა ქვეყანას, სადაც არის თავისი ნიუანსები იგივე სავალუტო პოლიტიკაზე, მოხმარებაზე, ეკონომიკის რეალური სექტორის ფუნქციონირებაზე და ა.შ. ეს ინდივიდუალურია იმიტომ, რომ გადაწყვეტილებებს ხალხი იღებს. ჩვენთან, ევროპასა და ამერიკაში ხალხი აბსოლუტურად, განსხვავებული მენტალიტეტისაა. აქედან გამომდინარე, ასეთი მიდგომები, პირიქით, ვნებს იმიტომ, რომ ეს დასკვნები ზედპირულია. ჩვენ, ვნახეთ, რა მოხდა მექსიკაში, რომელიც სავალუტო ფონდის რეკომენდაციების პირველი შემსრულებელი იყო. იგი ზედმიწევნით ასრულებდა სავალუტო ფონდის და მსოფლიო ბანკის რეკომენდაციებს და შედეგად 42 მილიარდიანი კრიზისი მიიღო. იგივე, პირ-

მანსტანო სომიჯურაშვილი:

დღეს ბლუმბერგის სისტემით ვხელმძღვანელობთ. კონკრეტულად, რა საფრთხის მატარებელია ყოველივე?

– აქ იყო მიზანმიმართული შეტევა სავალუტო ბირჟაზე იმიტომ, რომ არ აწყობდათ გამჭირვალეობა, სამართლიანი კურსი და ის მექანიზმები, რომელიც სავალუტო კურსის ფორმირების დროს იყო ჩვენთან დანერგული. როდესაც ბანკთაშორის სავალუტო ბირჟის ვიცე-პრეზიდენტი გავხდი მაშინ, მასხოვს, **ირაკლი მანაგაშვილის** ერთად ლიბიტირების მექანიზმები შევიშლეთ. ეს აბსოლუტურად, გამჭირვალე, თავისუფალი ბაზარი იყო, არავითარი შეზღუდვები არ არსებობდა. რომან გოცირიძემ, ეს ბირჟა, პრაქტიკულად, დაშალა. არ ვიცი, როგორ შეიძლება შექმნილი, ეფექტიანი სტრუქტურა ადგე და ასე დაშალო. ბირჟის დაშლა მერე, ბლუმბერგის სისტემით გაამართლეს, რომელიც ჩვეულებრივი საინფორმაციო სისტემაა, ისევე როგორც სკაიპი.

– ბატონო ვახტანგ, სავალუტო ფონდის მისია „ეროვნულ ბანკს“ ქმედებებს უწინებს. რას იტყვით, ამის თაობაზე?

– ერთ რამეს ვიტყვი: როცა სავალუტო ფონდის მისია ჩამოიღეს და ორი კვირის თავზე ეროვნულ ბანკს რეკომენდაციებს აძლევს, თან ამბობს არც თუ ისე კარგი სიტუაცია გაქვთ, მაგრამ სიმშვიდე შეინარჩუნეთო, პირდაპირ გეტყვით, ეს ზედპირული ანალიზის საფუძველზე დადებული დასკვნებია. ამიტომაცაა, რომ მთელს მსოფლიოში სა-

დაპირ განმეორდა არგენტინაში. ანუ, უნდა დაფიქრდეთ, რომ რეკომენდაციების ასე პირდაპირ მიღება იმ სპეციფიკის გაუთვალისწინებლად, რაც ჩვენს ქვეყანაშია, პრაქტიკულად, ძალიან სახიფათოა. ვერაფერს – ვერც სავალუტო ფონდი, ვერც ამერიკა და ვერც

დაპირ განმეორდა არგენტინაში. ანუ, უნდა დაფიქრდეთ, რომ რეკომენდაციების ასე პირდაპირ მიღება იმ სპეციფიკის გაუთვალისწინებლად, რაც ჩვენს ქვეყანაშია, პრაქტიკულად, ძალიან სახიფათოა. ვერაფერს – ვერც სავალუტო ფონდი, ვერც ამერიკა და ვერც

სხვა ქვეყანა გვიშველის, თუ ქართველებმა საკუთარ თავს თავად არ ვუშველეთ. ამ შემთხვევაში, გამოსაყენებელია ის პოტენციალი, რაც არსებობს. ძალიან მივიჩნევ, საერთოდ არ მიმართავდნენ იმ ექსპერტებს, ვინც თავის დროზე, კრიზისულ სიტუაციებში, საკმაოდ დიდი გარღვევა გააკეთეს. ავიღოთ, თუნდაც, ირაკლი მანაგაშვილი, რომელმაც მოქნილი ფულადსაკრედიტო პოლიტიკით სავალუტო კურსის კაპიტალიზმში ჩაყენება შეძლო. ეს ამოუცნობელი სამინისტროები ციხე-კოშკებს დაეშვა, არავითარი კომუნიკაციის არხები არ არსებობს. კომუნიკაცია ვერ შექმნეს იმ პოტენციალთან რომლის გამოყენებაც

ქართველები 25 წელია ვამტკიცებთ, რომ ჩვენი ფანტასტიკურად კარგი ქვეყანა ფეხებზე გვკიდია...

4 gv.

არსად მიდის. მერწმუნეთ, უცხოელები საქართველოს ქართველებზე კარგად მოუვლიან. **ქართველები 25 წელია ვამტკიცებთ, რომ ჩვენი მომავალი და ჩვენი ფანტასტიკურად კარგი ქვეყანა ფეხებზე გვკიდია. თუ ჩვენს ქვეყანას ბავყილით, მარჯვენით, 5-10 წელიწადში უცხოელები ამ სამოთხეს მოაწყობენ, მაგრამ ეს არ იქნება ქართველების ქვეყანა. ახლა ჩვენ რა ვინდობ, ეს ტერიტორია აყვავდეს ისე, რომ ჩვენ ამ არ ვიყოთ, თუ ჩვენ ბავყოს იმდენი ჭკუა და აყვავავით ჩვენი ქვეყანა?** აი, ეს ვერ გაუგია ქართველს და იმიტომაც გვჭირს ისტორიული ავადმყოფობა, საკუთარი ქვეყნისა და ერთმანეთის დიდი.

თურმე ტურიზმის განვითარება აღორძინებს ჩვენს ეკონომიკას და გადარჩენს ქვეყანას.

ნორმალურ ქვეყანაში ცხადია, ტურისტული რესურსი თუ გააჩნია, საქართველოს კი კარგი რესურსი გააჩნია, ეკონომიკის ერთი ძალიან კარგი სექტორი შეიძლება იყოს ტურიზმი. რატომაც არ უნდა განვითარდეთ, მაგრამ მიხეილ სააკაშვილისა და ნაცმოძრაობის ის მანებლური იდეა, რომ ტურიზმი უნდა ყოფილიყო მთავარი, ამიტომ იყო განადგურებული საკუთარი წარმოება და ყველაფერი იმპორტზე ჩამოკიდებული. ტურიზმზე აქცენტის გაკეთება ნიშნავს, რომ შენი ქვეყანა ადრე თუ გვიან ძალიან სერიოზულ ჩიხში შეიყვანო. დააკვირდით, რა მოუვიდა საბერძნეთსა და ესპანეთს, როცა მსოფლიო კრიზისი განვითარდა, იგივე ბედი ელის საქართველოს. ხსენებულ ქვეყნებში მეტნაკლებად რაღაც მაინც იყო განვითარებული, საქართველოში კი არაფერია განვითარებული, სოფლის მეურნეობის საკუთარ პროდუქციასაც კი ვერ ვაწარმოებთ კარგად, რომ ჩვენმა მოქალაქეებმა საკუთარი კარგი ხარისხის პროდუქცია მიიღონ. ცხადია, ბევრი რამ ჩვენ არ ვაწარმოებთ, ანდა ცუდად შეგვიძლია წარმოება, ქვეყნის გარეთ უნდა ვიყიდოთ. **ვიმეორებ, ტურიზმში ორიენტირება იყო ნაცმოძრაობის მზაკვრული იდეა, რომ ადრე თუ გვიან ქვეყანა გაეხადებინათ, რაც მათი ფანტასტიკურად ბახადეს კიდევ, ეს არის ბორჯომის ცენტრი.** მთელს აღმოსავლეთში ცნობილია, რომ საქართველო სექსტურიზმის შესანიშნავი ადგილია. ამიტომ **ამ ხალხი არა ჩვენი ღირსშესანიშნავების სანახავად, არამედ პირითადად სექსტურიზმის მიმართულებით ჩამოვლინ. არის რესტორნები, კაფეები, სასტუმროები, მაგრამ არ არის განათლება, მეცნიერება, ინოვაციები, ტექნოლოგიები, რომლის გარეშეც სანახავი ვერ იარსებებს.** ტურიზმით საქართველო ვერ იარსებებს, სააკაშვილი მასობრივ ტურიზმზე აკეთებდა აქცენტს, რაც იყო უდიდესი დანაშაული, საქართველოში მასობრივი ტურიზმი ნიშნავს, ქვეყნის სრულ ღვერადაცას. ჩვენ გვაქვს მართლაც შესანიშნავი ადგილები, რომელიც მთელმა მსოფლიომ უნდა ნახოს, მაგრამ ეს სხვა ტურიზმი, რომელიც

მაღალ მომსახურებაზე შეიძლება იყოს გათვლილი და არა მასობრივ და იაფფასიან ტურიზმზე.

ბატონო დემურ, ენერგოკომპანიები ღენის ტარიფის გაზრდას ითხოვენ და უკვე განცხადებთაც მიმართეს სემეკს. მალე ბუნებრივი აირის გაძვირებაც აქტუალური გახდება. სემეკის თავმჯდომარე, ქალბატონი მილორაფა ისეთ განცხადებებს აკეთებს, რომ დიდი ალბათობით „ნოტარიულად“ დაუმოწმებს მათ მოთხოვნებს. რამდენად სამართლიანია ენერგოკომპანიების მოთხოვნა, რომლებიც შემოსვლის დღიდანვე სასაბურთე პირობები შეუქმნეს და ფაქტობრივად აჩუქეს ენერგოაქტივები?

მე შემიძლია ამ თემაზე მოკლედ გიპასუხოთ, რადგან ამის თაობაზე ვერ კიდევ 2013 წლის დასაწყისში გააკეთეთ ძალიან სერიოზული განცხადებები და გაანგარიშებებიც გადავეცი მედიის წარმომადგენლებს. დღევანდელ პირობებშიც არ არსებობს იმის საფუძველი, რომ ტარიფები გაიზარდოს, მით უმეტეს ტარიფები გაიზარდოს „ენერგოპრო ჯორჯიასთვის“, რომელსაც ფაქტობრივად, მხოლოდ ხელისუფლების

ლობირებით გააჩნია ის, რაც გააჩნია. რამდენი პრობლემაც გაუჩნდება კომპანიებს, არ შეიძლება ეს ხალხმა ზღოს. დაე, გაკოტრდნენ, თავში ქვა უხლიათ, ვერ ახერხებენ მართვას? მოვლენ სხვა ადამიანები, რომლებიც გაცილებით ეფექტურად მოუვლიან ამ სფეროს და ეფექტურად წარმართავენ საქმიანობას. ხელისუფლების მხარდაჭერა რომ არ ქონდეთ ენერგოკომპანიებში მოკალათებულ ინტერესთა ჯგუფებს, საქართველოს ეკონომიკა ძალიან კარგად იქნებოდა სტიმულირებული და ძალიან კარგი ეკონომიკური აქტივობა გვექმნებოდა. ჩვენ კი რა გვაქვს – ჩვენ გვაქვს ხელშეწყობილი მმართველური ჯგუფები, როგორც ელექტროენერჯეტიკაში, ისე ბუნებრივ აირში, გვაქვს დამხრჩვალე ეკონომიკა და გამარცხვალე მოსახლეობა. ეს არის პოლიტიკის შედეგი, კერძო სექტორს ნაკლებად უნდა დავაბრალოთ. თუ ტარიფი გაიზარდა, ეს იქნება ქვეყნის წინაშე დანაშაული, მთავრობაშიც არის ხალხი, რომელიც ინტერესების გამო ამ დანაშაულზე მიდის. მოსახლეობა კი სანამ თუთუყუშისა და ბაიყუშის როლში იქნება, იგივე გაგრძელდება, პრობლემა არ არის.

მანანა სუსიშვილი
599 51 28 24

როცა ეროვნული ბანკის პრეზიდენტი ისე იქცევა, როგორც გიორგი ქადაგიძე იქცევა, ნორმალურ სახელმწიფოში ასეთ ადამიანს მომენტალურად ხსნიან თანამდებობიდან და პასუხს თხოვენ

5 gv.

აუცილებელია. მხოლოდ სიმბტომებს კი არა, იმ ავადმყოფობას უნდა ვებრძოლოთ, რამაც ლარი და ჩვენი ეკონომიკა დააავადა.

ბატონო ვახტანგ, საქართველოში ლარის კურსს, ძირითადად, ორი ბანკი აყალიბებს, თქვით. რომელია ეს ბანკები და რა საფრთხეა აქედან მოსალოდნელი?

– დიას, ეს, ძირითადად ორი ბანკის – „საქართველოს ბანკისა“ და „თიბი-სის“ ხელშია. მთელი საბანკო აქტივების, დაახლოებით, 70% მათ ხელშია. წარმოდგინეთ, მთელი რესურსები მათ ხელშია კონცენტრირებული. გადავხედოთ, მთელს საქართველოში ვის ხელშია ძირითადი კაპიტალი: პირველი – ესაა ბიზნეს-სტრუქტურები, რომლებიც დაახლოებული არიან სამთავრობო სექტორთან, მეორე – საბანკო სისტემა. ავიღოთ, ვინის ინდექსი, იგი აჩვენებს რამდენად თანაბრადაა ეკონომიკაში რესურსები განაწილებული. ჩვენთან, რესურსების 90% ბიზნეს-სტრუქტურების 5%-შია კონცენტრირებული. წარმოდგინეთ, როგორი არათანაბრობაა. ეს

ფორმების მომზადება თავის დროზე უნდა დაეწყოთ.

ბატონო ვახტანგ, როგორც სპეციალისტები აღნიშნავენ, როცა კურსმა რყევა დაიწყო, ბაზარზე დოლარის ნაცვლად ლარი გამოყარეს, რამაც ეს კოლაფსი გამოიწვია. თქვენ რა მოსაზრება გაქვთ?

– აქ ყველაფერი მარტივადია. ლარის კურსი მოთხოვნა-მიწოდებაა, ესაა ბალანსი ლარის მასასა და დოლარის მასას შორის, რაც მიმოქცევაშია. როგორც კი ბალანსი ირღვევა, კურსი, შესაბამისად, იცვლება. ბალანსი დაირღვა და ლარმა გაუფასურება დაიწყო. ამიტომ, ტურიზმზე კი არ უნდა ვიყოთ დამოკიდებული. ტურიზმი ერთ-ერთი შემადგენელი ნაწილია. ბრავილია და იამიკა არ აკეთებს ტურიზმზე აქცენტს, საქართველო სამოთხეა, თუ რა ხდება? ამაზე აქცენტის გაკეთება როგორ შეიძლება. ძირითადი აქცენტი, რასაკვირველია, უნდა გაკეთებულიყო საინვესტიციო ნაკადებზე, რომელიც პირდაპირ ეკონომიკის რეალურ სექტორში იქნებოდა მიმართული. დღეს, ყველა ინვესტიციებს გაიძახის. ინვესტიციები არ არის მსოფლიო ბანკის კრედიტი, ინვესტიციებზე არ ითვლება არც საგაულტო ფონდის მოცემული გრანტი. ინვესტიციებს სულ რამდენიმე ფორმა აქვს, ესაა დაბანდება ან კომპანიის აქციებში ან წილობრივ მონაწილეობაში, ან გრძელვადიან ობლიგაციებში ან დადებული ხელშეკრულება კონკრეტული პროექტის განხორციელებაში.

მცურავი კურსი განვითარებადი ქვეყნებისთვის მიზანშეწონილი არ ყოფილა, არადა საგაულტო ფონდმა ეროვნულ ბანკს სწორედ ლარის მცურავ რეჟიმში შენარჩუნება ურჩია. რას ნიშნავს ეს?

– როდესაც ბანკთაშორის საგაულტო ბირჟა შეიქმნა, მაშინ საგაულტო ფონდის ტექნიკური მისია ჩამოვიდა, რომელმაც, იმ პერიოდში, საგაულტო ბირჟის შექმნაზე რეკომენდაცია მოგვცა. მას მერე დიდი არაფერი შეცვლილა და ახლა, აბსოლუტურად, საპირისპიროს იძახიან – როგორც გაქვთ მცურავი კურსი ისე შეინარჩუნეთ.

ასეთი რეკომენდაციები, რასაც საგაულტო ფონდი იძლევა, შავლონური. ასეთი შავლონური ეკონომიკური მოდელია პირდაპირ გადმოტანა, კატასტროფაზე მიგვიპასვანს.

ბოლოს, რას გვეტყვით დროებითი საგამოძიებო კომისიის შექმნის თაობაზე?

– ეს მარაზია. იმის ნაცვლად რომ ეკონომიკური რეფორმების რეალური გეგმის მომზადებაზე იფიქრონ, კომისიას ქმნიან. ვის უნდა გადააბრალონ დანაშაული – „ნაცმოძრაობას“ თუ ზვიად გამსახურდიას? როგორც ვახსენე, ლარი მანამდეც მძიმე სიტუაციაში იყო. იგი, მანამდე იყო უკვე შოკში. 9 წლის მანძილზე ლარი შოკშია, მეტსაც გეტყვით, 25 წელია ლარი უკვე შოკშია და როგორ უძლებს ეს ეკონომიკა ძალიან მიკვირს.

როცა ეროვნული ბანკი პრეზიდენტად ბევრი მექანიზმი აქვს, რასაც არ იყენებს. კერძოდ, რა?

– ეროვნულ ბანკს საინვესტიციო კლიმატის შესაქმნელად გარკვეული ნაბიჯები უნდა გადაეღვა იმიტომ, რომ ფასიანი ქაღალდების ზედამხედველობას იგი კურირებდა, მეორე – უნდა შეექმნა ლარის დაზღვევის მექანიზმი და შესაბამისად, გამჭვირვალე სავაჭრო სისტემა გაეკეთებინა, რომელიც საგაულტო კურსთან დაკავშირებით, ეჭვებს და შიშებს მოსპობდა. ასევე, საჭირო იყო სწორი ფულადი მასის რეგულირება, ანუ კონტროლი. ეს ყველა ინსტრუმენტი ეროვნული ბანკის ხელშია. პასუხისმგებლობა ეროვნულ ბანკთან ერთად მთელ სამთავრობო გუნდზე ნაწილდება. შესძის, რომ მთავრობას უკვე დაავადებული, მოსუსტებული ლარი დახვდა, მაგრამ ეკონომიკური რე-

თამარ შველიძე
555 23 28 24

ვესაუბრებით „მწვანეთა პარტიის“ თავმჯდომარეს, პარლამენტარ გიანა ბაჩიაშვილს.

– ბატონო ვია, სამი წელია ხელისუფლება შეიცვალა, თქვენ ხართ პარლამენტის დამოუკიდებელი დეპუტატი, მიუკერძოებელი პიროვნება. მთელი ამ პერიოდის განმავლობაში ყველასათვის ცხადი გახდა, რომ ნაციონალები თითქმის ყოველდღიურად ახერხებენ ხელისუფლებაზე „თავდასხმას“, დისკრედიტაციას, მათი „მოგერიება“ კი თანდათან უფრო ძნელი ხდება კოალიციის მხრიდან, საზოგადოებაში ეს ძალიან მძიმედ აღიქმება...

სააკაშვილი არის დანაშაულებრივი ღარი, როგორც ნაციონალები ნაკვის ხის სათაგანობით არიან ჩამოკიდულნი

დიოდა შპრინგაუმი. მე პარლამენტში ღარიბაშვილთანაც დავესვი ეს საკითხი, რომ უნდა შეისწავლოს შინაგან საქმეთა სამინისტრომ ეს საკითხი, თუნდაც უკრაინის შესაბამის სამსახურთან ერთად, ვინ აკონტრო-

ლდება იყო. ეს განაპირობა პარტნიორობის იმ ურთიერთობების განვითარებამ, რომელიც სურთ შემდგომ ნატოსთან. ამით ქვეყნის ხელისუფლებამ დააფიქსირა მკვეთრად გამოხატული დასავლური ორიენტაცია.

სამწუხაროა ერთი რამ, რომ დღევანდელი ხელისუფლება ვერ ახერხებს გაკეთებულ საქმეების ასხნას თუ მიწოდებას საზოგადოებისთვის, ამიტომ ის ხშირად წამგებინ პოზიციაში დგას. მე გეტყვით ამის შესახებ. ჩვენი გეოპოლიტიკური მდებარეობის გამო **ქვეყანაში იყო ცნობილი „აბრეშუქის გზა“, რომლის სერიოზული აღდგენა მოხდა. 2013 წლის დეკემბერში ირაკლი ღარიბაშვილმა ხელი მოაწერა ახალ პროექტს „შაჰ-დანი-2“-ს მილსადენის გადართობის საქართველოში, პირველი ფაზის დროს მოხდა, ეს თეორია არ გახლავთ და ამის ფინანსება უკვე დაწყებულია. 16 მილიარდი კუბომეტრი გაზი გაიწვინა ამ მილსადენში, პირველი მილსადენიც თუ დავამატებთ ჯამში ეს არის 40 მილიარდი კუბომეტრი გაზის რაოდენობა, რომლის 5 პროცენტი საქართველოში დარჩება, ეს კი გახლავთ 2 მილიარდი კუბომეტრი გაზი. ამით ჩვენ ქვეყანას აბსოლუტური გარანტია ეძლევა ენერჯო უსაფრთხოების მხრივ. მეტსაც გეტყვით, საზოგადოებამ არ იცის, რომ მომავალი წლიდან ჩვენს ქვეყანაში იწყება მიწისქვეშა გაზსაცავის მშენებლობა, ეს არის უნიკალური რამ, რომელიც ევროპის ბევრ ქვეყანას აქვს, ის ენერჯო უსაფრთხოებისათვის აუცილებელია. მასში აგროვებენ გაზს და გაჭირვების შემთხვევაში გამოიყენება ქვეყნისთვის. ასევე სხვა დანიშნულებაც აქვს, შეიძლება გაზის იაფობის დროს შეიძინო და მარაგი შეინახო, გაძვირების დროს კი გამოიყენო. ახერხებდნენ მხრიდან „შაჰ-დანი-2“-ს მშენებლობა უკვე**

დაწყებულია, ეს არ არის თეორია. ამ საქმის პოლიტიკურ ასპექტზეც გეტყვით. 10 მილიარდი კუბომეტრი გაზი ამ მილით ევროპაში გავა, ამიტომ ევროკავშირი ყველანაირად შეეცდება ჩვენი უსაფრთხოება უზრუნველყოს – ეს ძალიან მნიშვნელოვანია. ასევე, ზემოთ რომ ვთხარით, აბრეშუქის გზის განახლება, ეს არის ახალი და სერიოზული ურთიერთობების განვითარება ჩინეთთან. თებერვალში პირველი საცდელი ეშელონი უკვე გავიდა ამ გზაზე, 29 მაისს გაივლის მეორე. ჩინეთის გარდა ამ გზაზე ყაზახეთის ტერიტორიაც გამოივლის პორტუგალიაზე. ცხადია, ეს გულისხმობს ეკონომიკის განვითარებას. ჩინეთში, სინძიანის ტერიტორიაზე საქართველო მალე დაიწყებს თავისი ტერმინალის მშენებლობას – ესეც ძალიან მნიშვნელო-

ციტი – აი, ეს არის მთავარი, რომელიც ევროპას კარგად ესმის.

– როგორ შეიძლება განვითარდეს საქართველო-რუსეთის ურთიერთობა, როცა ჩვენი სწრაფვა ევროპისკენ ყველასთვის ნათელია?

– ამ ეტაპზე ვფიქრობ, სერიოზული ურთიერთობები ვერ განვითარდება, რადგანაც პუტინის აზრი, როგორც ჩანს არის აგრესიული დოქტრინა, საბჭოთა კავშირის მსგავსი ორგანიზაციის შექმნა – მხოლოდ ილუზიაა, ნაციონალებმა ყველაფერი გაუკეთეს რუსეთს რაც უნდოდათ, მთელი ეკონომიკა ჩააბარეს, რა მივიღეთ სამაგიეროდ? – არაფერი. **დღეს არსებული აბრეშუქის გზის განვითარების ურთიერთობა, ის აუცილებლად უნდა განვითარდეს.** ნაციონალები

– უპირველესად მინდა ვთქვა, რომ ნაციონალების ერთობლიობა ადრეც და დღესაც განპირობებულია იმ დანაშაულებრივი ქმედებებით, რომელთაც ისინი სჩადიოდნენ, ამიტომ მათ არეთიანებთ ის ძალადობრივი ისტორიები, რომელიც სააკაშვილისა და მერაბიშვილის სამუშაოებით ერთად შექმნეს, **ეს კლანია, დანაშაულებრივი ჯგუფია, რომელთაც წარსულში ჩადანდნენ ბოროტებაში ამართიანებთ.** ვფიქრობ, რომ დღეს სააკაშვილი არც მაგათ არ ეხატებათ გულზე, რადგანაც ის მათი პოლიტიკური პერსპექტივისთვის არის დამლუპველი, მაგრამ რა ქნან, **მივა არის ის დანაშაულებრივი ღარი, რომელსაც ისინი ნაკვის ხის სათაგანობით ჩამოკიდდნენ და დღესაც ამ ნაკვის ხის მიბრუნებით არიან ფულით.** უფულოდ მათ არც ეს ტელევიზიები მოემსახურებიან და არც ის არასამთავრობოები, რომელიც დღეს მათი დასაყრდენია.

ლდება ამ ნარკოტრასას? დღეს სააკაშვილი უკრაინაში გარკვეულ თანამდებობასაც იკავებს, ვფიქრობ, აუცილებელია რამდენიმე ქვეყნის კომისიის შექმნა ამ საქმის შესასწავლად. 7 ტონა პერონი თუ გადოდა ჩვენი გზით 2 ტონა აქ რჩებოდა და აქ ყიდდნენ – აი, რა ფულით არსებობდნენ ნაციონალები. ასევე ამ ფულზე „სხედან“, აქვთ შემორჩენილი ჯერჯერობით. ასევე იარაღით უკანონო ვაჭრობა, რომელშიც აქტიურად იყვნენ ჩართულნი მიშა და მისი მინისტრები, კეზერაშვილის საქმე გახსოვთ ალბათ, აი, ამ ფულით მოქმედებენ ახლაც და ასე აფინანსებენ იმ არასამთავრობოებს, რომელნიც მათი აქტიური მხარდაჭერით არიან და დღესაც აქციებს აწყობენ. **აი, ეს „შაჰ-დანი-2“ და დანაშაულებრივი ამართიანებს ნაციონალებს.**

– იყო თუ არა თინა ხიდაშელის თავდაცვის მინისტრად დანიშვნა, ამერიკის მითითება, როგორც ამბობენ...

– უსუფაშვილს არც დაუმაღავს ისე თქვა, რომ ხიდაშელის ამ პოსტზე დანიშვნა ჩემი წინა-

ვანია. საერთოდ აბრეშუქის გზის მშენებლობისთვის, სპეციალური ფონდი შეიქმნა, რომელშიც უკვე ჩარიცხულია 40 მილიარდი დოლარი. ვფიქრობ, ეს არის გეანტური გეოპოლიტიკური მიზნებისთვის ხაზი. ასეთი პროექტებით ჩვენი ქვეყნის ფუნქციის რეალიზაცია ხდება.

ტელევიზიები მხოლოდ ნატო ევროკავშირისკენ სწრაფვას აპირებენ, ასეთი გაკეთებული საქმიანობა არ აშუშავს.

– ევროკავშირთან მიმართებაში ვკითხვით, ისიც ზომ ცხადია, რომ დღეს დიად მიდის იმაზე საუბარი, რომ ევროკავშირი უახლოეს 10 წელიწადში გაფართოებას არ აპირებს, მაშ რისკენ მივსწრაფვით?

– პოლიტიკა რთული საქმეა, დღეს შეიძლება ეს რეალობა იყოს, მაგრამ ერთი ან ორი წლის შემდეგ სხვა რეალობის წინაშე დავდგეთ, ეს არავინ იცის. თურქეთის მაგალითი არაფერს არ ნიშნავს, ის მუსულმანური ქვეყანაა, ამიტომ ევროპა მასზე კიდევ დიდხანს შეიკავებს თავს. **ჩვენ კი სულ სხვა მისია გავაჩვენებთ, ვართ აბრეშუქის გზის მშენებელი და არა მტერი.**

დღესაც ცდილობენ, რომ რუსული ინტერესები გაატარონ ქვეყანაში და აქედან აგრესიული ურთიერთობა და ლანძღვა-გინება ისმოდა რუსეთის მიმართ – ეს არის მათი ტაქტიკა, ამ ტაქტიკით დააკარგინეს ქვეყანას ტერიტორიები, დღეს კი წუხან, რომ ამას ვეღარ აღწევენ, ისევე იმ რეჟიმში უნდათ რომ ვიცხოვროთ და კვლავ თმით და აგრესიით დაეკარგოთ მიწები – ეს მათი მიზანია, თუმცა ევროპისკენ განხორციელებენ. ჩვენთვის იდეალური იქნება ის, თუ ამ ქვეყანასთან ნორმალური ურთიერთობები გვექნება, მაგრამ **თუ რუსეთი ევროპასთან ურთიერთობას ვერ მოახერხებს, ქვეყანა დამხობვით დაეცემა, ისეთი ეკონომიკური სანძქივით დაუფასებს მას ევროპა.** ძალიან დამოკიდებულია მთელი მსოფლიო ერთმანეთზე როგორც ეკონომიკურად ისე პოლიტიკურად და ეს ყველამ უნდა გაითვალისწინოს. რუსეთის სახით კი ჩვენ გვჭირდება ძლიერი ეკონომიკური პოლიტიკური პარტნიორი და არა მტერი.

„ნუ გაზოგავთ პროფესიონალების ღვაწლს არითმეტიკით, თორემ ინფლაციური თაობის ნასვლად, დახლიდარებს მიიღებთ“

ოსუ ადმინისტრაციას მონვეული პროფესორების შრომით ექსპლუატაციაში ადანაშაულებენ

ისტორიის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი ეკა ავალიანი თბილისის ივანე ჯავახიშვილის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ადმინისტრაციას მოწვეული პროფესორების შრომით ექსპლუატაციაში ადანაშაულებს.

— ჩემი პროფესიონალი მსოფლიო ისტორიაა, უფრო ვიწრო სპეცი-

ეკა ავალიანი

თვის ცნობილია, რომ პროფესიონალი და იაფი მუშა ხელი შეუსაბამო დებულებებია და ასეთი დამოკიდებულება (შესაბამისად) პირდაპირპროპორციულად აისახება სტუდენტზე. ამიტომ, ევროპაში მიიღო საზოგადოება, რომელშიც ფასდება განათლება, ჩვენ კი მივიღეთ ის, რაც მივიღეთ.

მოტივირებულია თუ არა „იაფი მუშახელი“ მაღალი სამეცნიერო ხარისხის პროფესორების შექმნაზე და შესაძლებელია თუ არა მაღალი ცოდნის კოფიციენტის მქონე სტუდენტის განსაკუთრებული ძალისხმევის გარეშე მომზადება? ეკა ავალიანი დარწმუნებულია, რომ იშვიათი გამო-

ნაკლისების გარდა, შეურაცხყოფელი ანაზღაურების პირობებში, თავს ზედმეტად არაფერს შეიწუხებს. დასაწყისად, როცა პედაგოგიურ და სამეცნიერო პროცესებში მინიმალური ძალისხმევით თავად ადმინისტრაცია ვიბიძგებს, ოფიციალურ დებულებებში აღიარებს აპრიორად პროფესორსა და სტუდენტს შორის თანამშრომლობის ინტენსიურ ფორმატს, ხოლო რეალურად, სამაგისტრო ნაშრომის შესრულების პროცესში გიწვევს კვირაში 1 საათს, ამით დაზარალებული მხოლოდ სტუდენტი გამოდის — აცხადებს პროფესორი. ეკა ავალიანის მონაცოლიდან ირკვევა, რომ სახელფასო ანაზღაურებასთან დაკავშირებით, ფაკულტეტის დეკანთან გამოთქმული პრეტენზიებისა და საქმეში რექტორის ჩარევის

მესტრში მოწვეული პროფესორის კონტრაქტზე ხელი არ მოვაწერე, რადგან მიმაჩნია, რომ 90 ლარი არ შეესაბამება პროფესიონალის სახელფასო ანაზღაურებას. მე გახლავართ სამაგისტრო პროგრამის ხელმძღვანელი, რომელსაც ორი მაგისტრანტი ჰყავს. სამეცნიერო ხელმძღვანელის სამეცნიერო და პედაგოგიური ვალდებულებების სპექტრი საკმაოდ ვრცელია და სრულდება მაგისტრანტის მიერ ინოვაციურ კვლევებზე დაფუძნებული ორიგინალური ინტელექტუალური პროდუქტის შექმნით. ფაკულტეტის დეკანს დარეჯან თვალთვალს ჩემი სამართლიანი პრეტენზია გავაცანი და პასუხად მივიღე, რომ მაგისტრანტთან ხელმძღვანელის მუშაობა საშუალოდ, კვირაში 1 საათით განისაზღვრება. ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის მოწვეული პროფესორებისათვის კი 1 საათის ანაზღაურება 15 ლარია. ამის შემდეგ, ქალბატონ დარეჯანს მივწერე, რომ სამაგისტრო ნაშრომის დებულებაში პირდაპირ ჩაეწერათ, რომ სამეცნიერო ნაშრომის ხელმძღვანელს სტუდენტთან კვირაში 1 საათზე მეტი მუშაობა არ მოეთხოვება და სტუდენტმა სამაგისტრო ნაშრომისათვის გამოყოფილი 30 კრდ. ანუ 750 საათით თითქმის დამოკიდებულ მუშაობას უნდა დაუთმოს. იქვე დავამატე, რომ ეს მიდგომა პატიოსან პროფესორს გაათავისუფლებს სტუდენტთან დამატებითი მუშაობისგან და სამაგისტრო ნაშრომის წაკითხვისგან, რადგანაც ერთი საათის განმავლობაში ნაშრომს მხოლოდ ფრაგმენტულად თუ გადავაკვლავებ თვალს. ამის შემდეგ,

ხელმძღვანელის ჩართულობა მნიშვნელოვანი კომპონენტია და ერთსაათიანი ჩართულობა სრული აბსურდია, იმიტომ, რომ ამ დროში პირველად წყაროებზე კი ვერ მოახდენ სტუდენტის ყურადღების კონცენტრაციას.

ქალბატონი დარეჯანი თუ თავის მაგისტრანტებს ასე ამეცადინებს, ეს დღევანდელი ოსუს პრობლემაა. მე მხოლოდ ერთი ლოგიკური კითხვა მაქვს, წინა სემესტრში (და სხვა დროსაც) ჩემი პროტესტის შემდეგ, დეკა-

დარიჰან თხალთხალაძე

ნის მიერ დაწესებული 90 ლარი თითქმის 500 ლარამდე რომ გაიზარდა, რას უნდა ნიშნავდეს? ჩივილის შემდეგ უკეთესი ლექტორი ვხვდებით?

კითხვაზე - როგორ უნდა იყოს განათლების სამინისტროს ჩართულობა ამ პროცესებში, ეკა ავალიანი პასუხობს, რომ მაგისტრანტებს სახელმწიფოსგან მოპყვებით დაფინანსება, მაგრამ მისი გადანაწილება უნივერსიტეტის ადმინისტრაციის პრეროგატივაა. მატერიალური რესურსის და კაპიტალის გადანაწილებაზე არბიტრის როლს ოსუ ადმინისტრაცია იღებს და გარკვეულ პროფესორებთან „იაფი მუშახელის“ პოლიტიკას ახორციელებს. რამდენად აწუხებს ლექტორთან მიმართებული ურთიერთობა მხოლოდ დიპლომის აღებაზე ორიენტირებულ სტუდენტს, რომლისთვისაც ჯანმრთელობა სამიანთან ასოცირდება და რამდენად კონკურენტული გარემოა ჯავახიშვილის უნივერსიტეტში? ეკა ავალიანი ამასთან დაკავშირებითაც საკუთარი მოსაზრება გააჩნია.

— განათლების სამინისტრომ უნდა მოითხოვოს მკაცრი რეგულაცია, თუ რა არის საბაკალავრო თუ სამაგისტრო ნაშრომი და დაახლოებით რა საათები უნდა დაეთმოს პროფესორთან თანამშრომლობას. პროგრამის ორივე მაგისტრანტს მოჰყვება თავისი დაფინანსება, მაგრამ ამ მატერიალური რესურსის განაწილებაზე არბიტრის როლს იღებს ადმინისტრაცია და მე, როგორც მის მიერ „იაფ მუშახელად“ აღქმული ადამიანი ამ რეგულაციას ან ვეთანხმები, ან არა. თუ არ დავეთანხმები, მაშინ მაგისტრანტი უნდა გავეწირო.

პროფესორის ბრალდებებზე კომენტარისთვის ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ადმინისტრაციას დავეკავშირდით. ამის შემდეგ, ადმინისტრაციასთან და ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის დეკანთან ჩვენი ურთიერთობა ეპისტოლარულ ფორმაში გაგრძელდა. პროფესორ დარიჰან თხალთხალაძის წერილობითი პასუხი მეტწილად საბუღალტრო ანგარიშს ეთმობა, ამიტომ პასუხის მხოლოდ ბოლო ნაწილს გავცნობ: „შესაძლოა, როგორც ქალბატონი ეკა აცხადებს, მისი მუშაობა მაგისტრანტებთან მეტი (ან ნაკლები) ინტენსივობითაა მიმდინარეობდეს, თუმცა უნივერსიტეტში პროფესორის სტუდენტთან ინდივიდუალური მუშაობის საათების რაოდენობის უსუსტი დათვა არ ხდება და ის მხოლოდ საშუალო მაჩვენებელს ეფუძნება, რაც იქნა გათვალისწინებული კიდევ ისტორიის მეცნიერებათა დოქტორ ეკა ავალიანის შრომის ანაზღაურების ოდენობის განსაზღვრისას.“

რაც შეეხება, ოსუ ადმინისტრაციის პასუხს, უცვლელად შემოგთავაზებთ: — ოსუ-ში მოწვეულ პედაგოგთან შრომით ხელშეკრულებას აფორმებს ადმინისტრაციის ხელმძღვანელი, დეკანის ან სტრუქტურული ერთეულის ხელმძღვანელის წარდგენის საფუძველზე. მოწვეული პედაგოგის ანაზღაურების ოდენობა განისაზღვრება არსებული რეგულაციით - ადმინისტრაციის ხელმძღვანელის ბრძანებით. მოწვეული პედაგოგის ერთი საათის ანაზღაურება სამეცნიერო ხარისხის არსებობის შემთხვევაში განისაზღვრება 15 ლარის ოდენობით, ხოლო თუ მოწვეულ პედაგოგს არ აქვს სამეცნიერო ხარისხი - 10 ლარის ოდენობით. პრაქტიკულად, აღნიშნული არის შრომის ანაზღაურების ქვედა ზღვარი. მოწვეულ პედაგოგთან მისი კვალიფიკაციის, გამოცდილების, სალექციო კურსის სპეციფიკის, ფაკულტეტის ბიუჯეტის და სხვა ფაქტორების გათვალისწინებით, შესაბამისი სტრუქტურული ერთეულის ხელმძღვანელის წარდგინებით შესაძლებელია გაფორმდეს შრომითი ხელშეკრულება განსხვავებული ანაზღაურებით საათში (აღნიშნული რეგულირდება ადმინისტრაციის ხელმძღვანელის შესაბამისი ბრძანებით).

ნელი თორღია

შემდეგ, ვითარება რამდენჯერმე შეიცვალა, თუმცა შემდეგ ყველაფერი ძველებურად გაგრძელდა.

შორს ვარ იმ აზრისგან, რომ ჩემი აქტიუობა რაიმე შედეგს მოიტანს არსებულ რეალობაში, მაგრამ ეს იქნება სივანალი, რომ ჯავახიშვილის უნივერსიტეტში სერიოზული პრობლემებია. ამ სე-

ჩემი დასავლელი კოლეგების მოსაზრებით დაინტერესდი, რომლებმაც მითხრეს, რომ სამაგისტრო ნაშრომი არის საფუძვლიან მსჯელობაზე დამყარებული სამეცნიერო კვლევა. წარმოადგენს ორიგინალურ მოსაზრებას და დოკუმენტირებულია პირველადი და მეორადი წყაროებით. ამდენად,

ალობა კი ძველი ცივილიზაციების ისტორია. ვკითხულობ ლექციების კურსებს ქართული და მსოფლიო ცივილიზაციის ისტორიაშიც. ივანე ჯავახიშვილის უნივერსიტეტში ვხელმძღვანელობ სამაგისტრო პროგრამას „ინტერკულტურული კვლევები ძველ და შუა საუკუნეების ისტორიაში“. თითქმის 25 წელია ამ უნივერსიტეტში ვიმუშავე. ლაბორანტიდან დაწყებული, პროფესორისა და სრული პროფესორის პოზიციები მეკავა, მაგრამ არასოდეს ვყოფილვარ მოწვეული პროფესორის პოზიციაზე და პრობლემას, რომელზეც უნდა გესაუბროთ, არასოდეს შევხებოვარ. ბოლო წელიწადნახევრის განმავლობაში, მოწვეული პროფესორმასწავლებლების სახელფასო ანაზღაურებასთან დაკავშირებული საინტერესო პროცესების მომსწრე ვაგხდი. პრობლემა ეხება (ინტელექტუალის) საერთაშორისო გამოცდილების მქონე პროფესიონალის მიერ შესრულებული სამუშაოს ანაზღაურებას და ამ საკითხის მიმართ ადმინისტრაციის მიდგომას. ჩემი დაკვირვებით, მოწვეული პროფესორმასწავლებლების სახელფასო ანაზღაურებასთან დაკავშირებით, ადმინისტრაციაში ძალიან საინტერესო, უფრო სწორად კი არასტანდარტული პოლიტიკა და შერჩევითი დამოკიდებულება აქვთ. ეს კატეგორია აღიქმება, როგორც იაფი მუშახელი, რაც ზოგადად, ადრეული ბურჟუაზიული საზოგადოებისთვის დამახასიათებელი დეზინატორი იყო, თუმცა მაშინაც კი ერთდებოდნენ ასეთი ტიპის ექსპლუატაციას. იაფი მუშახელი არის პლუტოკრატიის კლასიკური ექსპლუატაციის ნიმუში და ეს დამოკიდებულება არავითარი ჰუმანური და ცივილური საზოგადოების ჩარჩოებში არ ვხვდება... დასავლური, მეცნიერების მაღალ ხარისხზე ორიენტირებული საზოგადოების-

დასავლეთის ქვეყნების პოლიტიკოსების, პოლიტოლოგების, სამხედრო დარგის სპეციალისტების, ჟურნალისტების და ა.შ. პოლიტიკასთან შეხებაში მყოფი სხვადასხვა რანგისა და წოდების ადამიანების აზრი მოკლედ ამგვარად ჩამოყალიბდა: „თუ აშშ იარაღს მიაწვდის უკრაინას, მასთან დაკავშირებული იქნება ალიანსი, რომ უკრაინას თავის მოკავშირედ განიხილავს, რეალურად კი, უკრაინა არ არის აშშ-ის მოკავშირე. საბოლოოდ, ამგვარი ქმედება მიგვიყვანს ისეთ სახელმწიფოსთან ომამდე, რომელსაც ბირთვული იარაღი აქვს.“

საქართველოს (უკრაინასაც) ბოლო-ბოლო ლამაზად, მაგრამ უარი ეთქვა ალიანსში მიღებაზე, ყოველ შემთხვევაში, კარგა ხნით (სავარაუდოდ, ევროკავშირის ღია კარზე იმდენივე ხანი მოგვიწევს კაკუნი, რამდენიც ალიანსის კარზე ვაკაკუნეთ, თუმცა, რადგან ევროკავშირი სამხედრო ალიანსი არ არის, გვერდზე გადავდეთ) და მოულოდნელად, რა ხდება? – 2015 წლის 30 აპრილს თავდაცვის მინისტრის პოსტიდან თანამდებობიდან ათავისუფლებენ კონტრამზერავ მინდია ჯანელიძეს და მის ნაცვლად საქართველოს კონსტიტუციის უხეში დარღვევით თავდაცვის მინისტრის პოსტზე ინიშნება საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარის მუღლაძე, „რესპუბლიკელი“ თინა ხიდაშელი.

საუბარი არ არის იმაზე, რომ თავდაცვის მინისტრად ქალი დანიშნა (თანამედროვეობაში არა ერთი მსგავსი მაგალითია), ან იმაზე, რიჩარდ ნორლანდმა კატეგორიულად მოთხოვა თუ არა ამ პოსტზე მისი დანიშვნა ბიძინა ივანიშვილს, საუბარია იმაზე, რომ ოთხ დღეში ბათუმის პორტში შემოდიოდნენ მანამდე გაურკვეველი დანიშნულების წითელი კონტეინერები დატვირთული ტვირთშიდი გემები და მანცადამინც თინა („მებრძოლი რესპუბლიკელი“) უნდა დახვედროდა თავდაცვის მინისტრის რანგში.

როდესაც პირველად გაფონა ინფორმაციამ, რომ დადასტურებულია საქართველოსკენ მოდიოდნენ აღნიშნული ამერიკული ხომალდები, მაშინვე დაისვა კითხვა, რატომ იყო კონტეინერები წითელი, ანუ რა იყო მასში

რი უზრუნველყოფის მანქანები და ა.შ. სხვა და სხვა სახის სამხედრო აღჭურვილობა.

აშშ-ის ოფიციალური საიტის მიხედვით: – „11-იდან 25 მაისამდე ვაზიანის სამხედრო პოლი-

ნატო-ში ვართ, ოღონდ ნატო-ს გარეთ...

გონსა და აეროდრომზე გაიმართება საქართველოს თავდაცვის სამინისტროსა და აშშ-ის სამხედრო ძალების ერთობლივი წვრთნები კოლური სახელწოდებით „მაღალი დონის პარტნიორი“ („Noble Partner“). წვრთნები პირველად ტარდება საქართველოში და მიზნად ისახავს ქართული ასეულის დახლოებას „ნატო“-ს სწრაფი რეაგირების ძალებთან, ასევე, „ნატო“-ს მომავალ ოპერაციებსა და წვრთნებში მონაწილეობისათვის მზადყოფნის ამაღლებას... ამგვარი გადაადგილებები ვარნადან (ბულგარეთიდან) შავი ზღვის გავლით ბათუმის პორტამდე ახალ შესადგობებს ქმნის პარტნიორებს შორის ტრანსპორტირებისთვის – აშშ-ის არმიის ოფიცერი მარკ შავენი.

ამ ფონზე, რატომ ვერ და არ წაბრძანდა პრეზიდენტი მარგველაშვილი 9 მაისს მოსკოვში, ნათელია. რა მდგომარეობაა რუ-

9 მაისს, მოსკოვში, ჯერ მხოლოდ იმით მინც უნდა მოხვედრილიყო, რომ პუტინთან „კბილი მოესინჯა“ და შემდეგ, მთლად რომ არაფრად მიჩნდეს, მინც, საქართველოს ქართველ

იმ ქვეყნის ხომალდებმა, რომლებიც შავ ზღვაზე არ გადიან, შემდეგ უკვე საშუალება ექნებათ მუდმივად იმყოფებოდნენ; შემდეგ აღმოსავლეთისკენ, ვთქვათ, თელავში „არმოცნებება“ და ა.შ. ანუ როგორც საბჭოთა კავშირის დროს იყო მთელი საქართველო სამხედრო ბაზებით დაქსელილი. ერთია, მაშინ საქართველოც „საბჭოელი“ იყო და პრობლემა არ იყო, პირიქით, გარეშე მტრისგან დაცულად გრძნობდა თავს საქართველოს მოსახლეობა, ახლა კი, სწორედ იმის საშიშროება დგება, რომ გარეშე მტერი, რომელიც კონკრეტულად ხალ-

უნდა „ნატო“-ს ჯარები და ბუნებრივი რეაქცია აქვს გამდიდრებისკენ; სომხეთს – სამცხე-ჯავახეთი უნდა (ლიხის ქედამდეც არ იტყვის უარს, მაგრამ ამ ეტაპზე „მცირესაც დასჯერდება“); აზერბაიჯანი მუსლიმანური ცივილიზაციის ჩუმ-ჩუმად იკრავს რაც უნდა და არც არასდროს იცვლება; თურქეთს – „ნატო“-ს წევრ თურქეთს ისლა დარჩენია მხართიფოზე წამოწვევს, რაც უნდა, თავისით მიუტყურდება ხონჩით. ბათუმის აეროპორტი კარგა ხანია ისედაც თურქეთის შიდა აეროპორტად აქვს დაფიქსირებული, სულ მალე, 2021 წლისთვის კი ვადა გასდის ყარსის ხელშეკრულებას და მშვიდობით აჭარა... რუსეთი აღარ „შეიწუხებს“ თავს როგორც 100 წლის წინ, არადა, რაც დღეს ჯერ კიდევ საქართველოს შემადგენლობაშია და უპრობლემოდ შეუძლია

პრეზიდენტს ათასობით დაღუპული ქართველის სულის ხსოვნისთვის უნდა მიეცო პატივი, თუმცა, ვინ დაპატივა? ყოფილი სსრკ-ის რესპუბლიკებიდან მხოლოდ საქართველომ და უკრაინამ არ მიიღო მილოცვა. გასულმა წლებმა (ახალი ხელისუფლების დროიდან მინც) ბოლო-ბოლო დაანახა რუსეთს, რომ სანამ საქართველოს „ვითომ ძლი-

ან გაამერიკელებული თავები“ ამერიკის დამოუკიდებლობის დღეს ზეიმობენ საქართველოში, დიდ სამამულო ომში საკუთარი 300 000 დაღუპული ფეხზე ჰკიდიათ, ვაკის პარკში გაიხეირნებენ, ცოტას წაიპროვოკაციებენ კიდევ და ვგარის... (შტაინმაიერი, მერკელი და სხვა, ვინ – 8-ში ჩავიდა, ვინ – 9-ში, ვინ – 10-ში და საერთოდ, როდის ჩავა მოსკოვში და რატომ – ეს კიდევ სხვა საკითხია...)

მოიაროს ყველამ, რუსეთ-ოსმალეთის ომის შემდეგ დაუბრუნდა საქართველოს.....

შეგნებულად თუ შეუგნებლად ინფორმაცია ვრცელდება, რომ თითქოს აშშ-მა და რუსეთმა ფარული მოლაპარაკება დაიწყეს ოთხი ქვეყნისთვის (ფინეთი, მოლდავეთი, უკრაინა, საქართვე-

იხილეთ „საერთო გაზეთი“ ინტერნეტში www.saertogazeti.ge შემოგვიერთდით FACEBOOK-ზე

საერთო გაზეთი

ისეთი, რომ ამ ფერით უნდა აღნიშნულიყო, თუმცა პასუხი არავის ჰქონდა. (იყო ვერსია, რომ კონტეინერებით სიდუმლო შტამები შემოჰქონდათ ლუგარის გასაიდუმლოებული ლაბორატორიისთვის) აღმოჩნდა, რომ ხომალდებმა „ნატო“-ს მძიმე ტექნიკა შემოიტანეს საქართველოში: 14 ერთეული ქვეითთა საბრძოლო მანქანა „Bradley“, ლოჯისტიკუ-

სეთსა და უკრაინას შორის, მაგრამ პოროშენკო პუტინთან შეხვედრის თუნდაც მცირეხანიან შანსს არ უშვებს და საქართველოს პრეზიდენტებს (არა მხოლოდ) რა დონის ბრმა-ყრობა სჭირთ ასეთი უცნაური? ბატონი პრეზიდენტი, სადაც საჭირო არ არის, იქ რომ ეკვეხება და როცა საჭირო არ არის, მაშინ იჩენს ჯორის სიჯიუტეს –

ვისაც ესმის, რას ნიშნავს აშშ-ის „მეგობრული სამხედრო ტრფილი“, მათგან, ზოგი – ხარობს, ზოგი – წინდაწინ გლოვობს, მაგრამ ვიღაც, ბრიყვი იკითხავს, ჩამოვიდა „ნატო“-ს ტექნიკა და მერე, რა მოხდა? ამ ე.წ. „ერთობლივი წვრთნების“ დასრულების შემდეგ, „ნატო“-ს ტექნიკა და მას მოდუნებული ამერიკელი სამხედროები აქვე დარჩებიან და „ვაზიანი“ არაოფიციალურად გახდება „ნატო“-ს სამხედრო ბაზა. შემდგომი ე.წ. „ერთობლივი წვრთნები“ ჩატარდება, ვთქვათ, ახალქალაქში და ახლა იქ „აღმოცნებება“ „ნატო“-ს მეორე ბაზა. მერე, საზღვაო ე.წ. „ერთობლივი წვრთნები“ ჩატარდება და ბათუმის პორტი გახდება „ნატო“-ს სამხედრო საზღვაო ბაზა (თუ ახლა უფლება არ აქვთ შავ ზღვაზე 21 საათზე მეტი დაჰყონ

ტოს გამოცდილება ამგვარ სურათს ნამდვილად ხატავს. მერე ისევ ატყდება ყალბი ალიაქოთი, რომ საბრძოლო საქართველო (თუ რამე დარჩა მისგან) კვლავ აგრესორი რუსეთის შეტევის მსხვერპლი გახდება; ისევ შემფოთდება და აღმფოთდება ე.წ. „ცივილიზებული დასავლეთი“ – ეს ორი უკიდურესობიდან საუკეთესო ვარიანტია; უარესი კი ის იქნება, საქართველოში რომ ატეხოს ორმა „დედმა“ მცირეხანიანი ბათქა-ბუთქი და ზედ საბოლოო ომში დაერთოს სააკაშვილის ხელისუფლების დასაბრუნებლად... რატომაც არა? საქართველოს რა უნდა, საქართველოს ხელისუფლებას ყველა დროში იგნორირებული აქვს, მაგრამ აბა, გადავხედოთ სამეზობლოს, ვის რა უნდა საქართველოსგან? რუსეთის თავისი ქვეყნის სამხრეთ საზღვრებთან არ

ლო) ნეიტრალიტეტის მინიჭებაზე. უკაცრავად და, აშშ-ს რომ არანაირად არ ეკითხება საქართველოს ნეიტრალიტეტის მინიჭების ამბავი, ეს როგორ არის? ან, საქართველოს ნეიტრალიტეტის საკითხი განიხილება აშშ-სა და რუსეთს შორის და აშშ საქართველოში სამხედრო ბაზების განლაგებას იწყებს? კარგი და, საქართველოს თავდაცვის მინისტრის სასწრაფოდ და კონსტიტუციის გადაჯეგვით შეცვლა „მტკიცედ ამერიკელი რესპუბლიკელი“ თინა ხიდაშელით რა საჭირო იყო, რომელსაც არანაირი შეხება არ ჰქონია არასდროს სამხედრო სფეროსთან, მხოლოდ კარგად დატრენინგებული „ნიჭიერი მოქაქანა“? ცუდად, ძალიან ცუდად ლაგდება საქართველოს მომავალი...

„პროგრესი“ ფუნდის-
ტივი ვიდრე ბაზარში სამოსის და
სათვალისწინებელი გამოფენის მოაწოდებ-
ნენ, ვიდრე პროდუქციის გადამამუშავ-
ებლების გასაჭირზე „იჭიტიინებდ-
ნენ“, მანამ „რუსთავი-2“-ის „შავი
ყუთიდან“ ძალიან ტრაგიკული ტო-
ნი და შესაბამისი „მტკიცებულე-
ბით“, ფარული ჩანაწერით, მეტად
საინტერესო ამბავი გავიგეთ. ამონა-
რიდი გავრცელებული ინფორმაციი-
დან: „კომპანია „ემ-ენ-ჯორჯიას“
მფლობელმა ღია წერილით მიმარ-
თა ბიძინა ივანიშვილსა და საქარ-
თველოს მთავრობას, რომლის მი-
ხედვითაც მას მანგანუმის ბიზნესი
ჭიათურაში გენისპექციის ყოფილ-
მა შეფმა, ზვიად ჯანყარაშვილმა
და ბიზნესომბუდსმენმა, იმავდროუ-
ლად კი პრემიერის ეკონომიკური
საბჭოს ხელმძღვანელმა გიორგი
განაძიამ წაართვეს. წერილში გო-
ბიაშვილი დახმარებას ითხოვს,
თუმცა ამოდ და ამიტომ ახლა ფა-
რულ ჩანაწერებსაც აქვეყნებს.

ფარული აუდიოჩანაწერი „რუს-
თავი 2-ის“ გადაცემა „ბიზნესკური-
ერმა“ გამოაქვეყნა. აუდიოფაილში
ბიზნესმენ **მანო შონიაშვილს**
გიორგი განაძის ესაუბრება და
ურჩევს, ჩაიხრებს, რომ ადგილი
სხვა ორ კომპანიას დაუთმოს. იქვე
ბიზნესომბუდსმენი ადასტურებს,
რომ თავიდან ვაზო გობიაშვილის
კომპანიის სხვა კომპანიით სრულად
ჩანაცვლებაზე იყო საუბარი, ახლა
კი სთავაზობენ, დარჩეს და თავა-
დაც აკეთოს ფული, ოღონდ სხვებ-
საც გაუყოს. ანუ „ჯორჯიან მანგა-
ნეთთან“ თავისი ექსკლუზიური
ხელშეკრულება სხვებსაც გაუნაწი-
ლოს“. ეფექტი ნაშვლიად დიდი
ყოფიერება გამოიხატება შესაბამისი.
„რუსთავი-2“-მა ამ ზედაპირული
და დამაინტრიგებელი ე.წ. ნიუსით
მოსახდენი მოახდინა, ხალხი (ნაცი-
ონალების მხარდამჭერი 13 თუ
20%-ი) ბიზნეს-ინტერესებსა და
უკონონობის დაკანონებაზე აღაპა-
რაყდა და რაოდენ სამწუხაროც არ
უნდა იყოს, არავინ, მათ შორის
ფუნდისტივებიც არ დაინტერესე-
ბულან რეალური ისტორიით.

დავიწყეთ თანმიმდევრულად,
არცთუ ისე შორეული წარსულის
ისტორიდან:

„დიდი გამოხმაურება მოჰყვა
პროფესორ ანდრონიკაშვილის ამე-
რიკაში ვიზიტს. კერძოდ, 1930-
1931 წლებში სსრ კავშირის მთავ-
რობამ პროფესორი **ლუარსაბ**
ანდრონიკაშვილი ამერიკის
შეერთებულ შტატებში მიაგლინა,
სადაც მან მოიგო დავა კონცერნის
– „საქართველოს მარგანეცის“ ყო-
ფილ მფლობელთან ჰარიმანთან,
ამიტომაც ეს დავა ცნობილია „ჰა-
რიმანის საქმის“ სახელით. დავა
თავდაპირველად თბილისში დაიწყო
და ნიუ-იორკში, საერთაშორისო
კომერციულ სასამართლოში დამ-
თავრდა. საინტერესო იქნება ამ
საქმის ფაქტობრივი გარემოებების
გაცნობა. 1925 წლის 12 ივნისს
საბჭოთა კავშირის მთავრობასა და
ამერიკელ **ამრემ ჰარიმანს**
შორის დადო საკონცესიო ხელ-
შეკრულება, რომლის ძალითაც ჰა-
რიმანის მარგანეცის მოპოვების,

გამდობისა და ექსპორტის მო-
ნოპოლიური უფლება მიენიჭა ჰა-
რიმანის სააქციო საზოგადოება
„ქართულ მარგანეცს“. როდესაც
ჰარიმანმა საკონცესიო ხელშეკრუ-
ლებას ხელი მოაწერა, მისი მიზანი
იყო სხვა კონკურენტი ჰაიბურის
მარგანეცს არ დაპატრონებოდა და
ჰქონოდა ისეთი რეზერვი, რომე-
ლიც მსოფლიო ბაზარზე სათანადო
მანევრირების საშუალებას მისცემ-
და, ანუ მისი მიზანი იყო მარგანე-
ცის მსოფლიო მონოპოლიის მოპო-
ვება.

ჰარიმანის ეკონომიკურმა პო-
ლიტიკამ კრაზი განიცადა – გაძ-
ნელდა ჰაიბურის მარგანეცის
საზღვარგარეთ ექსპორტი და 1928

წინდა. ნიუ-იორკის საერთაშორისო
კომერციულმა სასამართლომ ცნო
მუშათა უფლებების დარღვევა და
ჰარიმანს დაეკისრა – დავლიანე-
ბის, საკმაოდ დიდი რაოდენობის
სასამართლო ხარჯების და საკონ-
ცესიო პირობების დარღვევისათვის
საჯარო თანხის გადახდა. და რაც
ყველაზე მთავარია, ამის შემდეგ
შეწყდა საკონცესიო ხელშეკრულებ-
ის მოქმედება. სამწუხაროა, რომ
ჩვენამდე არ მოუღწევია ანდრონი-
კაშვილის მიერ წარმოთქმული
სიტყვის ჩანაწერს ამ სასამართლო
პროცესზე, რაც მეტად საინტერესო
იქნებოდა ქართველი მკითხველი-
სათვის.

1999 წლის დასაწყისში „ჭია-

თურაში“ კი 1 ტონაზე მოგე-
ბა 6 დოლარი იყო. „ჭიათურმანგა-
ნუმს“ ვალი კი არა, 192200 დო-
ლარი უნდა ჰქონოდა. ამას დამატე-
ბული „საგაპრინტის“ მისვლამდე
დამზადებული 4416 ტონა პროდუქ-
ცია, რომელიც 242880 დოლარად
გაყიდეს. ასევე ამოღებული დები-
ტორული დავალიანება 11571 ათასი
დოლარის ოდენობით და 5231639
დოლარი კრედიტორულ დავალია-
ნებათა სხვაობა. ზემოთხსენებული
თანხები, რომელთაც, როგორც
წარმოებას, ასევე სახელმწიფო ბი-
უჯეტს, სერიოზული თანხები უნდა
მიეღო, არსად ჩანს. მაგრამ ნათლად
სჩანს მიშა სააკაშვილის ფინანსურ-
ი და პოლიტიკური ინტერესები
რა „შორიდან“ იწყებოდა. ურთიერ-
შედარების აქტში კარგად ჩანს, თუ
როგორი მაქინაციებით ცდილობდ-
ნენ „ჭიათურმანგანუმის“ საკრედი-
ტო დავალიანების გაზრდა-გაკოტრ-
ებას და შემდეგ მის ხელში ჩაგ-
დებას. იმ პერიოდში თითქმის ყვე-
ლა მთავრობის სხლომაზე შამიაშ-
ვილი მოითხოვდა „საგაპრინტის“
გაძეგებას და „ფეროს“ გაერთიანე-
ბას. ამ ორი საწარმოს გაერთიანე-
ბა სამთო მექანიკის ინსტიტუტის
დასკენის მიხედვით, მრეწველობის

ვა სახის ინვენსტიციები განხორციე-
ლდა. ასევე აღინშნულია, რომ
1999 წლის ბოლოს ბიუჯეტის სა-
სარგებლოდ გადარიცხა 15000 ლა-
რი. რაც შეეხება ბიუჯეტში გადა-
რიცხულ 150000 ლარს, ეს იმ
300000 ათასის ნაწილია, რომე-
ლიც ხესხის სახით ბანკიდან გამო-
იტანეს და 2005 წლამდეც კრედი-
ტორულ დავალიანებად აწვა სა-
წარმოს, ხოლო 1461000 ლარი ინ-
ვენსტიციების სახით შევიდა სა-
წარმოში“.

დაბოლოს, 1998 წელს ქონების
მართვის სამინისტრომ სახელმწიფო
კომპანია „საქტრანსგაზის“ მმართვე-
ლის უფლების გადაცემაზე კონკურ-
სი გამოაცხადა. „საქტრანსგაზის“
მართვის უფლების კერძო კომპანია-
ზე გადაცემის საკითხი დეპუტატ
საკაშვილისგან წამოვიდა. „ინტერ-
პაქს“, რომელიც სააკაშვილიან
დაახლოებული ბეჟუაშვილის მამას
ეკუთვნოდა „საქტრანსგაზის“ 50-
წლიანი მართვის უფლებით გადაე-
ცა. 1999 წელს კი დავით ბეჟუაშ-
ვილი თეთრიწყაროს მაჟორიტარი
გახდა, კონტროლის პალატამ შემო-
აწმა კონკურსის მასალები და რო-
გორც დანაშაულის შემცველი მასა-
ლები გენპროკურატურას გადასცა.

შავ ბედზე გარეინილი ჭიათურის „შავი ქვა“ და „ნაგომკრაობის“ შავი საქმეები

წლისათვის ჰაიბურის მარგანეცი
საზარალი გახდა. ბოლო წლებში
ჰარიმანი სისტემატიურად არღვევ-
და ხელშეკრულებით ნაკისრ ვალ-
დებულებებს. აქედან გამომდინარე,
1928 წელს შავი ქვის მრეწველო-
ბის მუშათა პროფკავშირის რეს-
პუბლიკურმა კომიტეტმა ჰაიბურის
სახალხო სასამართლოში ჰარიმან-
ის წინააღმდეგ სარჩელი შეიტანა,
ამავდროულად, მეორე სარჩელიც
იქნა შეტანილი – ფოთის ნავსად-
გურის მტერთავთა პროფკავშირის
ინიციატივით, მუშათა ხელფასის
დაგვიანების გამო.

ჰარიმანი არ დაეთანხმა სასა-
მართლოებისა და დასახელებული
ორგანოების მიერ მიღებულ გა-
დაწყვეტილებებს და დავა ნიუ-იორ-
კის საერთაშორისო კომერციულ
სასამართლოში განაგრძო. აქ მის
პოზიციას იცავდნენ ნიუ-იორკის
ცნობილი იურისტები. საბჭოთა კავ-
შირს საერთაშორისო დავაში წარ-
მოადგენდა ცნობილი ქართველი
ადვოკატი, პროფესორი ლუარსაბ
ანდრონიკაშვილი. სასამართლო
პროცესზე მან გამოაშკარავა ჰარი-
მანის ყველა ხრიკი და სამართლებ-
რივად დაასაბუთა მუშათა უფლებე-
ბის დარღვევის ფაქტი. ამ პროცეს-
ზე გამოიჩინა, რომ ანდრონიკაშ-
ვილს საერთაშორისო კერძო სა-
მართლის სიდრმისული ცოდნა გა-

თურმანგანუმში“ ინვენსტიორის სა-
ხით ჩეხური ფირმა „საგაპრინტ“
შევიდა, რომლის საწესდებო კაპი-
ტალი 30000 დოლარი გახლ-
დათმანამდე ეს ფირმა თურქმენ-
თის ვალეების ამოღებით და საკან-
ცელარო ნიუთების რეალიზაციით
იყო დაკავებული. „ჭიათურმანგა-
ნუმის“ გენერალური დირექტორის
პოსტი ფორმალურად ფირმის ხელ-
მძღვანელმა მიჰალ ჰალკომ დაიკავა
დანარჩენ ხელმძღვანელებად სა-
აკაშვილის ფინანსური კლანის წევ-
რები განაწილდნენ.

ახალმა ფინანსურმა ჯგუფმა
პროდუქციის რეალიზაციის და
მარკეტინგული საშუალებების ჩატა-
რების მიზნით შექმნა შპს „ჭია-
თურმანგანუმორენინგი“, რომლის დი-
რექტორად სამეთვალყურეო საბჭოს
წევრ ჯიბო ჭუმბურიძის ვაჟი დაი-
ნიშნა. ურთიერთშედარების აქტის
შედეგად აღმოჩნდა, რომ „ჭიათურ-
მანგანუმორენინგს“ „ჭიათურმანგა-
ნუმსაგან“ 2649786 ლარი ეკუთვნო-
და. მიზეზი კი პროდუქციისთვის
წინასწარ გადახდილი ფულის სა-
ნაცვლოდ, პროდუქციის მიუღებ-
ლობა სახელდებოდა. ურთიერთშე-
დარების აქტი შედგენილია აპრი-
ლის ბოლოს, როდესაც გამოიკვე-
თა, რომ „საგაპრინტი“ და მისი
ფინანსური ჯგუფი ვერ ასრულებდა
აღებულ ვალდებულებებს და დადგა
საკითხი „ჭიათურმანგანუმთან“ მა-
თი გაძეგების თაობაზე. ამიტომაც
სასწრაფოდ შეადგინეს ურთიერ-
შედარების აქტი, რათა ოფიციალურ-
ად დაეფიქსირებინათ, რომ „ჭია-
თურმანგანუმს“ აქვს „ჭიათურორენ-
ინგის“ ვალი. მასალებით კი ირ-
კვედა, რომ ამ ჯგუფის მუშაობის
პერიოდში საწარმომ დაამზადა
32700 ტონა პროდუქცია. ერთი
ტონა პროდუქციის წარმოება 158
დოლარი ჯდება, მაგრამ 55 დო-
ლარად ყიდდნენ, ანუ 1 ტონა მარ-
განეცის კონცენტრატის წარმოება-
ზე 103 დოლარს ზარალიდნენ,

გადარჩენის ერთ-ერთი წინაპირობა
იქნებოდა და ხელს შეუწყობდა გა-
საღების ბაზრის პრობლემის გა-
დაჭრას, შექმნიდა ხელსაყრელ პი-
რობებს ევროპის, ამერიკისა და
იაპონიის მსხვილი კომპანიებიდან
ინვენსტიციების მოსაზიდად. ამ
პროცესის შეჩერებით შეძლო
„მზაკრული გემის“ განხორციე-

ლება სააკაშვილის ფინანსურმა
ხროვამ და „საგაპრინტის“ შემოსე-
ვამდე რაც ჰქონდათ „ჩაფიქრებუ-
ლი“, განხორციელეს. მოითხოვეს
გაკოტრების საქმის აღძვრა. მათ
მიერ კონტროლირებულმა სასამარ-
თლომ მოთხოვნა დააკმაყოფილა და
გაკოტრების საქმის მმართველად
მათი ფინანსური კლანის აქტიური
წევრის მგალობლიშვილის ცოლის
ძმა – შარაშენიძე დანიშნა. მაშინ-
დელი ქონების მართვის მინისტრი
მიხეილ უკლებაც კომპანია „საგა-
პრინტს“ იცავდა. რასაც ადასტუ-
რებს მისი წერილები, რომელიც
მან უხეიანსი სასამართლოს თავმჯ-
დომარეს, იუსტიციის მინისტრს და
იმერეთის რეგიონის მსხვილ გადამ-
ხელთა ინსპექციის უფროსს გა-
უგზავნა. როგორც წერილიდან ირ-
კვევა, „საგაპრინტი“ „ჭიათურმანგა-
ნუმში“ 1461000 ლარის სხვადასხ-

ლაპარაკი იყო იმუნტეტის მოხსნა-
ზე, მაგრამ მას სააკაშვილი გადაე-
ფოფრა. საგულისხმოა ის ფაქტიც
რომ კონკურსში მონაწილეობდა გა-
ზის საერთაშორისო კორპორაცია,
რომელიც სახელმწიფო კომპანია
იყო. „საქტრანსგაზს“ მოგვიანებით
„საქგაზი“ ეწოდა. 2000-2003
წლებში, პროკურატურამ რამდენ-

ჯერმე მოითხოვა სადებუტატო იმუ-
ნიტეტის მოხსნა ბეჟუაშვილისათ-
ვის, მას ერთ-ერთ ეპიზოდში 2 მი-
ლიონ ლარის მითვისებას ედავე-
ბოდნენ. „ვარდების რევოლუციის“
შემდეგ ბეჟუაშვილის ქონება არნა-
ხულად გაიზარდა, მათი ჰოლიდინის
საქართველოს ინდუსტრიული ჯგუ-
ფის ქოლეს ქვეშ გაერთიანდა 10-
მდე თბო და ჰიდრო ელექტროსად-
გური, რომელთა ჯამური სიმძლავ-
რე 345 მგვატია. 147 მილიონ ლა-
რად შეფასებული გარდაბნის თბო-
ელექტროსადგური ბეჟუაშვილმა 12
მილიონად შეიძინა, ასევე „საქნახ-
შირი“, რომელიც ტყბულის ნახში-
რის მალარობის ამუშავებს. ინტერ-
ტრანსის შემოქმედით, ჰოლიდინი
აქონტროლებს საქართველოს რკი-
ნივზეთი შემოსული კონტინერების

„რა დავაშავე მე? მე ხოა თქვენ კალიან მიყვარლით?“

„მეფეებს პოეტების ეშინიათ“, ანუ რას ფიქრობს რუსი მწერალი საქართველოზე და ქართველებზე

რამდენიმე დღის წინ ბაქოში კონფერენციაზე სტუმრებს შორის, ჩემდა საბედნიეროდ, მეც მოვხვდი, სადაც რუსი მწერალი, ქალბატონი ლუდმილა ლავროვა გავიცანი.

იმდენად გამაოცა მისმა ემოციურმა დამოკიდებულებამ ქართველებისა და საქართველოსადმი, რომ ინტერვიუ ჩაწერე.

გთავაზობთ ინტერვიუს რუს მწერალთან, პროზაიკოსთან, კრიტიკოსთან, ჟურნალისტთან ლუდმილა ლავროვასთან.

— ქალბატონო ლუდმილა, რას იტყვით დღევანდელ ქართულ-რუსულ ლიტერატურულ ურთიერთობებზე?

— წარმოიდგინეთ, რომ მე არ მაქვს მარტივი პასუხი თქვენს კითხვაზე. მინდა ვითხრათ, რომ ამ დღეებში ხელთ ჩამივარდა ერთი ლიტველი ავტორის წიგნი. აქვე გეტყვით, რომ ლიტველ მწერლებზე მე ბევრს ვწერდი და კარგად ვიცნობ თითქმის ყველა კარგი ლიტველი მწერლის შემოქმედებას, მაგრამ სამწუხაროდ, ბოლო წლების განმავლობაში, თითქმის გაწყდა ყველანაირი კავშირი ჩვენს შორის და აი, ახლა მოულოდნელად წავეწყვიტე ასეთ წიგნს. აღმოჩნდა, რომ მწერალმა ეს ნაწარმოები მოსკოვში გამოსცა რუსულ ენაზე, ცხადია, სტრატეგიული მოსაზრებით. რათა გავყო რუსი მკითხველის აზრიც მის შემოქმედებაზე.

— მე საქართველოზე გკითხეთ, თქვენ ლიტვაზე რატომ გადაიტანეთ საუბარი?

— იმიტომ რომ, რაც ხდება ლიტვაში, როგორც არაფერი ვიცი ლიტველი ლიტერატურის შესახებ, ასევე არაფერი ვიცი თანამედროვე ქართულ ლიტერატურაზე დღეს. არადა, თავის დროზე მე ვმუშაობდი ქართულ ლიტერატურულ გაზეთებში. კონსოლდი კრიტიკოსებს, მწერლებს. ჩემი მეგობარი, **გურამ ასათიანი**, ბრწყინვალე კრიტიკოსი, ლიტერატურათმცოდნე, ბევრს წერდა რუსული გამოცემებისთვისაც.

დღეს რაც ხდება, არის კატასტროფა. არადა, რუს და ქართველ მწერლებს შორის ურთიერთობა ყოველთვის იყო ძალიან ძლიერი, ძვირფასი, სულიერი აღქმის თვალსაზრისით, შემოქმედებითი აღქმის თვალსაზრისით. საქართველო აძლევდა რუსულ ლიტერატურას მრავალფეროვნებას, ერთგვარ საღებავს ახალი მხატვრული ნაწარმოებების შექმნისას. ამიტომაც უწყურებდით საქართველოს ყოველთვის რაღაცნაირი აღფრთოვანებული თვალებით, მაგრამ მოხდა ის, რომ ეს აღფრთოვანება გაქრა, დაიშხვრა. ჩვენ დავევახეთ გაუცხოების კედელს, დაიშხვრა კავშირები... და მე ეს მივიკირს, რადგან, რაც უნდა გაეკეთებინათ პოლიტიკოსებს, რაც უნდა მომხდარიყო, რა დააშავა კულტურამ? რა დაავაშავე მე მწერალმა, კრიტი-

კოსმა?! მე სიყვარულით ვწერდი ქართულ ლიტერატურაზე და უცებ გავხდი მტერი, ყველაფერი გადაჭრეს და ყოველგვარი კონტაქტები გაქრა.

ასევე მოხდა ლიტვის მაგალითზეც. იმ წიგნის ავტორი მესაუბრა ტელეფონით და ვუთხარი: წლების განმავლობაში არ გვქონია ურთიერთობა, თქვენ დარწმუნებული ხართ, რომ ახლა ნამდვილად გვირდებთ ჩვენთან კავშირების განახლება-მეტიქი? მან მიპასუხა: დიახ, ძალიან მსურს, რომ ჩემი ხმა მივიღეს რუს მკითხველამდე, გაეცნოს მას რუსეთით.

მე თვითონ ვთარგმნე ის წიგნი რუსულად, დაგურთე რეცენზიაც.

მაგრამ ქართული წიგნი დიდი ხანია თვალთაყვარელნი არც ის ვიცი, იბეჭდება თუ არა ქართული ლიტერატურა რუსულად.

აი, მაგალითად, აზერბაიჯანული ლიტერატურა იბეჭდება და გამოიცემა მოსკოვში. იწერება რეცენზიები, განიხილავენ ნაწარმოებებს, მიმდინარეობს დისკუსიები ლიტერატურულ გაზეთებში, სამწერლო ცენტრებში. ხდება, ასე ვთქვათ, სულიერი მიედინის გაფართოება. რაც შეეხება საქართველოს, რომელიც მე ოდესღაც ასე მიყვარდა, სადაც ყოველ წელს მივიდიდი, მოვივლიდი და მოვეფერებოდი ყველაფერს თბილისიდან ვარძიამდე, ბაკურიანს, კახეთს... ეს იყო ჩემთვის ადგილი, სადაც ღია სულით, არარეალური ფანტაზიით ვდებულობდი ჩემში საქართველოს. ახლა უკვე ვფიქრობ, რომ ეს ის საქართველო არ იყო, როგორც მე მეჩვენებოდა, როგორც ჩანს, მირაჟი იყო ყველაფერი, მაგრამ ეს ხომ არ იყო მხოლოდ ლამაზი პეიზაჟები? ეს ხომ იყო არაჩვეულებრივი ხალხი?! სად გაქრა ეს გახსნილობა, გასაოცარი პოეტური-

ვისაც ასე გულითადად ვესაუბრები და ვუყვები იმას, რაც მაკვირვებს და რაზეც გული მწყდება. დიახ, 20 წელიწადია არც ერთ ქართველთან არ მქონია ურთიერთობა. ლიტერატურულ კავშირებზე კი, როგორც ვითხარით, საუბარიც ზედმეტია, იმ დროს, როცა ლიტველები, რაზეც მოგიყვებით, ესტონელები, ლატვიელები, უკვე აქტიურად ცდილობენ რუსულ ლიტერატურულ ველში შემოღწევას, აღარ ვსაუბრობ აზერბაიჯანელებზე, რომლებიც განსაკუთრებით ცდილობენ ასეთი ტიპის ინტეგრაციას, ასეთივე სიტუაციაა სომხეთშიც, მაგრამ, სამწუხაროდ, საქართველოს შემთხვევაში, კიდევ ერთხელ ვიმეორებ, სულ სხვაგვარადაა საქმე. პოლიტიკა არის პოლიტიკა, პოლიტიკური ცხოვრების პერიპეტები, ეს არის ერთი ასპექტი, მაგრამ ხომ არსებობს სხვა?

— თქვენი ძველი მეგობრები საქართველოდან ამ ხნის განმავლობაში არ შეგხშიანებია?

— იცით, მე ვმუშაობდი „Èðìðíðíðí ðý ðèçèðè“-ში 2000 წლამდე და მთელი ამ ხნის განმავლობაში და მერეც მიკავშირდებოდნენ მეგობრები სხვადასხვა ქვეყნიდან, მაგრამ საქართველოდან ერთი ზარიც კი არ ყოფილა.

ჟურნალის „დრუჟბა ნაროდოვ“ რედაქტორმა **ალექსანდრე მბანოიძემ** გამოგვიგზავნა **ოთარ ჭილაძის** ახალი რომანი და ეს იყო ბოლო სერიოზული ქართული ლიტერატურული ნაშრომი, რომელიც მოსკოვში გამოიცა.

მახსოვს, გამოდიოდა შესანიშნავი გაზეთი „ლიტერატურუ-

ლი საქართველო“. იბეჭდებოდა ახალი ლექსები, მოთხრობები, კრიტიკული ნაწარმოებები, თქვენ ამბობთ, რომ ის აღარ გამოდის რუსულ ენაზე, რაც ნიშნავს, რომ ჩვენი კომერციული დრო დამთავრდა, ახლა გლაშურული გამოცემების დროა.

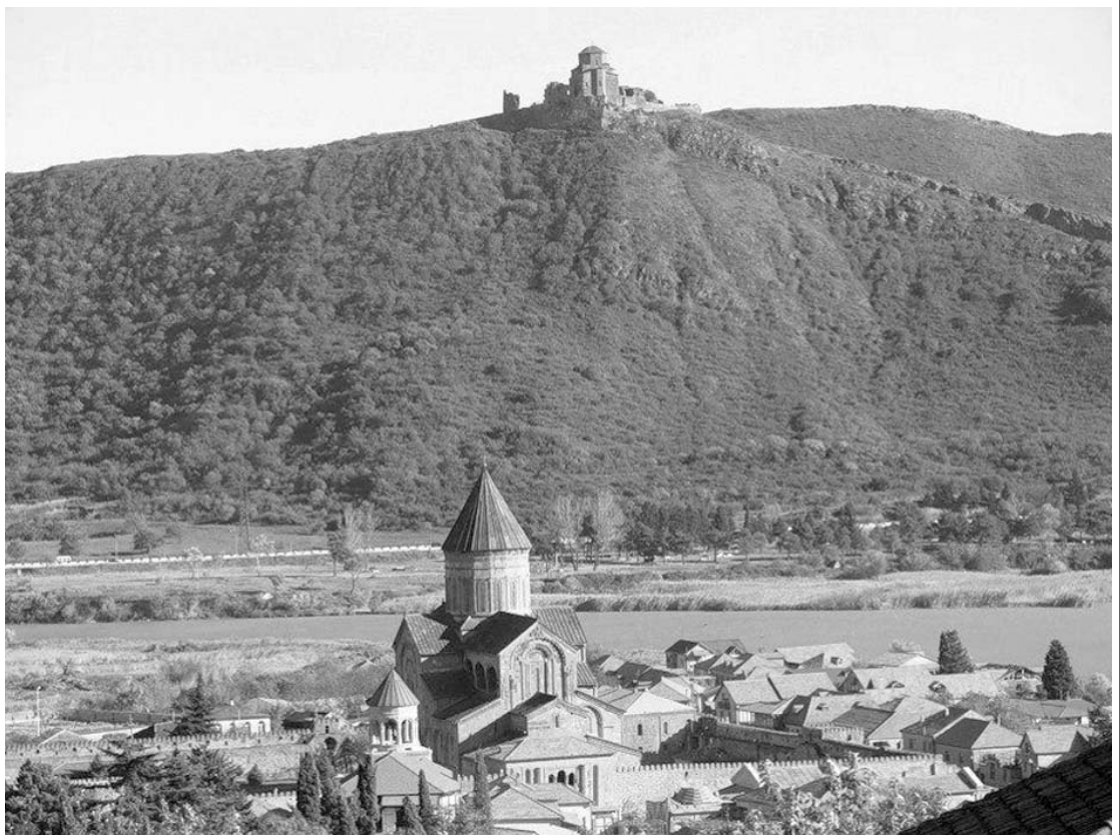
ძალიან მიხარია, რომ შევხვდით. გულზე მომეშვა თითქოს...

90-იან წლებში შევხვდი კოტე მახარაძეს. სწორედ ის იყო უკანასკნელი ქართველი, ვისაც ვესაუბრე ბოლოს. მან მისახსოვრა თავისი ფოტო თავისივე ძვირფასი წარწერით. მორჩა. სხვა ურთიერთობები აღარ მქონია.

ვწუხვარ, რომ ისიც ვერ გავიგე, როდის გარდაიცვალა ჩემი მეგობარი გურამ ასათიანი. წარმოგიდგინათ? ვილაცამ მითხრა, რომ ჭაბუა ამირჯიანს გარდაცვლია ვაჟი. თვითონ ჭაბუკ გარდაცვლილა. აფხაზეთში, ჩემს მეგობარ აფხაზ პოეტს მძათამკვლელ ომში მძა დაუღვია.

ასე იცეტება კარები და ჩვენ მივიღივართ ისეთი გზებით, რომელი გზებითაც ჩვენ აუცილებლად დავკარგავთ ერთმანეთს. ზოგიერთი იტყვის, რომ მძიმე ეკონომიკის პირობებში ძნელია ურთიერთობა, გასაგებია, მაგრამ ინტერნეტი ხომ არსებობს? სკაიპის საშუალებით შეგვიძლია უსასრულოდ ვისაუბროთ. ასე ველაპარაკებით მეგობრებს შევცაში, ამერიკაში, საფრანგეთში.

ცხადია, თქვენთან საუბრისას მხოლოდ საქართველოზე ვლაპარაკობ, მაგრამ ეს არ არის მხოლოდ შემთხვევითი განპირობებული. საქართველო ჩემი ტკივილია.

თქვენს ქვეყანასთან მე ბავშვობიდან ვარ დაკავშირებული. იცით, ჩემს ქორწილში ქართველებიც იყვნენ. მამაჩემის ომის მეგობრის მთელი ოჯახი – ძლიერი მთელი ბი. ბავშვებით, რძლებით, სიძეებით. სახელიც მასხოვს მიხეილ ძლიერი მთელი. მათ ჩამოგვიტანეს ქორწილისთვის ქართული ღვინო, მწვანელები, სხვა რაღაცებიც... მოკლედ, გადავიხადე რუსული, მაგრამ გამოვიდა ქართული ქორწილი. წელანაც გითხარით: ყოველ წელს დავდიოდი საქართველოში. ჩავდიოდი ზღვაზე, მაგრამ თბილისში რომ არ გამომეგლო, ისე მოსკოვში არ მივდიოდი, ვცხოვრობდი ჩემს მეგობრებთან მოსკოვის ქუჩაზე, მთაწმინდასთან ახლოს, ერთ პატარა სახლში. მერე ერთად მივდიოდით ბორჯომში, ბაკურინში... ეს წლები არის ჩემი ცხოვრების ყველაზე ძვირფასი მოგონებანი. და ახლა ვფიქრობ, რა დავაშავე მე, მე ხომ თქვენ ძალიან მიყვარდით?! მიყვარდა თქვენი პოეზია, ლიტერატურა, კულტურული ძეგლები, არაჩვეულებრივი მუსიკა, თქვენი ტადრები... ე. ი. თქვენთვის სხვა ღირებულებები უფრო მნიშვნელოვანი იყო? როგორც ჩანს, სუ-

წინ. რეი ბრედბერი გაიხსენეთ. ვერ კიდევ როდის იწერებოდა ის, რაც ახლა ხდება.

– რამდენიმე სიტყვა რუსულ ლიტერატურაზე გვითხარით. არის სიახლეები რუსულ ხელოვნებაში?

– არის. დიას, გამოჩნდნენ ახალგაზრდა მწერლები, საუკეთესო მხატვრები, თუმცა მუსიკაში არსებობს კრიზისი.

საქმე ისაა, რომ ყოველივე ამას არ აქვს პროპაგანდა. დაიწერება კარგი ლექსი, შეიქმნება კარგი ნაწარმოები, მაგრამ ყოველივე კონსერვდება ერთ ლოკალურ სივრცეში – მეგობრების წრეში ან პატარა კლუბში, სადაც ვიწრო წრე განიხილავს ახალ ნაწარმოებს.

პრინციპში, ჩვენთანაც ისეთი სიტუაციაა, როგორც მსოფლიოში. ადამიანები ცდილობენ ყველაფრისგან აკეთონ ფული.

– ეს არის კაპიტალიზმი.

– კი, ბატონო, იყოს კაპიტალიზმი, მაგრამ ხომ შეიძლება გაუფრთხილდეთ იმას, რაც ძვირფასია?!

– პუტინი კარგი პრეზიდენტია?

– ასე ცალსახად ვერ იტყვი ისეთ ფიგურაზე, როგორც ვლადიმერ პუტინია. ის ხელისუფლებაში მოვიდა მაშინ, როცა რუსე-

და ვსაუბრობთ, მაგრამ მე მაინც არ ვიცი, რამდენად თავისუფალი ხართ თქვენ, როგორც ჟურნალისტი და თუკი ჩვენი დიალოგიდან პატარა ნაწილს მაინც დაბეჭდავთ, კარგი იქნება.

– რას ამბობთ, მთელი ინტერვიუ დაიბეჭდება.

– და რომელი რედაქტორი დაბეჭდავს საქართველოში ინტერვიუს რუს მწერალთან? ვერ ვივარაუდებ, რაოდენ გასაკვირიც უნდა იყოს თქვენთვის. თანაც, მართალი ვითხარათ, არც აქვს მნიშვნელობა დაიბეჭდება თუ არა ეს. მთავარი მაინც ისაა, რომ ჩვენ გავიცანით ერთმანეთი, მოვესმინეთ ერთმანეთს და გაგუგეთ. ამიტომაც ნუ იფიქრებთ, რომ რუსეთში ყველა იდიოტია. (იცინის.)

– რას ამბობთ?

– არა, სხვა რამ მინდა ვითხარათ: აკეთებს ის რაც დღეს ხდება უკრაინაში. ეს სირცხვილია. დიას, სირცხვილი. მაგრამ, როგორც ჩანს, ამერიკაში ისტებლიშმენტები დაინტერესებულია პოსტსაბჭოთა ქვეყნების დევრადაციით და ის, ვინც ამას განახორციელებს, ყველას მხარს უჭერენ. ეს ჩემი შეხედულებაა. მათ აინტერესებთ, რამდენად ღრმად შეაღწევენ ქვეყნებში და მიაყენებენ ზიანს, თორემ არავის არ ანადვლებდა, რა ხდებოდა რუსეთში 90-იან წლებში – ხალხი შიმშილით იხოცებოდა. წარმოიდგენით, წელიწადში მილიონი ადამიანი კვდებოდა რუსეთში შიმშილით, უამრავი იყო შეკვეთილი მკვლელობები „დემოკრატიულ“ რუსეთში, პროფესორები ჩინური გადასაფარებლებით ვაჭრობდნენ. აი, ასე იყო. ასე ცოტ-ცოტას ფეხს ვიდგამთ და დავგვეცა უკრაინის პრობლემა. რაში იყო საჭირო იანუკოვიჩის ჩამოგდება, როცა არჩევნებამდე თვე იყო დარჩენილი?! მე ვტიროდი უკრაინის მოვლენებზე. უკრაინა ჩემი მეორე სამშობლოა, დედა მყავდა ზაპოროჟიელი, ბებია – კაზაკი. მთელი ბავშვობა უკრაინულ ბილინებს ვისმენდი, კვითხულობდი ტარას შევჩენკოს. ახლა მეუბნებიან, რომ მე ვარ აგრესორი, უკრაინის მტერი...

გაიხსენეთ, რა მოხდა ლიბიაში. იქ მთელი წელი ცხოვრობდა ჩემი მეგობარი და შესანიშნავად ვიცით ყველამ რას აკეთებდა ლიბიაში მუამარ კადაფი. დავეყვ, დაგლიჯეს, გადაწვეს ლიბია, ერაყი, იემენი, გაუბედურდა ხალხი.

ყოფილი საბჭოთა, ახლა დემოკრატიული და დამოუკიდებელი ქვეყნები ავინებენ რუსეთს. არა უშავს, ავიტანთ, სხვა რა გზა გვაქვს? გალანდლონ რუსეთი, შეაფურთხონ და იყვნენ კარგად. ეს მტკივნეულია, მაგრამ, რას ვიზამთ?!

ინტერვიუს შემდეგ ლუდმილა ლაგოვა მომხვია და მითხრა: გადაეცით ქართველ ხალხს და საქართველოს, რომ მე მიყვარხართ, მენატრებით, მენატრება დრო, როცა ერთმანეთის მეგობრები ვიყავითო. გამოშვებოდათ-სას ცრემლომორეულმა მთხოვა: გეხვეწებით, გადაიღეთ ფოტო მცხეთის ფონზე, რომ კიდევ ერთხელ დავინახო საქართველო, მცხეთა და სვეტიცხოველი...

მე, მაგალითად, ძალიან მაინტერესებს, რას წერენ დღეს ქართველი მწერლები, რა ახალი გამოცემები არსებობს.

რაც შეეხება ხალხთა მეგობრობას, ერთიანობას, მე ეს კარგად ვიცი, რომ ძველებურად არასდროს აღარ იქნება, მაგრამ ხომ შეიძლება შედეგს კულტურული, ინტელექტუალური დიალოგი?!

გახსოვთ, პუშკინი წერდა, „მეფეებს ემინათ პოეტებისო“.

დიახ, ჩვენ დღეს აქ ვზივართ

ახალი სოფისჯაის განსწავლული უვიყობა

ზუგდიდის საგანმანათლებლო გარემო დასწავლულია. ბაცილები ამ ორი ათეული წლის წინათ დედაქალაქისა და სამეგრელო-აფხაზეთის უხვედრი წერტილებიდან გადმოხვეწილმა ფსევდომეცნიერებმა, თავიანთი თრიფინა ცოდნით მოვაჭრე ჩარჩებმა – ახალმა სოფისტებმა შემოიტანეს ზუგდიდში. წრეგადასწავლი მერკანტილიზმი, გონების სრული გათვლევა, ასეთია ამ დახამშულობის სახელი, ავადმყოფობისა, რომლის ეპიდემიამ არა მარტო კვაზიმეცნიერთა, არამედ ათასობით ახალგაზრდის სული იმსხვერპლა. სემინარიული სასწავლებლის სერთიფიკატი, რომლის წყალობითაც შეიძლება თავზე მოექცე განათლებულებს, დაუნდობლად გასრისო ფეხქვეშ ყოველგვარი ავთენტური უნივერსიტეტის დიპლომი, ხელთ იგლო სარფიანი თანამდებობა, – აი, რა ამოდრავებდა მათ.

ის დაუჯერებელი აღზევება, რასაც მათ მიაღწიეს, აიხსნება, ერთი მხრივ, მოსახლეობის გარკვეულ ფენებში სნობისტური მისწრაფებების პარალელურად განათლების მასობრივი მოთხოვნის გამო, ხოლო მეორე მხრივ, თვით ახალი სოფისტების ფხიანობით – დაეკმაყოფილებინათ ეს საჭიროება, მათი საქმოსნური პრაქტიციზმით, რასაც პირადი

ვალდებულო ნორმები და მხოლოდ ფულის გადახდელი სტუდენტები მიიჩნია ყველაფრის საზომად. ამან ახალი სოფისტები წმინდა წყლის ფორმალისტებად, ცინიკოსებად (ამ სიტყვის დღევანდელი დეფინიციით) და პირწავარდნილ უტილიტარისტებად აქცია, ხოლო მათი „გარჯილობა“ სიტყვიერ კაზუისტიკაზე დაფუძნებულ დისტელეოლოგიის არსებობის ქადაგებამდე დაიყვანა.

ვფიქრობ, ზუგდიდის მთავრობენ საზოგადოებამ კარგა ხანია იგრძნო ეს საფრთხე. მახვილ თვალს არ გამოჰპარვია, რომ ახალი სოფისტიკა, თავისი არსით, ცოდნისა და ჭეშმარიტების წინააღმდეგ მარტოული ფართიფურთია. ამიტომაც სწორედ საჭირო ნეოსოფისტების სპირიტუალურ სვეტიანობასთან დაპირისპირება. საამდლეო გეზად უნდა დისახოს არა მარტო მათი იერიშების მოგერიება, არამედ საგანმანათლებლო ყოფიერების რეფორმაციაც.

დასკვნა ასეთია: გარდა იმისა, როგორ არ უნდა გავაკეთოთ, ვგმართებს ვიცოდეთ ის, თუ რა გზას დავადგეთ.

განათლებისა და მეცნიერების წარმატებების გასაღები მეთოდებისა თუ მოთხოვნების მაღალ სტანდარტებშია. ნოვაციური სტანდარტები უნდა

იხილეთ „საერთო გაზეთი“ ინტერნეტში
www.saertogazeti.ge
 შემოგვიერთდით FACEBOOK-ზე
საერთო გაზეთი

ლიერი თანხვედრა არ ყოფილა თქვენთვის მნიშვნელოვანი.

– მთლად ისე ნუ წარმოადგენთ საქმეს, თითქოს ქართველებს რუსი ხალხი ევაფრებათ. ჩვენ ყველას პატივს ვცემთ. თუმცა რუსეთის სახელმწიფოსთან გვაქვს გარკვეული პრეტენზიები...

– მე არ ვფიქრობ, რომ თქვენ ვერ გვიტანთ. ეს ინფორმაციული ომის შედეგი უფრო მეონია. როცა ადამიანებს ჩასძახიან, რომ რუსები არიან მტრები, მათი უმრავლესობა, გაუაზრებლად, ასე ფიქრობს, თუმცა ისინი, ვინაც მეტად აზროვნებენ, მეონი, თავს ძალა უნდა დაატანონ და გაიზარონ, რა ხდება ირგვლივ. ასეთი გაუცხოებით, ასეთი ტიპის პოლიტიკით გარკვეული წრეები ფულს შოულობენ. ეს არის ადამიანების მასად ქცევის ერთ-ერთი საშუალება, როცა ადამიანს საკუთარი აზრი არ გააჩნია. სურთ ხალხს ინდივიდუალობა წაართვან. ეს არის დიდი კაპიტალის პოლიტიკა, ტრანსნაციონალური კორპორაციების პოლიტიკა. მათ არ აინტერესებთ ვინ ხარ, რომელი კულტურის ან ტრადიციის ნაწილი, რა მისწრაფებები გაქვს და ა.შ. თუ წინააღმდეგი წახვალ, გარიყული აღმოჩნდები. დარწმუნებული ვარ, გინახავთ ფილმები, სადაც ადამიანებს აქვთ ნომრები, როგორც მატრიცა, როგორც უსულო სხეული, ამაზე წერდნენ გენიალური მწერლები წლების

თი სრული კრახის წინაშე იდგა. ჩვენ გავიარეთ უმძიმესი წლები. ჩემი უახლოესი მეგობარი, ექიმი, ჩეჩნეთის ომში შვილთან ერთად მოკლეს მხოლოდ იმისთვის, რომ ეწინააღმდეგებოდა იმ ომს, დაპირისპირებას, იმ საშინელ აურზაურს, რაც ხდებოდა რუსეთსა და ჩეჩნეთს შორის.

რაც შეეხება ხალხთა დაახლოებას. ამისთვის არ არის საჭირო დიდი ფინანსები, განსაკუთრებული გეგმები და ღონისძიებები. ჩვენ, საზოგადოებამ უნდა ვიპოვიოთ. გამოვიჩინოთ ინიციატივები, რომ, მაგალითად, რუსეთში რუსულად დაიბეჭდოს რომელიმე არარუსი მწერლის წიგნი, დავედეთ, ვისაუბროთ მრგვალ მაგიდასთან, მოვიწვიოთ კონფერენცია. ხელისუფლებამ ასეთი რამეების მხარდაჭერა უნდა განახორციელოს, დანარჩენს ჩვენ გავაკეთებთ. ასე შედეგა დიალოგი, დაახლოება.

მე, მაგალითად, ძალიან მაინტერესებს, რას წერენ დღეს ქართველი მწერლები, რა ახალი გამოცემები არსებობს.

რაც შეეხება ხალხთა მეგობრობას, ერთიანობას, მე ეს კარგად ვიცი, რომ ძველებურად არასდროს აღარ იქნება, მაგრამ ხომ შეიძლება შედეგს კულტურული, ინტელექტუალური დიალოგი?!

გახსოვთ, პუშკინი წერდა, „მეფეებს ემინათ პოეტებისო“.

დიახ, ჩვენ დღეს აქ ვზივართ

გამორჩენის წყურვილი და ანგარება ელ საფუძვლად. დაუშვებელია მათი „მოღვაწეობის“ ნეგატიური მომენტის იგნორირება: თავიანთ მოწაფეებს ნეოსოფისტები არ უნერგავდნენ აზროვნების კულტურას. პირწმინდად მომხმარებელი ინტელექტუალური ინდივიდისა და ბრბოს კაცუნის განსხვავების პრობლემა, ვერ შეძლეს მისი მართებულად გადაწყვეტა. უცოდინარმა მათ თვალში დაჩრდილა განათლებული, ჩლუნგმა გონებამ – აზროვნების უნარი. ეთიკის სფეროში ნეოსოფისტურმა „რელატივიზმმა“ უარყო სიმართლე, მორალის ზოგადსა-

გამოყენებული იქნას ცოდნის სხვადასხვა დარგებში. ყველა ეს მოთხოვნა შეიძლება ერთმანეთს ეწინააღმდეგებოდეს, მაგრამ აუცილებელია მისი ბალანსირება. საგანმანათლებლო-სამეცნიერო მოდელის შექმნისას უნდა გავითვალისწინოთ მთავარი და მეორეხარისხოვანი ფაქტორების განსხვავება. მეცნიერება მხოლოდ იმთა წყალობს, ვისაც იგი აინტერესებს არა იმდენად ფეხის ქირისთვის, რამდენადაც თვით მეცნიერებისათვის.

ნუგზარ გულორღაძა, პროფესორი 555 672 818

ირანდა პალანდაძე 593 56 11 18 ბაქო-თბილისი

ციურიის ბენეალოგიური ცენტრის სასაქონლო დასკვნა:

ტუტანჰამონი და სხვა ეგვიპტელი ფარაონები კოლხები იყვნენ?!

ბაზრქილვა. დასაწყისი
№ „საერთო გაზეთი“ №8-15

ხათები – ალაპარაკებული ქვები

დიდი ხნის მანძილზე მეცნიერ-არქეოლოგთა კვლევის საგანი იყო ქვებსა და უზარმაზარ ლოდებზე ნატიფად ამოკვეთილი სკენები და წარწერები, რომლებიც ვერც ერთ ენაზე ვერ იშიფრებოდა, თუმცა, ევროპელ მეცნიერებს ხელთ ჰქონდათ ფაქტი – ანატოლიის რიგითი მაცხოვრებლების მიერ მოპოვებული და მათგან შესყიდული არქეოლოგიური მასალები მანამდე უცნობი დიდი კულტურული ცივილიზაციის ნარჩენები იყო. ბოლოს და ბოლოს, როდესაც „ენა ამოიღეს“, კოლხურის მონათესავე ენაზე ალაპარაკდნენ ქვები და გამოირკვა, რომ ათი უზარმაზარი ნაქალაქარი ქვების გროვები უზარმაზარ სტელებზე გაკეთებული წარწერებით უცნობი ქვების, ხეთას უძველესი და უძლიერესი კულტურის ნაშთი იყო. „ქვების გროვებზე“ პირდაპირ ჩანდა იგივე ხელწერა, რაც ჰქონდა როგორც ეგვიპტურ, ისე სამხრეთ ამერიკულ, კონკრეტულად ტეოტიუაკანოს პირამიდებს.

„ძველი ალექსანდრე“ 6; 4 იკითხება, რომ ღვთისშვილებს უშვეს პირველი შვილები ადამის ქალიშვილებმა და მათ ეწოდება ადამიანი. კოლხურად „ანი“, ცის ღმერთის ანიას შვილს ნიშნავს.

ბიბლიაში 11,15 წერია „ქამის ძეგლია ქუში, მიცრაიმი, ფუტი და ქანანი, ხოლო ქანანმა შვა სიდონი და ხეთი“.

არსებობს ვერსია, რომ ქართველების დიდი წინაპარია იმ დროის ქურუმ-განმანათლებელი ნოე. მან შექმნა პირველი „სჯულის კანონი“, ანუ „ეფუთი“. იგი დაიწერა ნოეს მიერ აშენებულ ქალაქ ფუთში, რომელიც მდებარეობს მდინარე რიონის შესართავთან (დღევანდელი ფოთი), ამიტომაც ეწოდა ამ ნაშრომს „ეფუთი“.

როგორც არქეოლოგიურმა გათხრებმა გამოავლინა, ხეთის ქართველურ-კოლხურ ტომს შეუქმნია თვითმყოფადი კულ-

ტურა, ჩუქურთმებით დამშვენებული ათი დიდი ქალაქი 300-ზე მეტი სოფლით. ანატოლიის ნახევარკუნძულის ცენტრალური ნაწილი ასე გამოიყურება, ხეთების მშვენიერი დედაქალაქი ჰათუთაში (ხათუსა) და დანარჩენი ცხრა ქალაქი: ანქარა, ექიუ, იაზილიქაი, ალიშარა, ქართეპქე, ზენიურლი, მერსინი, ქარიჰეში და ქადეში – თითოეული მათგანის სახელი კოლხური წარმომავლობისაა...

„სამარცხვინო“ ქართული ენა

ევროპისა და აზიის სხვადასხვა ქვეყნებში მცხოვრები ხალხების წინაპრები, დაახლოებით 15 000 წლის წინათ, შესაძლოა ერთ საერთო ენაზე ლაპარაკობდნენ და ისინი თანამედროვე კავკასიის, უფრო კონკრეტულად კი თანამედროვე საქართველოს ტერიტორიაზე ცხოვრობდნენ – განაცხადებს ენის მკვლევარებმა და ინფორმაცია სასწრაფოდ გაავრცელა „ფოქს ნიუსმა“ რომელიც თავის მხრივ „Proceedings of the National Academy of Sciences-ს“ დაეყრდნო.

მკვლევარებმა მოახდინეს სიტყვების „ღელა“ და „ადამიანი“ რეკონსტრუქცია, რომელსაც საუარაუდოდ, უძველესი ადამიანები იყენებდნენ ისეთ რეგიონში, როგორც არის, კავკასია, კერძოდ, საქართველო და ეს სიტყვები ახლაც ისე ჟღერს, როგორც 15 000 წლის წინათ. ჩვენ შეგვიძლია ენის კვალს 15 000 წლის წინანდელ პერიოდამდე გავყვით, რომელიც უკანასკნელი გამყინვარების ხანის დასასრულს შეესება, – განაცხადა მკვლევარმა მარკ პეგელიმ. მკვლევარები ამბობენ, რომ 23 სიტყვა, მათ შორის: „მე“, „შენ“, „ღელა“, „კაცი“, „ცეცხლი“, „ხელი“ და მოსმენა ზუსტად ისე ჟღერს, როგორც 15 000 წლის წინათ, ანუ სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, თანა-

მედროვე ადამიანები თავიანთ წინაპრებს რომ შეხვედროდნენ ქვის ხანიდან, ამ 23 სიტყვის გამოყენებით გარკვეულ დონეზე უძველესად შეძლებდნენ ერთმანეთთან კონტაქტს...

გიგანტები

უძველესი კულტურული ცივილიზაციის საკითხებში, პროფესორმა ანტონიო პინიომ კიდევ ერთხელ გაიმეორა ის თვალსაზრისი, რაც მოცემულია XIX საუკუნის ამერიკელი მეცნიერისა და მწერლის, იგნაციოს ლონელის წიგნში „ლათინური ენის წარმოშობა“, მის საზახისო წყაროს კი XVI საუკუნის ქრისტიანი ესპანელი მისიონერი დიეგო დე ლანდას ხელნაწერი წიგნი „მაიას ტომის ისტორია“ (დაცულია ესპანეთის სამეფოს ისტორიის წიგნთსაცავში) წარმოადგენს. როგორც უკვე ვთქვით, იგი იყო პირველი ქრისტიანი ეპისკოპოსი იუკატანის ნახევარკუნძულზე, რომელმაც აღწერა წარდგენილი მაიას ტომის ისტორია, „მაიას ანბანი“ და ამ ანბანის წინააღმდეგობა – კოლხური ანბანი. ამისი ხელნაწერების შესწავლისა და მათზე დაყრდნობის შედეგად გაშიფრა ფრანგმა კათოლიკე მისიონერმა ბურბომ ძველი ამერიკული წარწერები. პინიომ განაცხადა: – „სამხრეთ ამერიკაში, ეწვეოთიუკანოს აბორიგენი ინდიელების თქმით, პირამიდები შენდებოდა ორ ეტაპად და ისინი ააშენეს ტანსრულმა, თეთრკანიანმა ზორმა გიგანტებმა.“

პერუში, როცა ესპანელებმა აღმოაჩინეს ინკების სამეფო, პედრო პისარომ იგივე ჩაწერა, რომ ანდების ტანმორჩილ და შავკვრემან ინდიელებს შორის ცხოვრობდა ინკების გაბატონებული მოღვაწე. ეს იყო ტანმალაღი და თვით ესპანელებზე უფრო თეთრი კანის მქონე ადამიანების ტომი, უკანასკნელი შთამომავლები თეთრკანიანი,

წვერიანი ადამიანებისა, ვირაკოჩა ღმერთების შთამომავლები...

ვინ იყვნენ (არჩან) გიგანტები?

ვინ იყვნენ პირამიდების ამშენებელი, თეთრკანიანი გიგანტები? მეცნიერები ჯერჯერობით ამაოდ ცდილობენ დაადგინონ ვის წარმოადგენენ სხვადასხვა დროს ნაპოვნი გიგანტი ადამიანის ჩონჩხები თუ ჯერ კიდევ აქა-იქ თვალმოკრული „თოვლის კაცები“; გაათანამდროვნონ თქმულებები მათზე, მიუთმეტეს, რომ კაცობრიობისთვის ფასეული წიგნები ადასტურებენ გარკვეულ ეტაპებზე ადა-

ჰყავდა ჩამწვედილი გისოსებს-მიღმა და იქიდან აწვდიდა საკვებს. შემდგომ ოგი ადამის ასულებთან ამყარებს კონტაქტს და კვლავ გამრავლდა მისი „გვარი“ დედამიწაზე. მისი შთამომავლობა წინაპრებით გიგანტი აღარ იყო, თუმცა ადამიანებთან შედარებით მაინც გიგანტურად გამოიყურებოდნენ.

გიგანტებმა სამკვიდროდ პალესტინა აირჩიესო. მოსეს მიერ ეგვიპტიდან ებრაელთა გამოსვლის შემდეგ, როდესაც პალესტინას მიადგნენ, იმ მხარეში მოსეს გაგზავნილმა მზვერავებმა ამავე მიუტანეს: „ვიხილეთ ჩვენ ისპალინები (გიგან-

მიანებისა და გიგანტების თანაცხოვრებას.

ძველი ალექსანდრე თავი 6 – 1. როდესაც ადამიანებმა გამრავლება იწყეს, იწყეს დედამიწაზე და ასულები შეეძინათ 2. დაინახეს ღვთისშვილებმა რომ მშვენიერი იყვნენ ადამიანთა ასულები და მოჰყავდათ ცოლად ვისაც ვინ მოეწონებოდა 4. ბუმბერაზები იყვნენ იმ ხანებში ქვეყნად და მას მერეც, როცა ღვთისშვილები შედიოდნენ ადამის ასულებთან, რომელნიც უშობდნენ მათ. ძლიერები იყვნენ ისინი ძველთაგანვე სახელოვანი ხალხი...“

შედარებით ვრცლად არის მოთხრობილი მათ შესახებ „ყურანში“, სადაც წარღვნის ამსახველ ნაწილში ირკვევა, რომ ნოეს მიერ კილობნის აგების დაწყება მასხრად აუგლიათ გიგანტებს, ჩვენ ფეხის ტერფით შეგვიძლია გადავკეტოთ მდინარის კალაპოტი, ისეთი დიდები და ძლიერები ვართო. თუმცა, წარღვნას კილობნის გარეთ დარჩენილი ყველა არსება, მათ შორის გოლიათებიც, გარდა ერთისა, შეუწირავს...

სწორედ ამ ერთ გადარჩენილზე მოგვითხრობენ „ბაბილონის წიგნები“ – ნოემ წარღვნისგან გადარჩინა გიგანტი „ოგი“, რომელიც კილობანში

ტები), ისპალინელთა შთამომავალი. მათ ყოვალში ჩვენ კალიები გვეგონა თავი და სწორედ კალიებით გამოიყურებოდნენ ჩვენც მათ თვალში.“ მოკლედ რომ ვთქვათ, გოლიათები ადამიანებისთვის კარგად ნაცნობი „ვიდაცები“ იყვნენ.

საპარის უდაბნოში აღმოჩენილია ქვის ხანის 200-მდე სამარხი, სადაც ჩონჩხის ასაკი დაახლოებით 5000 წელია და ყველა მათგანის სიმაღლე 3 მეტრს აჭარბებს; თურქეთში ნაპოვნი გაქვავებული ადამიანის ჩონჩხის ფეხის ძვალი 120 სმ-ია, ანუ ამ ადამიანის სიმაღლე 5 მეტრია; ჩინეთში ნაპოვნი 3-3,5 მეტრი სიმაღლის ადამიანების მრავალი ჩონჩხი; ავსტრალიაში ნაპოვნი 67 სმ სიმაღლისა და 42 სმ სიგანის ადამიანის კბილი, რაც ნიშნავს, რომ მისი პატრონი 7 მეტრი სიმაღლისა და 350 კგ-ის იქნებოდა. ასეთი აღმოჩენები ტუნისში, მაროკოშიც და ა.შ 2007 წელს ნამდვილი სენსაცია იყო, როდესაც გობის უდაბნოში ბრიტანელმა არქეოლოგებმა 15-მეტრიანი ადამიანის ჩონჩხი აღმოაჩინეს, რომელიც 45 მლნ წლისაა...

ბარელიეფები იაზილიქაიდან

შურაბ სოტკილავა

საქართველოს დიასპორის სამინისტროს და „საერთო გაზეთის“ ერთობლივი პროექტი

დიდი თქაჯრის მარაგაიუცი სოცისცი

„ცხოვრებაში ბევრ წარმატებას მივაღწიე. ვმღეროდი პრეზიდენტებისთვის, მეფეებისთვის, მაგრამ ყველაზე მეტად სხვა რამით ვამაყობ. პარიზში გამართული სოლო-კონცერტის შემდეგ, ელისეს მინდვრებზე რამდენიმე ადამიანი მომიახლოვდა, ერთი ოჯახის რამდენიმე წევრი ყოფილა.“

დედა თავის 13 წლის ვაჟზე მიმითითებს და მეუბნება: ჩემი შვილი უარს ამბობს ქართველობაზე და მშობლიური ენის სწავლაზე. მიმტყიცებს, მე ფრანგი ვარ, თავი დამანებეთო. თქვენს კონცერტს დაესწრო და სრულიად შეიცვალა. მითხრა, არა, ქართველი ვარ, აუცილებლად თბილისში წამიყვანეთო და... ენის შესწავლა დაიწყო. ნაამბობმა ისე შექმრა, რომ ბიჭუნას ჩემი ოქროს საათი ვუსახსოვრე. რამხელა ამბავია – თავისი ფესვებისადმი გულგრილი ფრანგი მე ქართველად ვაქციე!“

ეს ამბავები ეპიზოდი მსოფლიოში ცნობილი საოპერო მომღერლის შურაბ სოტკილავას ცხოვრებაში მოხდა. 50 წლის განმავლობაში ემსახურებოდა საოპერო ხელოვნებას, არის ყველა იმ წოდებისა თუ აჯილდოს მფლობელი, რაზედაც კი შეიძლება იოცნების ამ დარგში მოღვაწემ. იგი იმ იშვიათ მომღერალთა რიცხვს მიეკუთვნება, რომლებსაც დიდი თეატრის სამისდღეობით სოლისტის წოდება მიანიჭეს (ეგვინი ნესტერენკოს, ელენა ობრაზცოვასა და მაყვალა ქასრაშვილთან ერთად). ეს, ერთი შეხედვით, თითქოს გასაკვირია, რადგან შურაბ სოტკილავა თეატრსა და მის ხელმძღვანელობას დაუფარავად აკრიტიკებდა, როცა საამისო საფუძველი უნდებოდა, მაგრამ ამას სკანდალი არ გამოუწვევია და ადმინისტრაციასაც არ დაუსჯია. სად მოხებინდნენ ასეთ ტენორს?!

სოხუმში დაიბადა. მამა სკოლის დირექტორი იყო, დედა – ექიმი. ვერავინ წარმოიდგენდა, რომ ეს პატარა ბიჭუნა საოპერო ვარსკვლავი გახდებოდა, მსოფლიოს დაიპყრობდა, ხოლო მის უნიკალურ ხმას უამრავი თავყანისმცემელი გაუნჩნდებოდა. ცელქ და ხალისიან ბიჭს ყველაზე მეტად ფეხბურთი აინტერესებდა, ბავშვობაში მომღერლობაზე არ უფიქრია, მიუხედავად იმისა, რომ დედა და ბებია გიტარაზე უკრავდნენ, ლამაზად მღეროდნენ, თვითონ კი თავის-

თვის დღინებდა მხოლოდ. „მანსოვს, ჩამოსხდებოდნენ ეზოში, უკრავდნენ და ძველ ქართულ სიმღერებსა და კომპოზიციებს ასრულებდნენ. საინტერესო იცით რა არის?! მამაჩემმა, რომელსაც მუსიკალური სმენა არ ჰქონდა, როცა არჩევანის დრო დადგა, გავყოლოდი თუ არა საოპერო კარიერას, მხარი დამიჭირა, დედა კი წინააღმდეგი იყო. არადა, მოსწონდა, როგორ ვმღეროდი, უბრალოდ, ჩემი არტიზტობა არ უნდოდა.“

ფეხბურთი, რა თქმა უნდა არ მიუტოვებია. 19 წლისა საქართველოს 20-წლამდელთა ნაკრების კაპიტანი გახდა და ამ ნაკრებმა საბჭოთა კავშირის ჩემპიონატი მოიგო, ორ წელიწადში კი თბილისის „დინამოს“ ძირითად შემადგენლობაში აღმოჩნდა. ყველანაირი მონაცემი ჰქონდა, სახელგანთქმული ფეხბურთელი გამხდარიყო, – მინდორს კარგად ხედავდა, მოწინააღმდეგის ჩანაფიქრს უმაღლეს დონეზე ხედავდა, სწორ გადაწყვეტილებებს იღებდა – რომ არა ერთი საბედისწერო შემთხვევა:

„1958 წელს ერევნის „სპარტაკს“ ვეთამაშებოდი. მოწინააღმდეგე ზურაბმალია ფეხი უძლიერესად დამარტყა. ორივე ახალგაზრდა, ორივე ფიცხი – საკუთარი გუნდების მოგებას ვესწრაფვოდი. ერთმანეთს შევასკადით. მეც დამნაშავე ვიყავი, ისიც უმძიმესი ტრავმით საავადმყოფოში მოვხვდი. ექიმებმა მითხრეს, მაღლობა თქვი, სიარულს თუ შეძლებო. ასე გამოვეთხოვე დიდ სპორტს. როცა მივხვდი, რომ ჩემი საფეხბურთო კარიერა დასრულდა, განმარტოვდი, განდევნილი ვცხოვრობდი. ერთხელ თავი ვერ შევიკავე და ავტობილი, საკუთარ თავს ვეკითხებოდი – რა გავაკეთო, როგორ გავაგრძელო ცხოვრება?“

შურაბ სოტკილავას საოპერო ხელოვნებაში წარმატებებს გაიოზ ჯეჯელავაც „იბრალებდა“ – საქმე ის არის, რომ თბილისის „დინამოდან“ შურაბ სოტკილავა ორჯერ გააგდეს. ერთხელ ვარჯიშზე რაღაც ისე არ გააკეთა, რის გამოც ჯეჯელავამ გალანძღა. ახალგაზრდა ფეხბურთელმა კი არ დაახანა და გინებით უპასუხა... მოგვიანებით, როცა „საქართველოს დამსახურებული არტიზტის“ წოდება მიანიჭეს, გაიოზ ჯეჯელავასაც გადასცემდნენ დიპლომს. სწორედ მაშინ უთქვამს ცნობილ ფეხბურთელსა და მწვრთნელს – მე რომ არა, სოტკილავა ამ წოდებას ვერ მიიღებდა. ფეხბურთიდან მე გავუშვიო.

ტრავმის შემდეგ ყოველდღე და სერიოზულად დაიწყო ვოკალში მეცადინეობა და თანდათან მიხვდა, რომ ეს საქმე მოსწონდა. ამასობაში დიპლომის დაცვის დროც მოვიდა. პრაქტიკაზე დონეცკის ოლქში გაგზავნეს.

„იქაური ქალი-მადაროელები ყველაზე მეტად მაოცებდნენ. გამხდარი ვიყავი, მათი მეშინოდა. დამინახავდნენ თუ არა, ყვიროდნენ – გოგოეო, „კაცო“ მოიტაცეთ, აქ მოიყვანეთო. ქართველი ეგზოტიკა იყო მათთვის. სანგრევად სულ სამჯერ ვარ ჩასული. დირექტორმა რომ გაიგო, ფეხბურთელი ვიყავი, ადგილობრივი გუნდის გაძლიერება შემომთავაზა. მადაროეში ფორმალურად ვირიცხებოდი. უკრაინის პირველობაზე გამოვსულვარ ხან ერთი დაბის, ხან სხვა ქალაქის გუნდში ჯულაშვილის გვარით. ვილაკამ შემომთავაზა და დავთანხმდი.“

როგორც ბატონი შურაბი იხსენებს სამთო ინჟინრის დიპლომი 10 ივლისს დაიცვა, 12-ში კი კონსერვატორიაში ჩააბარა.

„მოსმენაზე რუბინშტეინის მიმიე ნაწარმოები შევასრულე. რექტორი მოვიდა, მომეხვია და მითხრა, შენი თავი ღმერთმა გამოგვიგზავნაო და თან მკითხა, სოლოფეჯიო თუ იციო. არ ვიცოდი. ხვალ გამოცდაზე უჩემოდ არ შეხვდიეო. მეორე დღეს ჩამკიდა ხელი და შემეყვანა იმ დარბაზში, სადაც ორი ქართველი კომპოზიტორი გამოცდას იბარებდა. სხვები აუდიტორი-

დან გაუშვა, გამომცდელებს კი უთხრა – ამ ბიჭს საგანი მე გამოგკითხე, ხუთზე ვერ მიპასუხა, ოთხიანი დაუწერეთო.

კონსერვატორიაში ბარიტონად მიმიღეს. ორი წელი ვსწავლობდი, ფრიალებს ვღებულობდი, მაგრამ როცა ლანცას, კარუხოსა და მარო დელ მონაკოს ფილმები ვნახე, ვთქვი: „თუ ვიმღერებ, მხოლოდ ტენორი ვიქნები“. პედაგოგმა ეს რომ გაიგო, მითხრა, მე კი მინდა ეს პანთეის მეფე ვიყო და გამომაგლო. კონსერვატორიიდან წასვლასაც კი ვფიქრობდი. საბედნიეროდ, აღმოჩნდი დიდებული დავით ანდლულაძესთან, რომელთანაც ჩემად ვმეცადინეობდი. მაშინდელი მკაცრი კანონებით, ერთი პედაგოგისგან მეორესთან გადასვლა იკრძალებოდა. როცა ეს ამბავი გაიგეს, გარიცხვა უნდოდით, მაგრამ კონსერვატორიის მაშინდელმა რექტორმა, შესანიშნავმა კომპოზიტორმა და დიდმა ქართველმა ოთარ თაქთაქიშვილმა გადამარჩინა.“

კონსერვატორიას უკავშირდება მისი ცხოვრების კიდევ ერთი მთავარი არჩევანი – მისაღები გამოცდების დროს აგურისფერ კაბაში გამოწყობილმა გოგონამ ნაცნობი თუ მეგობარი ყველა გოგონა დაავიწყა:

„როგორც კი დავინახე, მეგობარს ვკითხე, ვინ იყო. ელისო თურმანიძეა, პიანისტი, მეორე კურსზე სწავლობსო. არაფერი ვიცოდი მასზე, მაგრამ მაშინვე ვთქვი, ჩემი ცოლი გახდება-მეთქი. ასეც მოხდა. მასზე ხუთი წლით უფროსი ერთი კურსით ჩამოვრჩებოდი. ორი წელიწადი ანლოს არ გავკარებდივარ – შორიდან ვეტრფოდი. ელისომ, ისევე როგორც მთელ-

მა კონსერვატორიამ იცოდა, რომ მიყვარდა, ამიტომაც სხვა ბიჭები მასთან მიახლოებასაც კი ვერ ბედავდნენ.“

ორწლიანი „შორით ტრფობის“ შემდეგ პირველი ნაბიჯი გოგონამ გადადგა – კონსერვატორიაში გამართული კონცერტის შემდეგ ვაჟთან მივიდა, კანფეტი გაუწოდა და უთხრა, ძალიან კარგად იმღერეთო. ასე დაიწყო მათი ურთიერთობა. მე-ხუთე კურსზე დაოჯახება უნდოდა, მაგრამ პედაგოგმა ნება არ დართო – ოპერების მომზადებას, რეპერტუარის სწავლას, ამ როულ პროცესს ოჯახი ხელს შეუშლისო. მართალია, კონსერვატორიის დამთავრების შემდეგ იქორწინეს, მაგრამ მანამდეც სულ ერთად უწევდათ ყოფნა – ელისო თურმანიძე შურაბ სოტკილავას კონცერტ-მაისტერი გახდა. შემდგომ, როცა თბილისის ოპერის თეატრში სოლისტად აიყვანეს, კონცერტებით საბჭოთა კავშირი მეუღლესთან ერთად მოიარა.

„უზომოდ მაღლიერი ვარ ჩემი მეუღლის, რომელიც მთელი ცხოვრებაა მხარში მიდგას. ძნელია, გვაგდეს ქმარი-ტენორი – მისი ცხოვრებით უნდა იცხოვრო. ოჯახში ყველაზე ცუდი ბავშვი, რა თქმა უნდა, მე ვარ. ტენორი ყველაზე ცუდი ბავშვია და მისი მოვლა იოლი

16 gv.

ქართული გოლიათები

გოლიათების კვალი არაერთ ქართულ ლეგენდასა და ზღაპარშია. მაგალითად, ამბრი, მითიური გმირი, რომელსაც ქართული მეცნიერება მიწათმოქმედების კულტს უკავშირებს. ჯერ კიდევ ცოცხალი ამბრი დასამარხად 12 ხარ-კამეჩით მიჰყავდათ, როცა ურმიდან ფეხი ჩამოუვარდა და გუთანით ხნავდა მიწას. ვარაუდობენ, რომ სახეშეცვლილად არის ინფორმაცია გადმოცემული და გზავნილი იმაზე მიანიშნებს, რომ იმ დროის ქართველებს მიწის დამუშავების ტექნიკა და საიდუმლო ცოდ-

ნა იმ გოლიათებისგან ისწავლეს, რომლებიც მათ გვერდით ცხოვრობდნენ და შედარებით დიდ ცოდნას ფლობდნენ.

„შესაქმესა“ პირდაპირ ამბობს, რომ აღამ და ევას შერწყმამდე უკვე იყვნენ ვიდაცები, „თესლის მოესვენება“...

ამბრი კიდევ ერთ, მსოფლიოში ცნობილი მითის პერსონაჟ „ამირანს“ (პრომეთე) გვახსენებს, რომელიც ქალღმერთ დალისა და ადამიანის შვილია, ანუ დედა სხვა გენეტიკის მატარებელია. ადამიანებთან გაზრდილი ამირანიც გოლიათია, რომელიც ებრძვის დევებს, გველეშაპებს, ღმერთებს... ლეგენდიდან ჩანს, რომ ამირანს აღეგებებდა ამბრის სიძლიერე და მასთან შებრძოლება უნდოდა. ამირანის, როგორც გმირის, საბრძოლო ატრიბუტიკაში მნიშვნელოვანია ხმალი, რომელსაც ჩვეულებრივი ადამიანი ვერ სძრავდა. სხვათაშორის, სიტყვა „გმირი“, სულხან-საბას განმარტებით ნიშნავს ბუმბერაზ ადამიანს, რომელიც არაადამიანური ძალით გამოირჩევა.

„ქართული დევი“, გოლიათი არსება, იგივეა რაც სხვა დანარჩენი გოლიათები, მაგრამ საინტერესო მიგნებაა ის, რომ კაცობრიობის განვითარების განთავსებულ გოლიათები იყვნენ ადამიანების „მასწავლებლები“ მთელ რიგ საკითხებში, წარდგინეს შემდეგ კი თითქოს გონებრივი დეგრადაცია განიცადეს, ადამიანებისთვის უარყოფითი სახეობა გახდა, მოძალადე და ბოროტი, ამავედროულად, ბრიყვიც...

ჯაფირის საფლავი

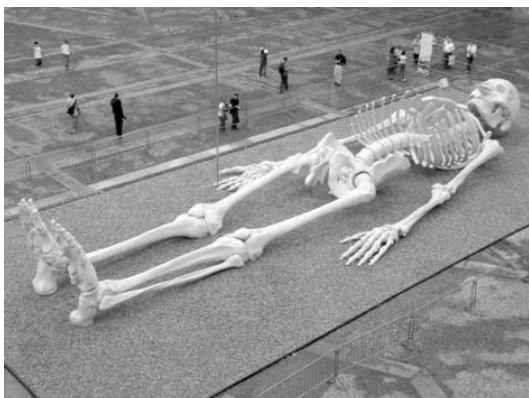
ვახუშტი ბატონიშვილის მიერ შექმნილ „ქართლის ცხოვრების“ ჩანაწერებში აღწერილია ქართლის, თრიალეთის ქედთან ახლოს, ათენის ხეობაში, ახლანდელ სოფელ დიდ წერეთში დაკრძალული ჯაფირის ამბავი, რომლის საფლავის სიგრძე ხუთი ადლია. მეფისთვის არაფრით გამოჩენული „ვიდაც ჯაფირი“ მნიშვნელოვანი ვერ იქნებოდა და ასეცაა, სხვებისგან გამოირჩეოდა. ჯაფირი გოლიათი იყო რომელიც ადამიანებთან ცხოვრობდა. გადმოცემით, მის ერთ წინადაში ოცდახუთი კილო მარცხეული უტოლდა, ვახშმად კი ერთი ცხვარი არ ჰკმაროდა. ჯაფირს თავისნაირივე აღნაგობის ცოლი ჰყოლია, ანუ საუბარია ჩამოყალიბებული გენის არსებობა და არა ფიზიკური ანომალი-

ის გამო „გამაღლებლებზე“. თანასოფლებლების თხოვნით ჯაფირს მონაწილეობა მიუღია სოფლის ეკლესიის მშენებლობაშიც. ეკლესიას ატყვია „ჯაფირის კვალი“ – ეკლესიის კედელში, მიწიდან დაახლოებით სამი მეტრის სიმაღლეზე, პატარა ქვების წყობის შემდეგ მოდის ლოდების წყება. როგორც წესი, ლოდები შენობის საფუძველში დევს, აქ კი, როგორც ლეგენდა გადმოგვცემს, სწორედ ჯაფირის სიმაღლეზეა შემოწვრილი.

რაც შეეხება ჯაფირის საფლავს, არქეოლოგიურმა გათხრებმა დაადასტურა, რომ საფლავი მართლაც პრექრისტეანული სამარხი იყო (ნაპოვნია თიხის წურჭელი და ნემსი), თუმცა, საფლავი უკვე განათხრელი (კულტურული ფენები არეული იყო და საფლავის ზოგი ქვა ჩატრიალებული) დახვდათ და ძვლები მოპარულ-მიძალეული.

ვის და რაში შეიძლება დასჭირვებოდა გოლიათის სამარხის გათხრა და მისი (მათი) ძვლების დამალვა? ამ მხარეში მანამდე არ ჩატარებულა არც ერთი ოფიციალური არქეოლოგიური ექსპედიცია; არქეოლოგებს რომ გაეთხარათ, პირველი გათხ-

რის წესი უდიერი არ იქნებოდა; განძის მაძიებლებმა გათხარეს? – მათ არაფერში ჭირდებოდათ ძვლები, ანუ იქვე დატოვებდნენ. დაუდასტურებელი ეჭვია, რომ ეს ჩაიდინა მაშინდელმა „ენკავედემ“, რომელმაც დიდძალი არტეფაქტები და მნიშვნელოვანი ინფორმაციის შემცველი წიგნები გაზიდა საქართველოდან. (ესეც არის ერთ-ერთი მთავარი ფაქტორი იმისა, რომ საქართველოს ისტორია სავსეა თეთრი ფურცლებით და გადაფარულია გაყალბებული ისტორიებით) მართალია, „ენკავედემ“ წითელი საბჭოეთის პარტიული ორგანო იყო და მაშინდელი საზოგადოებრივი ხაზი ერთმნიშვნელოვნად გამოიცხადდა ყოველივე ზებუნებრივსა და ანომალიურს, მაგრამ ჰყავდათ სპეციალური ჯგუფები, რომლებიც მსგავსი მასალების მოძიებას მთელი სსრკ-ის მასშტაბით ანხორციელებდნენ, ანუ ეჭვია, რომ ჯაფირისა და მისი მეუღლის ძვლებიც მათ სამართლმემკვიდრესთან იქნება...

ამბავი გოლიათებზე სვანეთშიც არის შემონახული და მათი „სამკვლე“ ადგილებიც, სადაც ადამიანს თავისი მიცვალებულის დაკრძალვა აკრძალული აქვს. სვანეთში გოლიათების მოდგმას „ბუშებს“ უწოდებდნენ. გადმოცემის მიხედვით, ისინი ადამიანების გვერდით ცხოვრობდნენ, წარჩინებულთა კასტას მიეკუთვნებოდნენ და ადამიანებს მფარველობდნენ, მაგრამ შემდეგ – ასახელებენ კონკრეტულ გვარსაც, აფრასიძეებს, რომლებმაც სოფელზე ბატონობის გამო გოლიათები ამოხოცეს. ამბობენ, რომ სიმაღლითა და ძალით გამოჩენული ბუშები მშენებლობის საოცარ ტექნიკასაც ფლობდნენ და მათი ნაშენია როგორც მეგალითის ხანის ნაგებობები, ისე – სვანური კოშკებიც.

(გაგრძელება შემდეგ ნომერში)

დიდი თეატრის მარტყოფი სოჯისცი

17 gv.

არ არის. ყველა როდი უძლებს ამას. ელისომ წარჩინებით დაამთავრა კონსერვატორია, მაგრამ პიანისტობას ოჯახი, ბავშვების აღზრდა, ჩემთვის კომფორტული პირობების შექმნა არჩია. დღესაც ლამაზია, ბრძენი ქალი და ერთგული ადამიანია. საგასტროლო კონცერტების შემდეგ შინ დაბრუნებულს, სამი-ოთხი დღის განმავლობაში ჩემთან არავის უშვებდა, ყველას უეზებოდა, ხომ გინდათ, კარგად იმღეროს, დასვენება და ძალების აღდგენა სჭირდებაო“.

ზურაბ სოტკილავა ბევრს მოგზაურობდა, ბევრ სოლო-კონცერტს მღეროდა. ამბობს, ბედნიერი ვარ, ყველა პარტია ვიმღერე, რაზეც კი მიოცნებიაო. ოტელოს როლისთვის იტალიის უმაღ-

ლესი ჯილდო მიიღო – ხელოვნების აკადემიის საპატიო აკადემიკოსად აირჩიეს. ბოლო წლებში წუხდა, რომ ამ პარტიის შესრულებას ვეღარ ახერხებდა, რადგან თავი შეახსენა იმ ტრავმამ, რომელმაც მისი საოპერო კარიერა განსაზღვრა. თავი იჩინა სხვა პრობლემებმაც. მენჯ-ბარძაყი დიდხანს აწუხებდა, ტკივილებს თმენდა, ნემსებით იფურებდა, მაგრამ საბოლოოდ ექიმებმა მაინც გამოუტანეს ვერდიქტი – აუცილებელია ოპერაცია. 2000 წელს პროტეზი ჩაუდგეს.

„არანაირი დისკომფორტი არ მქონია, ვიდრე ერთ-ერთი რეპეტიციის დროს ცალ მუხლს არ დავეყრდენი. წამოდგომა ჩემით ვეღარ შეეძლო, პროტეზმა ხელი შემიშალა. სწორედ მაშინ გადავწყვიტე, რომ აქტიურობა შემემცი-რებინა, სპექტაკლებზე უარი მეთქვა – ასაკში ძნელია გაუძლო გარკვეულ მიზანსაცნებს. სპექტაკლებში ვერ ვმონაწილეობ, რადგან ცოტას ვკოჭლობ, ხმა კი, მაღლობა ღმერთს, მაქვს. ერთხელ ხანშიშესული ბარონის როლი შევასრულე კომიკურ ოპერაში „მშვენიერი მეწისქვილე ქალი“ და ერთმა კარგმა კრიტიკოსმა დაწერა: „ზურაბი, როგორც ყოველთვის, ბრწყინვალედ მღეროდა! და კარგადაც კოჭლობდაო“.

ზურაბ სოტკილავა 1974 წლიდან მოსკოვში ცხოვრობს. ქალიშვილები რუსულ სკოლაში დადიოდნენ. მშობლებს კი სურდათ, მათ მშობლიური ენა სცოდნოდათ. ამიტომ ქართულად ელაპარაკებოდნენ. ბატონი ზურაბი აღიარებს, დედის დამსახურებაა, რომ ქალიშვილებმა კარგად იციან ქართული,

მე გასტროლებით მოგზაურობა მიწვევდა, შეილებთან ურთიერთობას ხშირად ვერ ვახერხებდით.

„ფორმის შენარჩუნება იმით მოვახერხე, რომ მოწაფეები მყავს და მათთან ერთად ყოველდღე ვმღერი. თანაც, მაგარი ოჯახი მყავს, ჩემი ერთგული და საიმედო ზურგი. ორივე ქალიშვილი და ოჯახებულია, კარგი მეუღლეები ჰყავთ. უმცროსი სიძე ცნობილი საოპერო მომღერალია, მღერის ვენის ოპერაში, „ლა სკალაში“. მათს შვილს, ლევანს ძალიან უყვარს მუსიკა, მიუხედავად იმისა, რომ ჯერ ძალიან პატარაა, შეუძლია მაღალი ნოტის „აღება“ ხანგრძლივად. ხშირად მბადავს კიდევ. მაღლობა ჩემს ქალიშვილებს, რომლებმაც შეილიშვილები მარქუქს. ისინი მიხალისებენ ცხოვრებას და როცა „ბაბუ, ბაბუ“ მეძახნან, ხელს მომხვევენ და მეფერებინან, ყველაზე ბედნიერი ადამიანი ვარ მსოფლიოში“.

საქართველოში ისე ხშირად ვერ ჩამოდის, როგორც ისურვებდა. ყოველ ჩამოსვლას უმეტესწილად ისე გვამავს, რომ კონცერტებით, ახალი პროგრამებით გამოვიდეს ქართველი მსმელის წინაშე, რომელიც ყოველთვის მოუთმენლად ელოდა და ელის მის გამოჩენას კონსერვატორიისა თუ თბილისის ოპერის სცენებზე...

თავისი კარიერის განმავლობაში მსოფლიოს ყველა ცნობილ სცენაზე, დიდი ტრადიციების საოპერო თეატრებში მისთვის საოცნებო ყველა პარტია უმღერია, მას პარტნიორობას უწევდნენ მსოფლიოში სახელგანთქმული მომღერლები, აუსრულდა თითქმის ყველა ოცნება, რომლებზეც კი შეიძლება იცნებოს მომღერალმა... როგორც ადამიანს კი აუსრულებელი რჩება ერთი სურვილი:

„დედა ახალგაზრდა ასაკში გარდაიცვალა – 49 წლისა. დიდი თეატრის დასში რომ ამიყვანეს, ძალიან მინდოდა, ჩემს პირველ პრემიერას დასწრებოდა. საგანგებოდ ემზადებოდა ზემისთვის – შეიკვრა კაბა... ამ კაბით დავასაფლავეთ. ყველაზე მწარე ცრემლით დავიტირე. მამაჩემმა მეუღლის დაკარგვის შემდეგ მხოლოდ ერთი წელი იცოცხლა. ახლა აფხაზეთში აღარავინ მყავს. იმ საშინელი მოვლენების დროს ჩემმა ბიძაშვილებმა ოჯახებთანა და მათთვის თავიანთი სახლები და დევნილებად იქცნენ. ჩემთვისაც უდიდესი ტრაგედია იყო.“

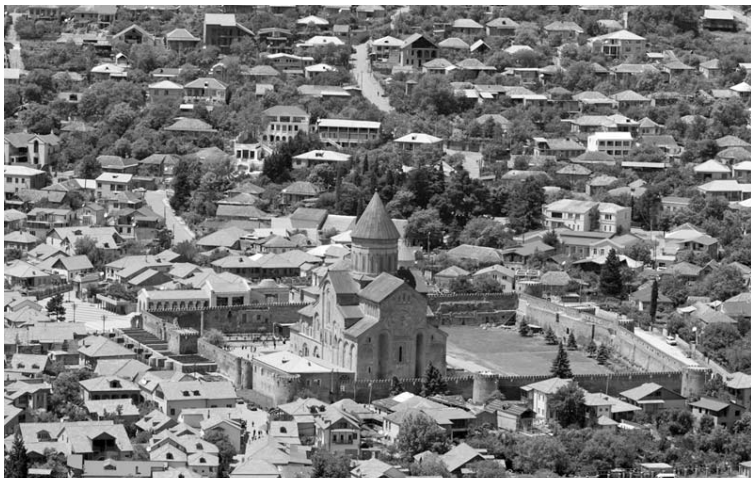
ეს მეტისმეტად მტკივნეული თემაა, არ მინდა, ვინმეს ეწყინოს, მაგრამ... ერთხელ, შესანიშნავ მომღერალ ხიბლა გერზმავას ვუთხარი, სოხუმში წასვლა მინდა-მეთქი. იქ, მშობლების საფლავზე მინდოდა მისვლა, მანტიერესებდა, იქ რა ხდებოდა, რადგან, ვისაც არ დავეუკავშირდი, ვერავინ იბოვო მათი საფლავები. მოულოდნელად ხიბლა შეკრთა და მითხრა, უნდა ვიკითხოო. მოგვანებოდა და მითხრა – უფლებას არ იძლევიან. თქვენი იქ ჩასვლა პოლიტიკური აქცია იქნებაო. იმიტომ, რომ ქართველი ვარ?! მე ხომ დედასთან და მამასთან სასაფლაოზე მისვლა მინდოდა“.

ელზა ნაბახტაშვილი

სტუდენტებისთვის კვლევაში მონაწილეობა ფუნქციონირებს საგანია. საბედნიეროდ, მე და ჩემს მეგობრებს გაგვიმართლა და მივიღეთ მონაწილეობა კვლევაში, რომელიც ჩატარდა ქალაქ მცხეთის საკრებულოს დაკვეთით. კვლევის მიზანი იყო, გავეთ მისახლეობის აზრი სხვადასხვა საკითხებთან დაკავშირებით, რომელიც ქალაქ მცხეთას ეხება. მინდა აღვნიშნო ის ფაქტი, რომ დეკემბერში მსგავსი კვლევა ჩატარდა ქალაქ თბილისში და მისახლეობის დამოკიდებულება ჩვენდამი, ანუ ინტერვიუებისას საკმაოდ უარყოფითი იყო. სანამ კარზე დაგაკაკუნებდით და ვინმე გამოგვეპასუხებოდა, ერთ სიკვდილს ვავდიოდით – ეს გამოწვეული იყო იმით, რომ, ზმირ შემთხვევაში, კარს ვინ აღებდა, დიდ აგრესიას გამოხატავდა ჩვენდამი. მცხეთის შემთხვე-

ველყოფდნენ მათ წაყვანას, ახლა კი ასეთი სამსახურების არარსებობის გამო ისინი საკმაოდ მომრავლდნენ. ბევრი მათგანი ცოფის ვირუსის მატარებელია და საკმაოდ აგრესიით გამოირჩევიან ადამიანებისადმი. ამ ფაქტმა ჩვენც შეგვიქმნა პრობლემა და ძალიან ბევრჯერ გადავუჩინეთ იმას, რომ მათი „მსხვერპლი“ არ გავმხდარიყავით. ამით არ მთავრდება მცხეთის პრობლემები. ყველაზე მნიშვნელოვანი პრობლემა, რაც მათ აწუხებთ, უმუშევრობისა და მაწანწალა ცხოველების შემდეგ – საზოგადოებრივი ტრანსპორტი. შიდა ტრანსპორტი სოფლებთან დასაკავშირებლად (მაგ. მუხრანი) არარსებობს და ასევე, თბილისთან დამაკავშირებელი სამარშრუტო ტაქსი კი აგურის დასახლებიდან (მცხეთა პირობითად იყოფა სამ ნაწილად: აგურის დასახლება, თეატრონი ანუ ცენტრალური ნაწილი და რკინიგზის სადგურის დასახლება) გამოდის და როდესაც მცხეთის ცენტრალურ ნაწილში გამოდის, უკვე გავსებულია და მოსახლეობას ან ფეხზე დგომით უწევს მგზავრობა ან საერთოდ ვერ ახერხებენ ასვლას. ასევე მიუღებელია პრანსპორტი ფასი, რომელიც 1 ლარი ღირს და სტუდენტებზე, პენსიონერებზე, შშმ პირებზე (შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირები) არანაირი შეღავათები არ ვრცელდება. ფასით უკმაყოფილება კი გამოწვეულია იმით, რომ თბილისი-დუშეთის და თბილისი-მცხეთის ღირებულება ორივე შემთხვევაში 1 ლარს შეადგენს. რესპონდენტების უმრავლესობა მოითხოვს, რომ სამარშრუტო ტაქსების სანაცვლოდ ავტობუსებმა

არონ. ეს გაცილებით მოსახერხებელი იქნება მათთვის. აღნიშნავდნენ იმასაც, რომ ქალაქში უცხოური თუ ადგილობრივი ინვესტიციები საკმაოდ შემცირებულია, რაც უარყოფითად აისახება მათ ეკონომიკურ მდგომარეობაზე. რესპონდენტების უმრავლესობა უმუშევარი იყო და, შესაბამისად, უკმაყოფილოები იყვნენ, როგორც ადგილობრივი მთავრობის მუშაობით, ასევე ქვეყანაში არსებული ზოგადი სიტუაციით. თუმცა იყვნენ დასაქმებული რესპონდენტებიც. ასევე გამოიკვეთა ერთი ძალზე მნიშვნელოვანი ტენდენცია – ოჯახები, რომელთა თვიური შემოსავალი 1000 ლფრით იყო, თავს გაჭირვებულად მიიჩნევენ და უკმაყოფილო იყვნენ ცხოვრებით მაშინ, როცა სახლში 2 მანქანა ჰყავდათ და სახლში კომფორტის ყველაანარი პირობა ჰქონდათ შექმნილი. მინდა მივმართო იმ „გაჭირვებულ“, გაუმაძღარ ადამიანებს: ნუ არიან უმაღურები, რადგან მათ გვერდით ცხოვრობს უამრავი ოჯახი, რომელთაც ზმირად პურის ფულიც კი არა აქვთ და ემინათ ხვალინდელი დღის, რადგან არ იციან, როგორ გამოკვებონ შვილები, ოჯახი.

პრობლემები ამით არ მთავრდება, მაგრამ მათი ჩამოთვლა და განხილვა რომ გავაგრძელოთ, ეს ყველაფერი ძალიან შორს წავიყვანს. ეს პრობლემები მხოლოდ სპეციფიკურად მცხეთისთვის არ არის დამახასიათებელი. ზოგად სურათს თუ გადავხედავთ, ვნახავთ, რომ ანალოგიური სიტუაციაა მთელ საქართველოში.

ზონა ჯავახიანი
ივ. ჯავახიშვილის სახ. თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, სოციალურ და პოლიტიკურ მეცნიერებათა ფაკულტეტი

„მსხეთის ქალაქს მირონი ღუღს“

ვაში მოლოდინები გაცილებით სხვა იყო, ანუ ველოდით იმას, რომ მოსახლეობა გაცილებით დადებითად შეგვხვდებოდა. საბედნიეროდ, ჩვენი მოლოდინები გამართლდა, რესპონდენტების აბსოლუტური უმრავლესობა გვთანხმდებოდა ინტერვიუზე და ყველანაირად ცდილობდნენ ჩვენს დახმარებას.

რაც შეეხება კვლევას და მის შედეგებს, სურათი საკმაოდ მძიმეა. ამ შემთხვევაში არც მცხეთაა გამოჩენილი დანარჩენი საქართველოსგან და ყველაზე მნიშვნელოვანი პრობლემა, რომელსაც რესპონდენტების 100% აფიქსირებდა, არის უმუშევრობა. პირად საუბრებში იმასაც დასძინდნენ, რომ 2012 წლის საპარლამენტო არჩევნები მათთვის დიდი იმედი იყო და რატომღაც ყველა ელოდა, მოვიდოდა თუ არ ეს მთავრობა, ყველა სამსახურში აღმოჩნდებოდა და საკმაოდ მაღალი ხელფასით. ცოტა დაიჯერა ხალხმა, იფიქრეს, არიქა, გვეშველა, ამოვისუნთქეთო – სწორედ ეს არის ჩვენი პრობლემა, ზღაპრებში რომ ვცხოვრობთ და ჯადოსნური ჯოხის აქნევით რომ გვინდა, ქვეყანას ვუშველოთ. ყველას პირველობა და კაბინეტში ჯდომა უნდა. ასე კი საქმე ვერ გაკეთდება და ვერც ქვეყანას ეშველება. მართლაც ეს არ არის იმის მიზეზი, სანამ ახლობელ-ნათესაობის ხათრით დინიშნებიან თანამდებობებზე ადამიანები და კვალიფიციური კადრები უმუშევრები იქნებიან ან საზღვარგარეთ გაქცევით უშველიან თავს, მანამდე ჩვენი ქვეყანა იქნება ამ მდგომარეობაში, როგორმაც ახლა იმყოფება.

მნიშვნელოვანი პრობლემაა მაწანწალა ცხოველებიც, რომლებიც მრავლად არიან და მოსახლეობას დიდ საფრთხეს უქმნიან. მათზე კი არააინ ზრუნავს. მოსახლეობა აღნიშნავდა, რომ ადრე სპეციალური სამსახურები უზრუნ-

ვარონ. ეს გაცილებით მოსახერხებელი იქნება მათთვის. აღნიშნავდნენ იმასაც, რომ ქალაქში უცხოური თუ ადგილობრივი ინვესტიციები საკმაოდ შემცირებულია, რაც უარყოფითად აისახება მათ ეკონომიკურ მდგომარეობაზე.

რესპონდენტების უმრავლესობა უმუშევარი იყო და, შესაბამისად, უკმაყოფილოები იყვნენ, როგორც ადგილობრივი მთავრობის მუშაობით, ასევე ქვეყანაში არსებული ზოგადი სიტუაციით. თუმცა იყვნენ დასაქმებული რესპონდენტებიც. ასევე გამოიკვეთა ერთი ძალზე მნიშვნელოვანი ტენდენცია – ოჯახები, რომელთა თვიური შემოსავალი 1000 ლფრით იყო, თავს გაჭირვებულად მიიჩნევენ და უკმაყოფილო იყვნენ ცხოვრებით მაშინ, როცა სახლში 2 მანქანა ჰყავდათ და სახლში კომფორტის ყველაანარი პირობა ჰქონდათ შექმნილი. მინდა მივმართო იმ „გაჭირვებულ“, გაუმაძღარ ადამიანებს: ნუ არიან უმაღურები, რადგან მათ გვერდით ცხოვრობს უამრავი ოჯახი, რომელთაც ზმირად პურის ფულიც კი არა აქვთ და ემინათ ხვალინდელი დღის, რადგან არ იციან, როგორ გამოკვებონ შვილები, ოჯახი.

პრობლემები ამით არ მთავრდება, მაგრამ მათი ჩამოთვლა და განხილვა რომ გავაგრძელოთ, ეს ყველაფერი ძალიან შორს წავიყვანს. ეს პრობლემები მხოლოდ სპეციფიკურად მცხეთისთვის არ არის დამახასიათებელი. ზოგად სურათს თუ გადავხედავთ, ვნახავთ, რომ ანალოგიური სიტუაციაა მთელ საქართველოში.

ზონა ჯავახიანი
ივ. ჯავახიშვილის სახ. თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, სოციალურ და პოლიტიკურ მეცნიერებათა ფაკულტეტი

XX საუკუნე 23 წლის უნიჭიერის პოპის დაღუპვით დაითავრდა

15 წლის წინ სიცოცხლე მოისწრაფა 23 წლის გენიალურმა პოეტმა, მწერალმა და მთარგმნელმა რატი (ტატო) ნინუამ. ეს ტრაგედია თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის კედლებში მოხდა და თუმცა მოძღვარმა რამდენიმე დღეში ის ადგილი აკურთხა და დალოცა, რატის განწირული სულის ამონაკენესი ვერა და ვერ შორდება ამ ამბით გულშეძრულთა სმენას. სიცოცხლე შეწყდა, მაგრამ ამ ახლგაზრდა კაცის ნაყოფიერი ეროვნული სულისკვთებით აღსავსე შემოქმედება დარჩა და თუ იგი ჯერ კიდევ არ არის ყველასათვის ცნობილი, ეს უთუოდ იმის ბრალია, რომ მისი წიგნები ჯერ სათანადოდ ვერ მივიდა მკითხველამდე.

ლევა, თარგმანები და წერილები რატის შესახებ) თბ. 2010.

რატი ნინუა სკოლის ასაკიდანვე იბეჭდებოდა ისეთ ჟურნალ-გაზეთებში, როგორცაა: „ნობათი“, „თბილისი“, „ახალგაზრდა ივერიელი“, „ხიდი“, „ალანანი“, პარიზის სათვისტომო ჟურნალი „გუშაგი“. 1994 წელს გამოიცა მისი პირველი წიგნი „ალუბლის იაღქნები“ (ლექსები). მაშინ ამ ლექსების ავტორი 17 წლის იყო. რატის სკოლის პერიოდში უფრო ტატოს სახელით იცნობდნენ და კრებულსაც ტატო ნინუა აწერია. უკვე ამ კრებულშივე გამოჩნდა ლექსები, რომლებსაც დიდი ტატი ბარათაშვილიც სიაშივებით მოაწერდა ხელს. ლექსების დიდი ნაწილი მაშინდელი ეროვნული მოძრაობის სულისკვთებით არის აღსავსე. 1989 წლის 9 აპრილს რატი 12 წლის იყო და სწორედ მაშინ, ცხელ გულზე დაწერა ლექსი „რუსთაველის რაინდები“, რომლითაც ნამდვილი ხელთუქმნელი ძველი დაუდგა მაშინდელი ეროვნული მოძრაობის რაინდებს. ეს ლექსი იმ დღეებში ფილარმონიის დიდ საკონცერტო დარბაზში წაიკითხა:

„ფრიათიერ ანგელოსების თრთის გაშლილი ბანაკი, მამულის სამსხვერპლოზე ადის ხალხი ზვარაკად ეს რაგსულმა გამაღა ძველი დროშა ქართული, დავიტოვო და ვახტანგის გულებში გარანდული“... შემდეგ კი, როცა რაინდობა მძაბო შორის სისხლისღვრით შეიცვალა, თავის „გადამწვარ დრუბლებში“ ნაღვლიანად წარმოთქვა:

„შესარიგებლად ის ჩაღდა შუა – ახლა ყოველი ქართლის შვილია – შუბლში ესროლეს მას და ქაშუეთს, მორედ მოკლეს გუშინ ილია...“ შემდეგ გამოსულ რატის ხუთ კრებულს კი პოეტი აღარ შესწრებია. ეს კრებულებია: „ნატალი“, (ლექსები, მოთხრობა, თარგმანები), თბ. 2004; „სინბად-მეზღვარი“ (ლექსები, მინიატურები, წერილები, თარგმანები) თბ. 2004; „ფრიდრიხ ნიცშეს ტრაგედია“ (ფსიქიატრიული თეოლოგიური გამოკვლევა), რომელიც რატიმ 1992-1998 წლებში დაწერა; „აფფინდებით მე და შენ“ (ლიტერატურული წერილები, ჩანაწერები დღიურიდან და მოგონებები რატიზე) თბ. 2005. ერთტომეული (ბიოგრაფიული ნარკვევი, ლექსები, მოთხრობა, მინიატურები, წერილები, დღიურები, ზღაპრები, გამოკვ-

1994 წლიდან რატი თსუ ფილოლოგიის ფაკულტეტის სტუდენტია, თარგმანის სპეციალობის განხორციელებით. რატი ჩემი უსაყვარლესი სტუდენტი იყო. მე მას პირველი კურსიდან ბოლომდე პრაქტიკულ მეცადინეობას ვუტარებდი მხატვრულ თარგმანში. უსაზღვროდ ნიჭიერი იყო, ფენომენალური მეხსიერება ჰქონდა. უნივერსიტეტში რატი თავიდანვე ცნობილი გახდა, როგორც მეტად ერუდირებული ახალგაზრდა. ამ პერიოდში იგი ფრიდრიხ ნიცშეს ფილოსოფიითა და ლირიკით დაინტერესდა. ნაშრომში, რომელშიც ნიცშეს პიროვნება ფილოსოფიურ-რელიგიურ და ლიტერატურულ ასპექტში განიხილა, რატი შეეცადა, დაეცვა იგი იმ ოპონენტებისაგან, რომლებმაც თავის დროზე მისი ნაზრევი შემოიღობა ბოვად გამოაცხადეს.

რატი ინტენსიურად თარგმნიდა: ოსკარ უაილდის ზღაპრებს, ბაირონის, პუშკინის, ესენინის ლექსებს, თარგმნა იულიუს სლოვაცკის ერთი სონეტი, ბუნინის მცირე მოთხრობები. მისი თარგმანები იბეჭდებოდა თსუ-ს ალმანახ „ექო-სახიერში“, ორენოვან პოეტურ კრებულებში, „ლიტერატურულ საქართველოში“. უნივერსიტეტში რამდენჯერმე მოეწყო მისი ლექსებისა და თარგმანების განხილვა.

თავის სადიპლომო ნაშრომში – „პალო იაშვილის თარგმანის სტილისა და თავისებურებათათვის“ ახალგაზრდა მკვლევარმა შეძლო პოეტის პიროვნების მართებულად დანახვა და მისი ორიგინალური შემოქმედებისა და თარგმანების პიროვნებასთან მიმართებაში განხილვა.

რატი სხვების თარგმანებსა თუ ორიგინალურ შემოქმედებაში სიკეთეს ეძებდა და თვითონაც იმაზე წერდა, რაც „კეთილად მშვენიერია“. ნარკვევიც დაწერა სათაურით: „მშვენიერება, სიკეთის სული და ბედნიერება“, სადაც იმ აზრს ავითარებს, რომ მშვენიერია მხოლოდ ის, რაც კეთილია და ზნესრული. სწორედ ამ კუთხით განიხილა მან გურამ პეტრიაშვილის პოეზია. ვფიქრობ ასეთი რომანტიკული აღმარებით აღსავსე გამოკვლევა მხოლოდ ისეთ სუფთა და უმწიკველი კაცს შეეძლო დაეწერა, როგორც რატი იყო. ირგვლივ კი უზნეობა სულ უფრო და უფრო მძლავრობდა, ეროვნული ფასეულობები ირღვეოდა და რატისათვის სიცოცხლემ ფასი დაკარგა.

რუსუდან ჭანტურიანი

ქვემო ქართლში სახელმწიფო რწმუნებულის-გუბერნატორის ადმინისტრაცია ღრმა მწუხარებას გამოთქვამს ქობულეთში დატრიალებული ტრაგედიის გამო და თანაგრძნობას უცხადებს გარდაცვლილი მოზარდების ოჯახებს და მთელ საქართველოს.

„საერთო გაზეთის“ რედაქცია თანაგრძნობას უცხადებს ქობულეთში მომხდარი საშინელი ტრაგედიის დროს დაღუპული მოზარდების რევაზ დემეტრაშვილის, თორნიკე ხვიჩიას, ღვაწლით ზაქარაძის ოჯახებს, ფოლკლორული ანსამბლ „სიხარული 2“-ის მთელ კოლექტივს, ქალაქ რუსთავს და მთელ საქართველოს.

ქობულეთის მამათა მოწოდების განვითარების ფონდი

დარეკით ყველა მოგილური მონაწილეობაში
0 901 500 540 ა/ნ GE88TB1117236080100001
თიბისი ბანკი

**davexmaroT
 j aba boj guas!**

საბანკო ანგარიშია
 GE22BR0000010381699630
 ბანკი „რესპუბლიკა“
 მანანა გვასალიას სახელზე.
 ვაბა ბოჯგუას დახმარების მსურველებმა ბილანის და მათის აბონენტებმა დარეკეთ შემდეგ ნომერზე 0901 700 039
 ტელ.: 599 40 00 13 მანანა გვასალია

საერთო გაზეთის იურიდიული კონსულტაცია

„საერთო გაზეთის“ მკითხველთა შეკითხვებს პასუხობს გაზეთის იურიდიული კონსულტაციის მდივანი აკვლიშვილი.
 ტელ.: 2 79 63 91;
 0 790 60 64 69;
 5 93 78 64 69

სასჯელს, ჩათვლება საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომის, გამასწორებელი სამუშაოს ან თავისუფლების შეზღუდვის ვადაში, შემდეგი განგარიშებით: დაკისრებული ჯარიმის 50 ლარი – საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომის ოთხი საათი, გამასწორებელი სამუშაოს ერთი დღე, თავისუფლების შეზღუდვის ერთი დღე. ამასთანავე, ჯარიმის ნაცვლად დანიშნული საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომისათვის, გამასწორებელი სამუშაოსათვის ან თავისუფლების შეზღუდვისათვის ბოროტად თავის არიდების შემთხვევაში იგი შეიცვლება თავისუფლების აღკვეთით, ამ კოდექსით სასჯელის ამ სახისათვის გათვალისწინებულ ფარგლებში და დადგენილი წესით.“

 –რა ფორმით და რა პირობებით ხდება ჯარიმის, როგორც სასჯელის სახის, გამოყენება?
 სრულყოფილი ინფორმაციის მისაღებად მთლიანად წარმოადგენს საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 42-ე მუხლის შინაარსს:
 – მუხლი 42. ჯარიმა
 1. ჯარიმა არის ფულადი გადასახდელი.
 2. ჯარიმის მინიმალური ოდენობაა 2000 ლარი. თუ ამ კოდექსის განსაკუთრებული ნაწილის შესაბამისი მუხლის სასჯელის სახით ითვალისწინებს თავისუფლების აღკვეთას სამ წლამდე ვადით, ჯარიმის მინიმალური ოდენობა არ უნდა იყოს 500 ლარზე ნაკლები.
 3. ჯარიმის ოდენობას სასამართლო ადგენს ჩადენილი დანაშაულის სიმძიმისა და მსჯავრდებულის მატერიალური მდგომარეობის გათვალისწინებით, რომელიც განისაზღვრება მისი ქონებით, შემოსავლით და სხვა გარემოებით.
 4. სასამართლომ განაჩენში უნდა მიუთითოს გადასახდელი ჯარიმის ოდენობა ლარებში.
 5. ჯარიმა დამატებით სასჯელად შეიძლება დაინიშნოს იმ შემთხვევაშიც, როდესაც იგი ამ კოდექსის შესაბამისი მუხლით დამატებით სასჯელად გათვალისწინებული არ არის.
 51. თუ მსჯავრდებული არასრულწლოვანი და გადახდისუუნაროა, სასამართლო მისთვის დაკისრებული ჯარიმის გადახდას აკისრებს მშობელს, მეურვეს ან მზრუნველს.
 6. თუ მსჯავრდებული თავს არიდებს ჯარიმის გადახდას, ან თუ გადახდევინება შეუძლებელია, ეს სასჯელი შეიცვლება საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომით, გამასწორებელი სამუშაოთი, თავისუფლების შეზღუდვით ან თავისუფლების აღკვეთით. ამასთანავე, დრო, რომლის განმავლობაშიც მსჯავრდებული იხდიდა ამ

 –სამსახურებრივი საქმიანობის დროს ხელი დამიზიანდა სერიოზული გართულებებით. მაქვს გასაკეთებელი ოპერაცია. ხელმძღვანელობა უარი მითხრა ოპერაციის ხარჯების გადახდაზე. შემაქვს სარჩელი სასამართლოში. მეკუთვნის თუ არა სახელმწიფო ბაჟის გადახდა?
 – არ გეკუთვნით. დაგიკონკრეტებ;

– საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 46-ე მუხლის 1-ლი ნაწილის „ბ“ ქვეპუნქტის მიხედვით, სახელმწიფო ბიუჯეტის სასარგებლოდ სასამართლო ხარჯების გადახდისაგან თავისუფლებიან მოსარჩელები – დასახიჩრებით ან ჯანმრთელობის სხვა დაზიანებით, აგრეთვე, მარჩენალის სიკვდილით მიყენებული ზიანის ანაზღაურების სარჩელებზე.

წარმოდგენილი ნორმის მიხედვით, თქვენი შემთხვევა განიხილება ჯანმრთელობის სხვა დაზიანებად. აუცილებლად უნდა წარადგინოთ სასამართლოში სარჩელთან ერთად ცნობა თქვენი ჯანმრთელობის მდგომარეობის შესახებ და, ასევე, მოგიწევთ მტკიცება იმის შესახებ, რომ ეს დაზიანება თქვენ ნამდვილად მიიღეთ სამსახურში არა თქვენი ბრალეულობით.

 –შეიძლება თუ არა თავდებობა გამოყენებულ იქნას სამომავლო ვალდებულებებისათვის?
 –შეიძლება.

საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 891-ე მუხლის 1-ლი ნაწილის მიხედვით, თავდებობის ხელშეკრულებით თავდები კისრულობს ვალდებულებას, თავდებად დაუდგეს კრედიტორის წინაშე მესამე პირს ამ უკანასკნელის ვალდებულების შესასრულებლად. ამავე მუხლის მე-2 ნაწილის მიხედვით, თავდებობა შეიძლება გამოყენებულ იქნეს, აგრეთვე, სამომავლო და პირობითი ვალდებულებებისათვის.

**ავეჯის
 ბალაზიძე**

593 20 46 87